

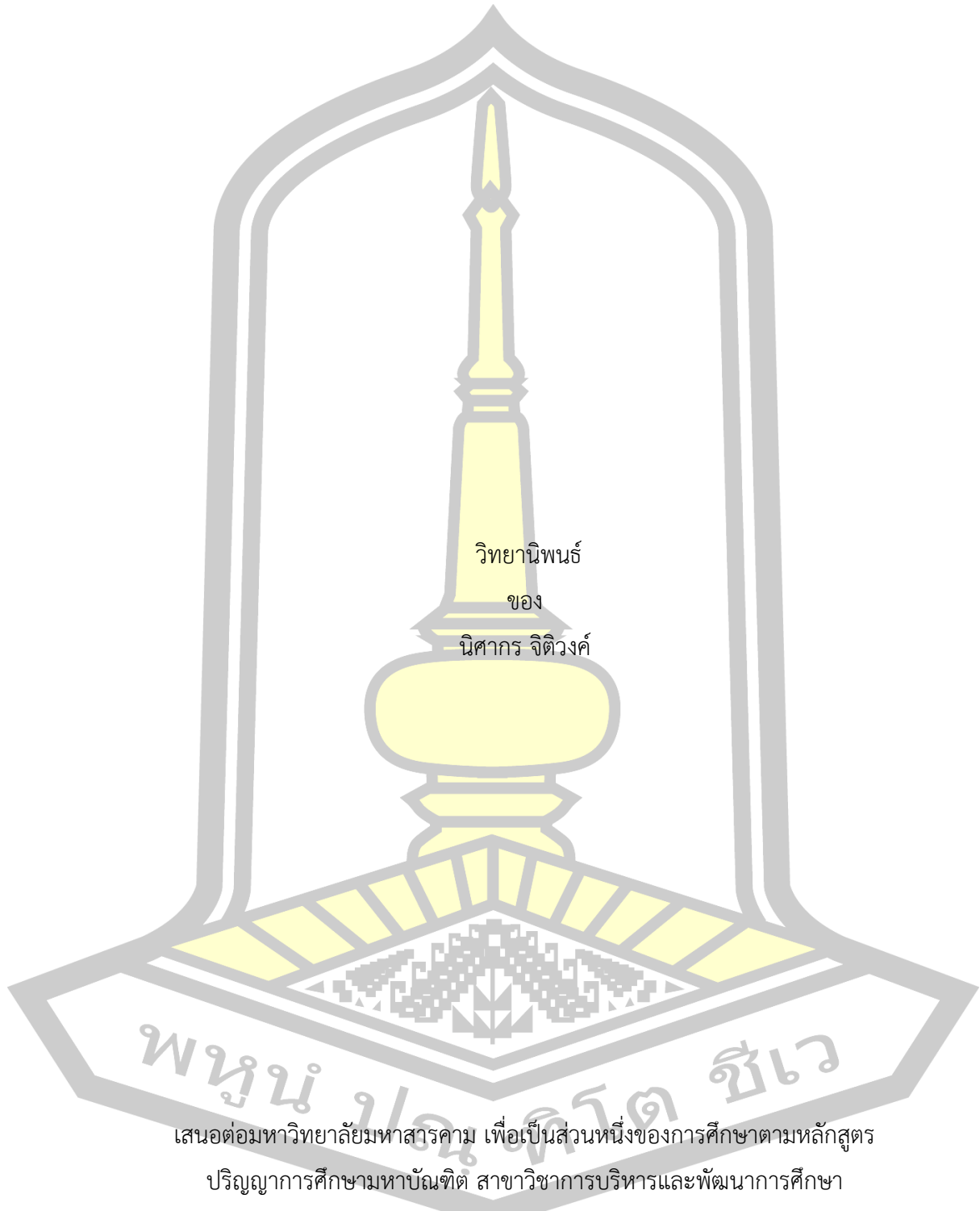
การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

วิทยานิพนธ์
ของ
นิศากร จิตวิงค์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

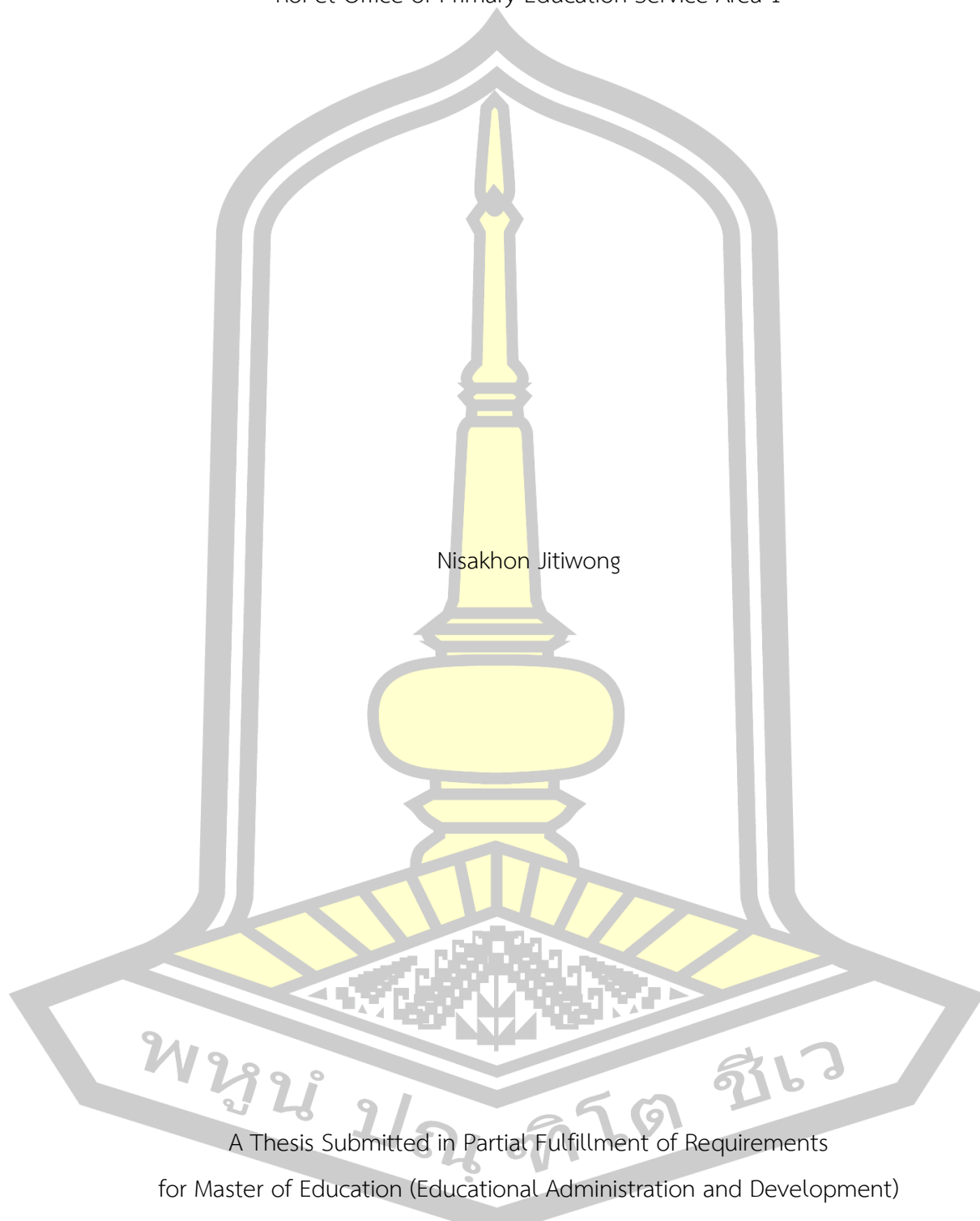
การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Inclusive Education Management a Guideline for School under
Roi-et Office of Primary Education Service Area 1

Nisakhon Jitiwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2020

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางนิตากร จิตวิงค์ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศนานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. ลักขณา สรีวัฒน์)

กรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ไพศาล วรคำ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1		
ผู้วิจัย	นิศากร จิตวิวงศ์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ลักขณา สิริวัฒน์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

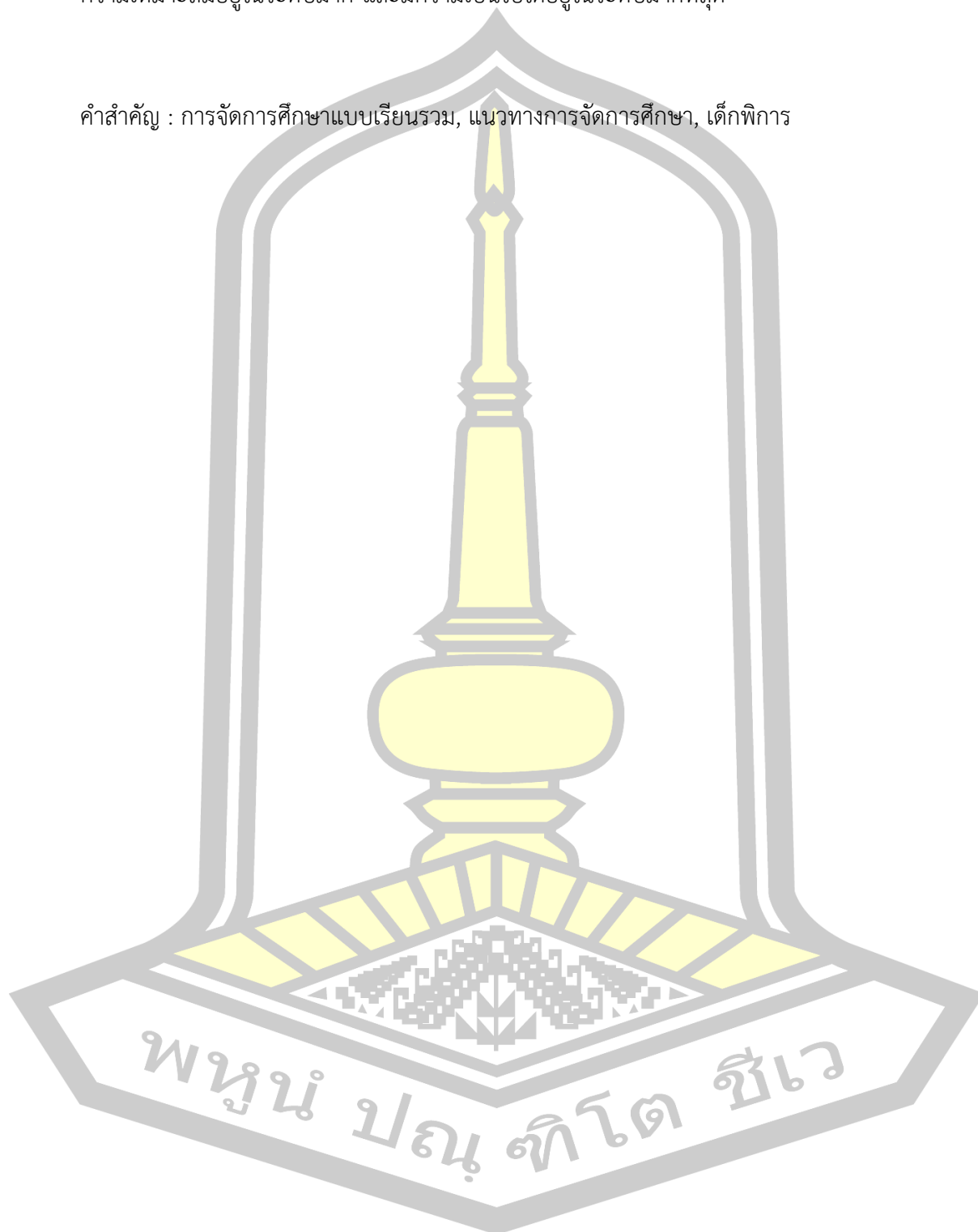
บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 80 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ยืนยันแนวทาง จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผล การ วิ จั ย พบ ว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
2. แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนว

ทางการดำเนินงาน 4) กลไกการพัฒนา และ 5) การประเมินผล ผลการประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม, แนวทางการจัดการศึกษา, เด็กพิการ

TITLE	The Development of Inclusive Education Management a Guideline for School under Roi-et Office of Primary Education Service Area 1		
AUTHOR	Nisakhon Jitiwong		
ADVISORS	Associate Professor Lakkana Sariwat , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

This research purposes were : 1) To study the present and desirable of inclusive education management for school under Roi-et office of primary education service area 1 2) To study the development of inclusive education management a guideline for school under Roi-et office of primary education service area 1. The research divided to 2 phases, phase 1 was to study the current state and the desirable of inclusive education management for school under Roi-et office of primary education service area from samples group were 80 administrators and teachers selected by stratified random sampling method. Phase 2 was to develop of inclusive education management a guideline for school under Roi-et office of primary education service area 1 selected data from key performances were 9 administrator and teachers from best practice's schools, 5 luminaries to assessed the suitability and possibility of implementation guidelines (purposive sampling method used to selected luminaries). Research instruments were questionnaire, interview and guidelines' suitability and possibility assess form. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The research result were found that;

1.The results of study the present of inclusive education management for school under Roi-et office of primary education service area 1 found that the present condition generally is moderate level and each aspect, two each is great level and two each is moderate level.

2. The implementation guidelines of inclusive education management for School under Roi-et Office of Primary Education Service Area 1 included 1) principle and reason 2) objectives 3) implementation guidelines 4) method to develop and 5) assessment. The result of guidelines assessed were found the suitable assessed overall were at high levels and the possibility assessed overall were at highest levels.

Keyword : Inclusive Education Management, Education Management Guideline, Disabled Children

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้แนวคิดให้คำแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการวิจัย จนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ นายวิฑูรวงศ์ทอง วิฑูรังกูร นางกันทา ปิติบุญญา นางอภิรดี ศรีหาคลิ่ง นายนิพนธ์ ใจยาว นางเพลินทิพย์ วรรณโพธิ์ นายสุกิจ กลางสุข นายสมัย ไชยพิศ นายสุทัศน์ อนุพันธ์ นางญาระตี เศรษฐบุปผา นางสาวกนกวรรณ คุ่มยา ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยให้คำแนะนำอย่างดียิ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญในงานวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงาน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ตลอดจนโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวมที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ในการจัดการเรียนรวม ได้แก่ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด โรงเรียนบ้านนาโพธิ์และโรงเรียนเมืองธวัชบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัว พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใยและเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น พยายาม จนการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

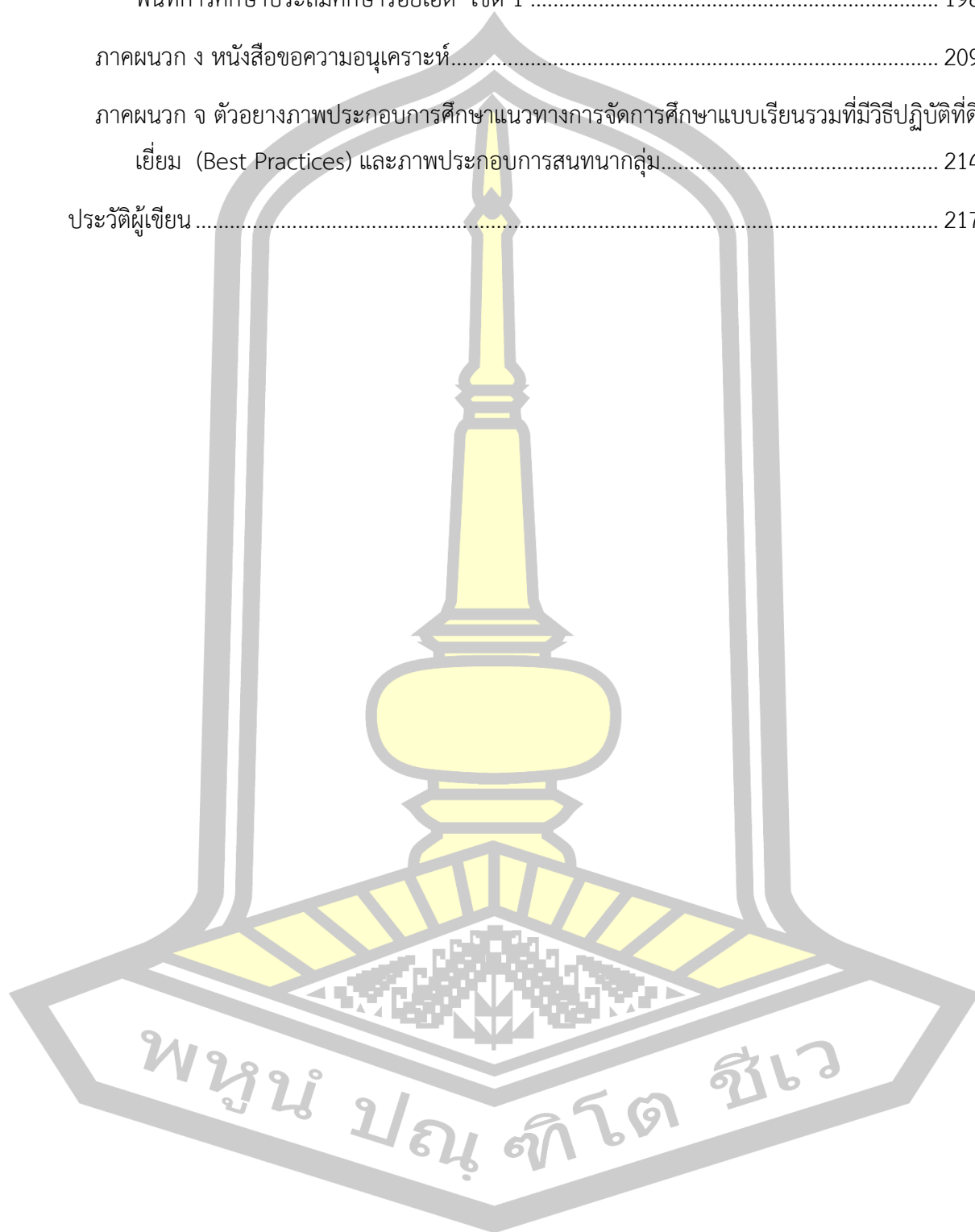
พูน ปณ ทัต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การบริหารการศึกษา.....	8
การบริหารสถานศึกษา.....	10
การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม.....	21
การสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	79
การประเมินความต้องการจำเป็น.....	85
การพัฒนาแนวทาง.....	88
บริบทพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.....	90

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	95
1. งานวิจัยในประเทศ.....	95
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	98
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.....	101
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน.....	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.....	112
ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.....	119
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	169
สรุปผล.....	169
อภิปรายผล.....	170
ข้อเสนอแนะ.....	172
บรรณานุกรม.....	174
ภาคผนวก.....	178
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	179
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือ.....	193

ภาคผนวก ค คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	198
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	209
ภาคผนวก จ ตัวอย่างภาพประกอบการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีวิธีปฏิบัติที่ เยี่ยม (Best Practices) และภาพประกอบการสนทนากลุ่ม.....	214
ประวัติผู้เขียน	217

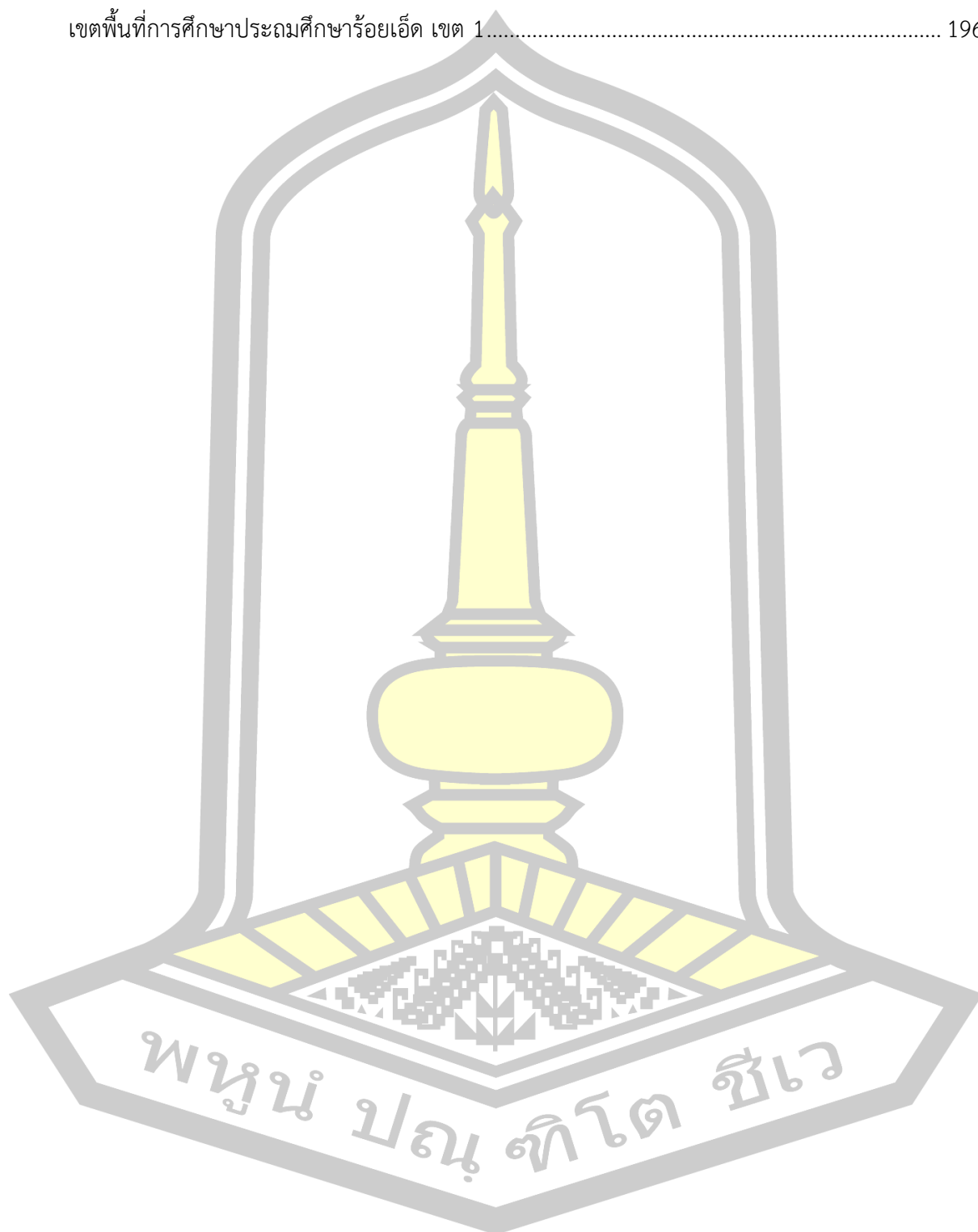

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา	49
ตาราง 2 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด	93
ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	102
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของ สภาพปัจจุบันและ สภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1	112
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษา แบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียน	113
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์การจัดการ ศึกษาเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม	114
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์การจัดการ ศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	116
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์การจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ	118
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น	120
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านนักเรียน	120
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1	

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านสภาพแวดล้อม.....	122
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรม การเรียนการสอน	124
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI _{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านเครื่องมือ	126
ตาราง 14 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศีกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียน	136
ตาราง 15 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศีกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม	139
ตาราง 16 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศีกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	142
ตาราง 17 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศีกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ	144
ตาราง 18 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบยืนยันแนวทาง การดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	152
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	167
ตาราง 20 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	194

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ
ที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1..... 196

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	5
ภาพประกอบ 2 กลไกการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1	166
ภาพประกอบ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โรงเรียนบ้านเมืองร้อยเอ็ด ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	215
ภาพประกอบ 4 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม	215
ภาพประกอบ 5 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โรงเรียนบ้านบ้านเมืองธวัชบุรี ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด.....	216
ภาพประกอบ 6 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	216

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ได้มีคำสั่งไว้ในข้อ 3 ว่า “ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 ระบุว่าจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ระบุถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการในการได้รับโอกาส และบริการทางการศึกษาในทุกระบบและทุกรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มาตรา 5 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิและได้รับการศึกษา ดังนี้ 1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2) เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและ รูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล จากความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษว่า “ปี 2559 ปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” และกำหนดจุดเน้นด้านผู้เรียน ด้านที่ 2 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ที่ระบุแนวทาง มาตรการในข้อที่ 2 ไว้ว่า จัดให้มีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ในสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนแนวทางความร่วมมือ ด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไปสู่ความสำเร็จ และกำหนดไว้ในมาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการเรียนรวม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม โดยดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงการสร้างโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้พัฒนาตนเองร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน แต่เนื่องจากที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ในภาพรวม สาเหตุหลักประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการพัฒนาการเรียนรวมยังขาดความเข้มแข็งและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกลุ่มงานที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดความคล่องตัว ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว จึงคัดเลือกและประกาศ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง จัดตั้งกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ (การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม) ในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 40 เขต เพื่อรับผิดชอบงานการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555)

การดำเนินงานจัดการเรียนรวมในปัจจุบัน โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น ดานบุคลากร มีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้และขาดทักษะในการคัดกรอง เพื่อระบุประเภทความพิการทำให้ผลการคัดกรองที่ได้ไม่ชัดเจน และผิดประเภท ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการวางแผนพัฒนาตามความ ต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวัดและประเมินผล รวมถึงผู้บริหาร และครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และคิดว่าไม่ใช่กลุ่มสาระวิชาหลัก ที่ต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในดำนนี้เท่าที่ควร (รดา ธรรมพูนพิสัย, 2556)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบการเรียนรวมโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 นี้ ได้ดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน มีโรงเรียนในโครงการเรียนรวม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 45 โรงเรียน โดยมีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 9 ประเภท จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนยังประสบปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติ เช่น ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังใน

เรื่องการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและครูเป็นคนที่ตัดสินใจในการจัดการเรียนรวมด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานการจัดการเรียนรวมในระดับโรงเรียนบ่อยๆ สำหรับตำแหน่งที่เลี้ยงเด็กพิการที่ได้รับจัดสรรมาให้ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูการศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม พบว่ามีหลายโรงเรียนที่มอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการทำงานผิดวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยพี่เลี้ยงเด็กพิการไม่ได้ ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เต็มเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นๆ ที่ผู้บริหาร มอบหมาย หรือ ทำหน้าที่สอนแทนครูประจำการในกลุ่มสาระที่โรงเรียนขาดแคลน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนซึ่งทำให้ส่งผล ต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2556)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ว่ามีสภาพการบริหารจัดการเป็นอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม และเพื่อนำข้อมูลที่ไต่จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนรวมทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีคำถามการวิจัยเพื่อนำสู่การดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญการวิจัยมีดังนี้

1. โดทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. โดแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากแนวคิดของ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550; เบญจา ชลธารันนท์, 2548; สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2550; ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2550) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้

- 1.1.1 นักเรียน (Students)
- 1.1.2 สภาพแวดล้อม (Environment)
- 1.1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities)
- 1.1.4 เครื่องมือ (Tools)

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 45 โรงเรียน จำนวน 90 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 80 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

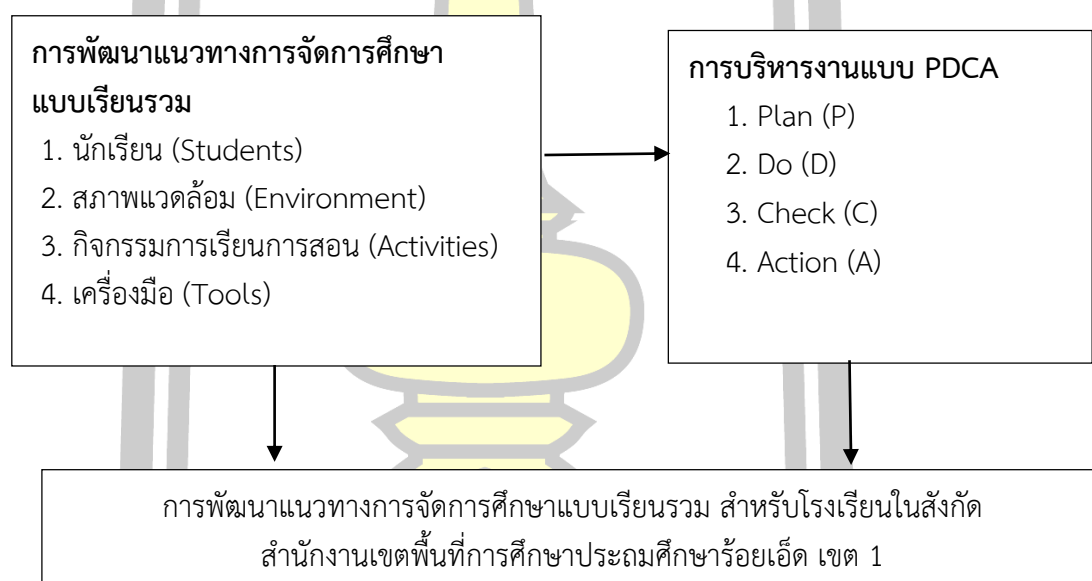
1. ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูที่รับผิดชอบงานเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ดังนี้

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การปรับปรุงทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่อง ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนทั่วไป มีการจัดการ

เรียนการสอนอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดการศึกษา แบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ด้านนักเรียน (S : Students) หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับ นักเรียน ทั่วไปให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อเด็ก พิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี เตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ โดยการกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ พื้นฟูสมรรถภาพความพิการ เตรียมความพร้อมด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและวิชาการ รวมทั้งการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันเตรียม ทักษะที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด และอยู่ร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างปกติสุข

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E : Environment) หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียน โดยการปรับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายนอกอาคาร ได้แก่ ตัวอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ต้นไม้ เป็นต้น และภายในอาคาร เช่น พื้น ประตู บันได ทางลาด ทางเดินภายในอาคาร ให้มีความเหมาะสมกับ นักเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียน ครูพ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนร่วม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและให้ความร่วมมือในการจัดการ เรียนร่วม ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษ ต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือในการ จัดการเรียนร่วม โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) หมายถึง การปฏิบัติงานต่างๆ ที่จะ ช่วยให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา โดยการปรับหลักสูตร ทั่วไป และการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) จัดทำแผนการสอน เฉพาะบุคคล(IIP) การตรวจสอบทางการศึกษาเพื่อวางแผน การสอนและประเมินความก้าวหน้าของ นักเรียน การนำเทคนิคการสอน เทคนิค การวิเคราะห์งาน เทคนิคเพื่อนช่วยสอน และเทคนิคระบบ เพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้จัดการเรียนการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน ทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและการร่วมกิจกรรมกับชุมชนการ ประกันคุณภาพโดยผ่านการประกันคุณภาพภายในและภายนอก การรับนักเรียนคัดแยกและส่งต่อ นักเรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษ การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม

1.4 ด้านเครื่องมือ (T : Tools) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่นำมาใช้ช่วยในการบริหารจัดการ เรียนร่วม โดยการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนด ทิศทางการปฏิบัติงาน การ จัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการตามกฎหมายกระทรวง การนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับคนพิการ การ จัดตั้งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา ตำรา บริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษา และความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยครู การศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการ อบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

2. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีความพิการหรือบกพร่องตาม ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ.

2552 ประกอบด้วย หรือนักเรียนที่มีความพิการหรือมีความจำเป็นพิเศษที่ผ่านการคัดกรอง ด้วยแบบ คัดกรองจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประเภทความพิการ ซึ่งได้แก่ 1) เด็กที่มีความบกพร่อง ทางการเห็น 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและการ เคลื่อนไหว 4) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 5) เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม 6) เด็กออทิสติก 7) เด็ก สมาริสั้น 8) เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

3. โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จำนวน 45 โรงเรียน ที่จัดการเรียนการสอนให้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปได้เรียนรวมในชั้นเรียนปกติทั้งในและนอกห้องเรียน โดยไม่แบ่งความพิการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อ.เมืองร้อยเอ็ด ที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5. ครู หมายถึง ข้าราชการครูตั้งแต่ คศ.1 ขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียนพิการใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง ร้อยเอ็ด ที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
4. วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
5. การศึกษา Best Practices
6. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
7. การประเมินความต้องการจำเป็น
8. การพัฒนาแนวทาง
9. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

เลิศดาว กลิ่นศรีสุข (2550) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่เหมาะสม

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความคิดความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับ ครู

น้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆ และครูอาจารย์ในสถาบันต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการวัดผล การจัดหาอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการ หรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั้นเอง

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคมการเมืองเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่ เป็นระเบียบแบบแผน

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคม รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นการบริหารสถานศึกษายังต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาให้ความรู้ ประสบการณ์และอบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ เป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารการศึกษามีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2545) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหาร และการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคล และกลุ่ม ผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวของงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบริหารยังถือเป็นศาสตร์ ที่มีวิทยาการที่สามารถเรียนรู้ได้ และเป็นทั้งศิลป์ที่มีลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติ การประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อมาใช้ในการบริหาร

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามหลักการให้บริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาค ต่อเนื่อง และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิด วัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จโดยผ่านทางบุคคล กระบวนการดังกล่าวรวมถึงองค์ประกอบของการบริหารอันได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์กร การกำหนดนโยบาย การบริการและการควบคุมการดำเนินงาน บุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) สรุปความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้ อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เพราะว่าการดำเนินงานมิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้นั้นประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดหลักการบริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ไว้ดังนี้

1. มีเอกภาพตามนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อันได้แก่ ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานและทิศทางในการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยสวนกลางกำหนดนโยบาย ให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปโดยคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง
3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่างๆ มีส่วนรวมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่างๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุและอื่นๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลักการบริหารสถานศึกษามีหลายรูปแบบต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วมีองค์ประกอบหรือขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน การจัดองค์การ การจัดงบประมาณการสั่งการ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การควบคุม การจูงใจ การบำรุงขวัญกำลังใจการประเมินผล และการรายงานผล

3. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทั้งนี้การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารควรดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างมีระบบโดยมีแผนการดำเนินงานที่แสดงลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการมีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบมีแผนการควบคุมกำกับงานและการประเมินผลงานที่ชัดเจนตามลักษณะของงานดังนี้

1. การบริหารด้านวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการเป็นภาระหลักในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลผลิตคือนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1.1 หลักการและแนวคิด

1.1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริงโดยมีครูผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

1.1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

1.1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

1.1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1.5 มุ่งส่งเสริมการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

1.2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่

1.2.2 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2.3 การวางแผนด้านวิชาการ

1.2.4 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.3 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่

- 1.3.1 การวางแผนด้านวิชาการ
- 1.3.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.3.3 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.4 ขอบข่ายและภาระงาน การบริหารงาน วิชาการไว้ 17 หน้าที่ด้วยกัน คือ
- 1.4.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น
- 1.4.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.4.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.4.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.4.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.4.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.4.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.4.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.4.10 การแนะแนว
- 1.4.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.4.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.4.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
องค์กรอื่น
- 1.4.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร
หน่วยงานสถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.4.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา
- 1.4.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.4.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานด้านวิชาการหมายถึง การให้
ความเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกับความต้องการของ
ท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนการให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ
สภาพแวดล้อมกระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและการรับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. การบริหารด้านงบประมาณ

การบริหารงานด้านงบประมาณเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการการเงินและพัสดุเป็นการควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนด้านงานเอกสารหลักฐานเอกสารรวมทั้งการเงิน การพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นปัจจุบันทั้งนี้เพื่อบริการแก่งานต่างๆ ในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยจึงมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

2.1 หลักการและแนวคิด

2.1.1 ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้านเพื่อรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังนี้

2.1.2.1 การวางแผนงบประมาณ

2.1.2.2 การคำนวณต้นทุนการผลิต

2.1.2.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ

2.1.2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ

2.1.2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

2.1.2.6 การบริหารสินทรัพย์

2.1.2.7 การตรวจสอบภายใน

2.1.3 ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณโดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นลักษณะของวงเงินรวมแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระยะของการพัฒนา

2.1.4 มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีอิสระในการตัดสินใจมีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

2.2 การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

2.2.1 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่

2.2.2 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณจาก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.2.5 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.2.6 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.3 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่

2.3.1 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.1.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณ
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3.1.2 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.3.1.3 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.3.1.4 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.3.2 ขอบข่ายและภารกิจงาน ด้านบริหารงานงบประมาณไว้ 22 หน้าที่
ด้วยกัน คือ

2.3.2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอ
ต่อปลัดกระทรวง ศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.3.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรร
งบประมาณจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3.2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.3.2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.3.2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.3.2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.3.2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.3.2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 2.3.2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.3.2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.3.2.11 การวางแผนพัสดุ
- 2.3.2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
- 2.3.2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 2.3.2.14 การจัดหาพัสดุ
- 2.3.2.15 การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- 2.3.2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 2.3.2.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 2.3.2.18 การรับเงินการเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงิน
- 2.3.2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.3.2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.3.2.21 การจัดทำรายการทางการเงินและงบการเงิน
- 2.3.2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงานสรุปได้ว่า งบประมาณ เป็นแบบรายรับรายจ่ายที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในกิจกรรมขององค์การภาครัฐและเอกชนที่จะนำพาองค์การสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้และการบริหารการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย
3. การบริหารด้านบุคคล
- การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคคลทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การบริหารการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพนั้นต้องอาศัยงบประมาณและทรัพยากรทางการ ศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณและ

ทรัพยากร ทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตาม
จุดมุ่งหมายได้งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุและการบริหาร
จัดการแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้งสิ้น (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักความต้องการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารงาน
บุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามนโยบายกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา
และสถานศึกษาตามนโยบายกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 ยึดหลักธรรมาภิบาล

2. การกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้อง
ขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่การวางแผนอัตรากำลัง

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่การวางแผนอัตรากำลัง

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายและแต่งตั้งข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา

3.5 การดำเนินเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการดำเนินงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัย

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความ คล่องตัวอย่างอิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา ให้มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยก ย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งการย้ายการเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพการเลื่อนขั้นเงินเดือนและค่าจ้างการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัยการออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆในการให้บริการการศึกษาทุกระดับมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

1.2 มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์กติกาตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1.3 มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.4 การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนการอำนวยความสะดวกต่างๆในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กรและสถาบันสังคมอื่น

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาได้แก่

2.2 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

2.3 การรับนักเรียน

2.4 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การเสนอเกี่ยวกับการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 36 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

3. ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาได้แก่

3.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

3.2 การรับนักเรียน

3.3 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

3.4 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4. ขอบข่ายและภารกิจงาน

4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.3 การวางแผนการบริหารงานศึกษา

4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.8 การดำเนินงานธุรการ

4.9 การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.11 การรับนักเรียน

4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

4.13 การประสานจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย

4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.15 การทัศนศึกษา

4.16 งานกิจการนักเรียน

4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.18 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.21 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ด้านการบริหารทั่วไปหมายถึง การ

ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาการจัดระบบการบริหารและพัฒนา

องค์กรการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการพัฒนามาตรฐานการ

ปฏิบัติงานงานธุรการการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้อาคารสถานที่

และสภาพแวดล้อม งานกิจการนักเรียนงานประชาสัมพันธ์การประสานงานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษาและจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุปภาระหน้าที่การปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงซึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัย อำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ 4 ด้านคือด้านการบริหารงานวิชาการ มี ภาระหน้าที่ 17 งานด้านการบริหารงานงบประมาณมีภาระหน้าที่ 22 งานด้านการบริหารงานบุคคลมี ภาระหน้าที่ 20 งาน และด้านการบริหารงานทั่วไปมีภาระหน้าที่ 22 งาน

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

1. ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม

การศึกษาแบบเรียนรวม มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Inclusive Education สำหรับ คำว่า Inclusive เป็นคำคุณศัพท์มาจากคำนามว่า Inclusion เป็นคำมาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า "Includo" หมายถึง การรวมเข้าด้วยกัน ปัจจุบันมีนักศึกษานำไปใช้เรียการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมว่า Inclusive Education ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ เรียนกับเด็กทั่วไปเดิมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ จัดการเรียนร่วมโดยให้เด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเรียนในบางวิชาหรือบางเวลาตามความพร้อม ของเด็ก เรียก อินทิเกรชัน (Integration) และการเรียนเต็มเวลาเรียกว่า เมนสตรีมมิ่ง (Mainstreaming) โรงเรียนและครูไม่มีการเตรียมการเป็นพิเศษให้กับเด็กพิการ ต่อมานักวิชาการได้มี ความเห็นว่า ควรจัดการเรียนรวมให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในทุกวิชา โดยโรงเรียนต้อง เตรียมแผนการเรียนสำหรับเด็กรายบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้เพื่ออธิบายความหมายของการเรียนรวม อินคลูชัน (Inclusion) โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการการเรียนรู้ และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ โดยมุ่งความสำคัญไปที่การเปลี่ยนแปลงที่ระบบ การศึกษา มิใช่เปลี่ยนที่เด็กเหมือนการจัดการพิเศษเฉพาะความพิการหรือการเรียนร่วม การเรียนรวม จึงเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ เพศ วัย ความสามารถ ความ บกพร่องและศาสนามีส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน เพื่อศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์

องค์การอนามัยโลก (2556) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน ผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วัฒนธรรมและชุมชน ตลอดจนลดการแบ่งแยกและการกีดกันกลุ่มใดๆไม่ให้มีส่วนร่วมในการศึกษา

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2550) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การเรียนรวม หมายถึง การจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกันเคียงคู่กันไปตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตามทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ

UNESCO (1994) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง ระบบการศึกษาปกติซึ่งในโรงเรียนนั้นมีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน ได้รับการบริการทางการศึกษาตามความจำเป็นและความต้องการเพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆได้โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากหรืออุปสรรคของผู้เรียน มีการจัดการเตรียมและวางแผนการศึกษาที่มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมด้วยอย่างเหมาะสมเพื่อคุณภาพการศึกษา

Desai (2007) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การเรียนรวม ในโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษา สำหรับเด็กทุกคนโรงเรียนและเป็นสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม โดยได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อนๆ บุคลากรในชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนานักเรียน การศึกษาแบบเรียนรวม คำนึงถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกัน เด็กทุกคนได้รับการยอมรับและสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

จากความหมายของการศึกษาแบบเรียนรวมที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการเรียนรวมคือ การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้าเรียนในระบบการศึกษารวมกันกับนักเรียนปกติทั่วไป เพื่อให้ได้รับการศึกษาและได้รับความช่วยเหลือตาม ความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยให้นักเรียนทุกคนได้มีปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างทั่วถึงทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งสามารถจัดได้ตามความต้องการพิเศษและตามความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยอาจจัดในหลายรูปแบบ และมีลักษณะการจัดที่แตกต่างกันโดยจะเป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนบริการต่างๆ ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแล

2. ความสำคัญของการเรียนรวม

ความสำคัญของการจัดการเรียนรวม “Inclusion” เด็กพิเศษที่เข้าเรียนรวมกับเพื่อนๆ ปกติ แบบเคียงบ่าเคียงไหล่กันไป จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้ที่จะยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กจะเข้าใจความ

เหมือนและความไม่เหมือนในการอยู่ร่วมกัน เด็กปกติก็จะได้เรียนรู้และยอมรับความพิการ ด้วยความสามารถอีกอย่างหนึ่งของเพื่อน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา การยอมรับความพิการจึงเป็นเรื่องจำเป็น นอกจากนี้เด็กเรียนรวมที่จะได้รับประโยชน์จากการร่วมมือและความรู้สึกรับผิดชอบที่จะพัฒนาไปด้วยกันในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กันเช่นนี้ จะส่งผลให้มีการยอมรับซึ่งกันและกัน รู้สึกและตระหนักถึงความพิการได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นเรื่องสำคัญเมื่อเด็กเหล่านี้เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ อย่่างใดก็ตามเด็กที่เรียนในระบบ “Inclusion” ยังคงต้องการบริการศึกษาพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นครูพิเศษ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการทางการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง แต่อาจมีวิธีเปลี่ยนการจัดการและการให้บริการ เพื่อความสะดวกและความเหมาะสมกับความบกพร่องของเด็ก (ผดุง อารยวิญญู, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรวมไว้ 4 ด้าน

1. ด้านการเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่ข้อยกเว้น ถ้าเรียนในชั้นพิเศษ ครูก็มักจะให้ความพิเศษต่อเด็กมากเกินไปหรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่ามีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติเด็กก็จะต้องปฏิบัติตามนักเรียนทั่วไป เช่นพยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น เด็กจะได้ฝึกทักษะต่างๆ มากขึ้น

2. ด้านสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั่วไปได้ดียิ่งขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น ไม่มีเฉพาะเพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านจะเข้าใจเด็กดีขึ้นยินยอมให้ลูกของตนเองเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน

3. ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นักเรียนทั่วไปจะมีความเคยชินกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกัน เรียนร่วมกันจึงไม่เห็นว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนขวานอีกต่อไป นอกจากนี้นักเรียนทั่วไปยังเรียนรู้อันักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างและมีความเข้าใจต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยอมรับแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ด้านการประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณไปได้มากเพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นในบางด้านเพิ่มขึ้นในโรงเรียนทั่วไปเท่านั้น เช่น เพิ่มครูสอนซ่อมเสริม ครูเวียนสอน หรือครูการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหารก็ใช้ผู้บริหารของโรงเรียนปกติคนเดียว ถือเป็นกาประหยัดในด้านงบประมาณของรัฐบาล

สุภาพร ชินชัย (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรวมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น เด็กก็จะต้องปฏิบัติตามนักเรียนทั่วไป เช่นพยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น เด็กจะได้ฝึกทักษะต่างๆ มากขึ้น
2. ด้านสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมไปได้ดีขึ้น
3. ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นักเรียนทั่วไปจะมีความเคยชินกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกันเรียนร่วมกัน
4. ด้านการประหยัดงบประมาณของรัฐบาล รัฐไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะเพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นในบางด้านเพิ่มขึ้นในโรงเรียนทั่วไป
5. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน
6. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่ในโรงเรียนประจำ
7. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวโดยไม่เกิดความรู้สึกถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ

จากการศึกษาความสำคัญของการจัดการเรียนรวม สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรวม ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้นได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนเด็กปกติ เพื่อให้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้
2. ด้านสังคมและชุมชน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั่วไปได้ดียิ่งขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น เด็กจะสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับสังคมปกติได้ การอยู่ร่วมกันก็จะช่วยให้สังคมได้เรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เหมาะสมต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย
3. ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นักเรียนทั่วไปจะมีความเคยชินกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกันและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี
4. ด้านงบประมาณ เมื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมในโรงเรียนปกติได้ รัฐไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณไปได้มากเพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นในบางด้านเพิ่มขึ้นในโรงเรียนทั่วไปเท่านั้น

3. รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ (2550) กล่าวว่า การเรียนรวมสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรวมในชั้นปกติเต็มเวลา เป็นการจัดเด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนเด็กปกติทุกประการ เด็กที่เข้าเรียนในลักษณะนี้ควรเป็นเด็กพิการที่สามารถใช้เครื่องมือ สื่อหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือชดเชยความพิการได้ และมีระดับความพร้อมตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในเกณฑ์ที่ใกล้เคียงหรือเท่ากับเด็กปกติไม่ก่อให้เกิดการรบกวนระบบห้องเรียน
  2. การเรียนรวมในชั้นปกติบางเวลา เป็นการจัดการเรียนรวมโดยจัดให้เด็กพิการที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันเรียนในห้องเรียนเดียวกัน ยกเว้นบางวิชาที่จัดให้เด็กพิการไปเรียนรวมกับเด็กทั่วไป เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา คณิตศาสตร์หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร
  3. การเรียนรวมในชั้นปกติและมีครูการศึกษาพิเศษให้คำแนะนำ เป็นการจัดให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ให้คำแนะนำกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเด็กพิการในเรื่องต่างๆ
  4. การเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ และรับบริการจากครูเดินสอน เป็นการจัดเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูเดินสอนซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิการ
  5. การเรียนรวมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูสอนเสริม เป็นการจัดเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูสอนเสริม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการสอนเสริม หรือทบทวนวิชาซึ่งเด็กพิการเรียนไม่ทันในห้องเรียนปกติ
  6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กพิการโดยจัดให้เด็กพิการที่มีความพิการประเภทเดียวกันเรียนในห้องเรียนเดียวกันตลอดเวลา โดยห้องเรียนของเด็กพิการนี้อยู่ในโรงเรียนทั่วไป
4. ขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
- การจัดการศึกษาให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กในชั้นเรียนของโรงเรียนทั่วไป เด็กต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน ตามความจำเป็นของเด็กพิการ เพื่อให้พัฒนาการที่ดี และมีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ จึงต้องมีการเจริญในด้านต่างๆ ให้พร้อมต่อการจัดการศึกษาและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อเป็นการประกันว่าคนพิการ รับสิทธิการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ตามนโยบาย จึงได้กำหนดขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อเป็นแนวทางแก่โรงเรียนที่จัดการเรียนรวม ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การเตรียมสิ่งแวดล้อม

1.1.1 อาคารสถานที่ ต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เตรียมห้องเรียน มุมวางเครื่องใช้ และอุปกรณ์อาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสม เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง ทำทางลาดราวจับในห้องน้ำ สำหรับเด็กบกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น

1.1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่ง ห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นชั้นพิเศษเฉพาะหรือห้องเรียนรวม ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวน หรือมีน้อยที่สุด ไม่ควรจัดห้องที่ติดถนนหรือห้องดนตรี

1.1.3 รูปแบบการจัดห้องเรียน จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติ คือจัดให้มีโต๊ะครู ควรสะดวกในการเดินดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด และสามารถร่วมกิจกรรมกับนักเรียนได้ กระดานดำจัดไว้หน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ ติดไว้ตามผนังห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้เรียน แฟ้มข้อมูลประจำตัวเด็ก แบบประเมินความก้าวหน้า โยจัดให้มีที่ว่างในการประกอบกิจกรรม และที่ว่างสำหรับเด็กพิการทางการเคลื่อนไหวสะดวก นอกจากนี้ ควรจัดให้มีห้องฝึกพูด หรือห้องเสริมวิชาการไว้ด้วย

1.2 การเตรียมบุคลากร ควรมีการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้พร้อมที่จะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรวม เข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องการสอนเพื่อเสริมงานเรียนรวมให้ประสบผลสำเร็จ บุคลากรที่ควรเตรียม ได้แก่

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีเจตคติที่ดี มีหลักการบริหารจัดการเรียนรวม ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนรวม และส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2.2 ครูประจำชั้นเรียนรวม หรือครูประจำวิชา ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐาน และวิธีการสอนเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนของตน เข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนได้ และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

1.2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือผ่านการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษเฉพาะ แต่ควรเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

1.2.4 ครูเสริมวิชาการ เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในชั้นเรียนปกติ และเป็นผู้ประสานงานให้คำแนะนำครูที่ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ถูกต้อง

1.3 การเตรียมเด็ก

1.3.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนรวมแล้ว จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนรวม และยังช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนรวม เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา 3 ลักษณะ คือ เด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม เด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาความสามารถแล้วจากศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน/มูลนิธิต่างๆ และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนรวม เด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่ามีความพร้อมหรือความสามารถพื้นฐานเพียงใด เพื่อนำมากำหนดแผนเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนจัดการศึกษารายบุคคล หรือพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนแก่เด็กด้วย เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าเรียนรวมในชั้นเรียนรวมเต็มเวลาหรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษได้ อาจส่งเด็กเข้าเรียนในชั้นปกติ และจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับการบริการเสริม เพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของเด็กเป็นสำคัญ

1.3.2 เด็กปกติ โรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับเด็กปกติ เพื่อให้เข้าการปฏิบัติตน หรือให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ สร้างเจตคติที่ดี ไม่ล้อเลียน ดูหมิ่นโดยจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจ ยอมรับ และเอื้ออาทรแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมโรงเรียนด้วยความสุข

1.4 การเตรียมผู้ปกครอง สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียน การนัดหมายพบกันเป็นระยะ การสนับสนุนผู้ปกครองให้ร่วมกิจกรรมในรูปของอาสาสมัคร การสนับสนุนให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น โดยควรให้ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู แนวการสอนและการประเมินผล บทบาทในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน การให้การยอมรับ เข้าใจ ไม่รังเกียจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยควรทำการเตรียมทั้งผู้ปกครองเด็กปกติ และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.5 การเตรียมแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เด็กที่เรียนรวมจะเรียนหลักสูตรเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากความบกพร่องทำให้ไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์ จำเป็นต้องตัดสิ่งที่เด็กไม่สามารถเรียนได้ออก หรือปรับลดหรือเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นอื่นเข้าไป การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนตามความสามารถ และได้รับการบริการพิเศษตามความเหมาะสม

1.6 การเตรียมการวัดประเมินผล การวัดประเมินผล ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยวัดผลต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กพิเศษแต่ละคน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และอาจต้องปรับปรุงวิธีการวัดผล ประเมินผล ปรับเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

2. การคัดแยกเด็ก คือ การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสำคัญมาก เพราะหากดำเนินการผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อตารางแผนจัดการเรียนการสอน และการให้ความช่วยเหลือเด็ก สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การตรวจสอบ ผลงาน และมีเครื่องมือหลายชนิด เช่น แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบเฉพาะ แบบคัดแยกเป็น หมุน แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง การใช้แบบคัดแยก อย่างใดอย่างหนึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ดังนั้น การคัดแยก จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายๆ แบบ และหลายวิธีประกอบกัน การคัดแยกเด็กควรดำเนินการเป็น ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง สัมพันธ์กับการเรียนการสอน ว่าเด็กคนใดผิดปกติบ้างหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลคัดเลือกเด็กเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 หากครูยังไม่แน่ใจว่าเด็กที่ค้นพบนั้น มีความผิดปกติแน่ชัดหรือไม่ อาจทำขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง หลังจากได้คำตอบว่าผิดปกติจริง ก็ดำเนินการขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ครูและครูเชี่ยวชาญอื่นๆ ช่วยกันรวบรวมข้อมูลความผิดปกติของเด็กอย่างละเอียด โดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม ทดสอบมาตรฐาน เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ ผู้ปกครอง เป็นต้น แล้วบันทึกไว้ขั้นตอนที่ 4 คณะทำงานประเมินว่าข้อมูลที่ได้อาจเพียงพอหรือไม่ ถ้ายังไม่พอให้เก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 พิจารณาว่าเด็กที่คัดเลือคนั้น ควรได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีใดบ้าง ถ้าถึงขั้นต้องใช้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใด จะได้ส่งเด็กไปขอรับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 ในกรณีตัดสินใจส่งต่อครูต้องเตรียมเอกสารและรายงานตรง ความจำเป็นเพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 ในการปฏิบัติงาน ครูที่ปฏิบัติงาน ครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรวม ต้องศึกษาหลักสูตร ปรับแผนการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล และประสานงานการเรียนที่จัดอยู่ในโรงเรียนต่อไป

3. การทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan)

3.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เรียกชื่อย่อว่า IEP เป็นแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยปกติเป็นแผนระยะ 1 ปี มีการทบทวนทุกภาคเรียนโดยทั่วไปควรมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น อายุ เพศ ประวัติ ประเภทความบกพร่อง
- 3.1.2 ระยะเวลาเริ่มใช้ และระยะเวลาสิ้นสุดการใช้แผน
- 3.1.3 ระดับความสามารถของเด็กในด้านต่างๆ เช่น สังคม การรับรู้การช่วยเหลือตัวเอง
- 3.1.4 จุดมุ่งหมายระยะยาว โดยทั่วไปกำหนด 1 ปี ครบ 1 ปีแล้ว เด็กควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง และสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรได้บ้าง
- 3.1.5 จุดมุ่งหมายระยะสั้น
- 3.1.6 เด็กเรียนรวมต้องระบุว่า เรียนรวมเมื่อใด อย่างไร
- 3.1.7 บริการพิเศษที่จำเป็น
- 3.1.8 การประเมินผล ต้องระบุว่า จะใช้วิธีใด มีขั้นตอนการวัดและประเมินอย่างไร
- 3.1.9 การรับรองแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง

3.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรียกย่อว่า IIP เป็นแผนการสอนที่จัดทำในรูปแบบเดียวกันกับเด็กปกติ อาจมีบางจุดประสงค์ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของเด็กในการจัดการเรียนการสอน อาจต้องปรับการสอน ปรับเพิ่มเวลา สื่อการสอน และวิธีการจัดและประเมินผลให้สอดคล้อง เหมาะสมตามลักษณะความต้องการพิเศษ

4. การประเมินผลการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม จะมีการวัดประเมินผลจะแตกต่างไปจากเด็กปกติ เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษความต้องการและความสามารถแตกต่างกันการวัดผลประเมินผลจะถูกกำหนดไว้ในแผน IEP ของแต่ละคน การวัดผลประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจดำเนินการได้ ดังนี้

4.1 กำหนดลำดับขั้นของทักษะ ครูอาจจำเป็นต้องกำหนดทักษะทางการเรียนของเด็กเป็นขั้นย่อยๆ สอนให้มีทักษะตามขั้นย่อยๆ แล้ววัดผลโดยการทดสอบด้วยวิธีการหลายวิธี เมื่อเห็นว่าเด็กมีทักษะตามขั้นย่อยๆ แล้วถือว่าสอบผ่าน

4.2 ไม่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเด็กอื่น เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนมีหลักสูตรของตนเอง แต่ละคนไม่เหมือนกัน มีความก้าวหน้าไม่เหมือนกัน จึงไม่ควรนำผลการ

เรียนมาเปรียบเทียบหรือใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ ควรเปรียบเทียบความก้าวหน้าเฉพาะของเด็กแต่ละคนว่ามีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเพียงใด

4.3 การให้เกรด ควรกำหนดวิธีประเมินผลและให้เกรดใหม่ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน เช่น

4.3.1 ครูร่วมกันให้เกรด ในกรณีเรียนรวมเต็มเวลากับเด็กปกติ และได้รับการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ เกรดที่ได้ ไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูที่สอนควรมีบทบาทในการให้เกรดเท่าๆ กัน

4.3.2 ให้เกรดจากคะแนนรวม ครูควรจำแนกคะแนนทั้งหมดออกเป็นกิจกรรมย่อยต่างๆ กัน เนื่องจากเด็กมีข้อจำกัดหลายด้าน จึงจำเป็นต้องให้เกรดเด็กจากกิจกรรมหลายด้าน

5. การสอบ ครูควรใช้วิธีการยืดหยุ่นในการทดสอบ โดยอาจใช้วิธีการ ดังนี้

5.1 ให้เด็กสอบปากเปล่า กรณีเด็กมีปัญหาในการอ่าน เขียน เด็กอาจเข้าใจแต่อ่านช้าหรือเขียนไม่ได้ จึงควรช่วยเหลือเด็กให้ทำข้อสอบได้โดยให้ตอบด้วยวาจา

5.2 ให้ทำข้อสอบไม่จำกัดเวลา เนื่องจากปัญหาการเขียน อาจไม่ต้องนั่งสอบในห้องเดียวกับเด็กปกติได้

5.3 ให้สอบโดยการบันทึกเสียง บางคนมีปัญหาการเขียนมาก อาจให้เด็กตอบปากเปล่า โดยบันทึกเสียงตอบ แล้วครูนำไปเปิดฟังอีกครั้ง

5.4 กำหนดเกณฑ์การทำข้อสอบใหม่ อาจปรับวิธีการให้คะแนนด้วยการนับจำนวนข้อที่เด็กทำเสร็จในเวลาที่กำหนด ควรใช้ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสำคัญอันดับหนึ่ง และผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับรอง

เบญจา ชลธารินทร์ (2548) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรวม ดังนี้

1. ประชุมบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจสร้างเจตคติ และส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานโดยโรงเรียนเป็นฐาน

2. ตั้งคณะกรรมการโครงการเรียนรวม

3. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

4. พัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็นเป็นบุคลากรในแต่ละสถานศึกษา โดยทำร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ/จังหวัด และหน่วยงานอื่น

5. ประสานงานบุคลากรและประสานเขตพื้นที่ ศูนย์การศึกษาเขต/จังหวัด ในเรื่องการรับเด็ก ทั้งเด็กอยู่ในโรงเรียนและเด็กที่เข้าไป

6. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

7. ดำเนินงานตามโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรวมไว้ว่า จะต้องเริ่มต้นที่โรงเรียนโดยการสำรวจ และจัดทำข้อมูลปัญหาและความต้องการของบุคลากร วิเคราะห์เพื่อรู้จักผู้เรียนรายบุคคล สร้างความเข้มแข็ง ให้กับโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยหน่วยงานทุกระดับและเครือข่ายจะร่วมกันนิเทศ ติดตาม ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อช่วยเหลือทุกโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จและทำการพัฒนาจนกลมกลืน เป็นงานปกติของโรงเรียนอย่างยั่งยืนดังนี้

1. แสวงหาเครือข่ายที่จะร่วมมือดำเนินการประสานความร่วมมือ การมีเครือข่ายร่วมกัน ทำงานโดยประสานงานกันอย่างแท้จริง การมีสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับคนที่มีความต้องการพิเศษ มาขึ้นทะเบียนไว้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจนให้บริการได้ทุกอย่าง
2. มีการจัดตั้งคณะกรรมการทำงานในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ประสานงานการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนงานโครงการ กิจกรรมให้ชัดเจนรวมทั้งมีความพร้อมทุกด้านที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการทำงาน ตามความต้องการในการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา
3. การสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องที่ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะโรงเรียนและเฉพาะนักเรียนแต่ละคน
4. การสนับสนุนให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาดมกฎกระทรวง ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นเฉพาะบุคคล
5. การพัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็นและต่อเนื่อง เพื่อให้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการศึกษาพิเศษ
6. การดำเนินงานพัฒนาทุกองค์ประกอบตามโครงสร้าง SEAT
7. บริหารงานโดยมีกลยุทธ์และตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
8. เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
9. วางแผนและกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสม (IEP / IIP)
10. กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
11. ติดตามประเมินผลโดยใช้ข้อมูลจุดเด่น จุดด้อย และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อมูล ทั้งก่อนดำเนินการระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการให้ครอบคลุม
12. ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนางาน โดยมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดจุดพัฒนา ตรวจสอบและรายงานผลการพัฒนา
13. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานในทุกระดับ บันทึกพฤติกรรมผู้เรียนบันทึกผลการทำงาน อย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อมูลก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อครบ 1 ปี การศึกษา

14. สามารถเป็นแกนนำ มีตัวอย่าง หรือของจริงในการทำงานในบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า เผยแพร่และประกอบการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

15. นำเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการ (Symposium)

UNESCO (1994) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

1. ศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูควรศึกษาความสามารถของเด็กจุดอ่อนของเด็ก ทั้งนี้ครูอาจได้ข้อมูลจากการทดสอบ การสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

2. การกำหนดแนวทางการศึกษา ครูต้องศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางและการปรับหลักสูตร วิธีการสอน การจัดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การวางแผนการจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเหมาะสม และทางโรงเรียนควรให้ผู้ปกครองหรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

3. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทั้ง สภาพการจัดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ การปรับทางเดิน ห้องน้ำ ให้สะดวกปลอดภัยแก่นักเรียน

4. การจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนด คือการสอนโดยใช้หลักสูตรปกติและปรับหลักสูตร สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรวมนั้นครูจะต้องพิจารณาจากผลงานของ นักเรียนเป็นหลัก อาจเป็นผลจากการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นความคิด ความเข้าใจ การนำไปใช้และแนวโน้มความสนใจของนักเรียน การประเมินผลที่ตัดสินนักเรียนจากคะแนนสอบเป็นหลักจะไม่เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากผลการเรียนไม่สามารถนำมาใช้เปรียบเทียบ กับเกณฑ์ปกติของเด็กปกติได้ เนื่องจากหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็ก ดังนั้นการประเมินผลโดยวิธีการสอบจึง ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประเมินผลการเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ควรทำความเข้าใจเพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้บุคคล โดยให้ความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคนในสถานศึกษานักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลในชุมชนให้มีความเข้าใจในแนวทางของการจัดการเรียนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และควรมีเครือข่ายเพื่อร่วมกันทำงาน มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ และใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนางาน

5. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการเรียนรวมว่ามี 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. นักเรียน (S-Students)

1.1 เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิจารณาตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้าน ซึ่งในการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มนั้นเป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม เพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยการกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนาระดับการทำงานต่างๆ (functional level) จะยิ่งสูงขึ้น ในทางกลับกันหากไม่ได้รับการพัฒนา การกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานต่างๆ จะเลือนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ทันที ดังนั้น การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ยิ่งทำในท่วงทีตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้ถูกต้องจะ สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน

1.2 การเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น ที่ผ่านมามีพบว่า การที่คนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สมเพช เวทนา สงสาร กลัว ไม่ไว้วางใจ

2. สภาพแวดล้อม (E-Environment) สภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เรียนในสภาพที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนรวมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนรวมได้เต็มเวลา ก็อาจจัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยทั่วไป ควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นทั่วไป โดยแยกนักเรียนออกไปจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการคือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการเรียนรวม ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่สำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนรวมในโรงเรียนหากทางโรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการไว้แล้วผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนรวมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบและพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อกำหนดนโยบายในการเรียนรวม แนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนรวม เมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนรวมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียน และมอบหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยให้ถือว่าเป็นปริมาณงานพร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมเป็นเจ้าของโครงการ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศนำเสนอในลักษณะโปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีโอ หรือจัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบายประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงาน ด้านคนพิการในสังคมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรวมจะได้เผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบ ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม นอกจากนี้โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม ประชุมสัมมนาให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมพิเศษอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งโรงเรียนต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง เพื่อพิจารณาความพร้อมของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามศักยภาพและความต้องการพิเศษของแต่ละคนนอกจากนี้โรงเรียนจะต้องมีการประสานงานในการส่งต่อเด็ก ที่มีความบกพร่องในระดับมากหรือรุนแรงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ เพื่อเข้ารับการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้รับการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร ควรมีการปรับหลักสูตรทั่วไป คือ การปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป มาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง มีการจัดทำหลักสูตร

เฉพาะ คือเป็นหลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน โรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของกรมวิชาการ ซึ่งในสภาพปัจจุบันการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง และมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก

นอกจากนั้นสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญคือ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ในการจัดทำควรได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถของเด็กและช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาตามสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน และเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับเด็กคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ มีข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการทางการศึกษา บริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นเครื่องมือในการประเมินผลสำหรับใช้ในการกำหนดความก้าวหน้าของเด็กว่าเป็นไปตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

นอกจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแล้ว ยังต้องจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ซึ่งเป็นแผนที่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องของคนนั้นๆ ในวิชาที่เป็นทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายระยะยาว/สั้นวิธีการสอน สื่อ กระบวนการประเมินที่ใช้และเกณฑ์การประเมิน ระยะเวลาและผลการประเมิน รวมทั้งเขียนแผนการสอนแต่ละเรื่อง และจัดทำการสอนการบำบัดฟื้นฟูตามที่กำหนดพร้อมทั้งประเมิน ติดตามความก้าวหน้าของเด็กเป็นระยะเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายระยะยาวที่กำหนดไว้ใน IEP เกณฑ์การวัดและประเมินผลควรมีอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือมากกว่านั้นตามความเหมาะสมของเด็ก

3.2 การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Implementation) หมายถึงกระบวนการที่ใช้วิธีการต่างๆ หลายวิธีในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะกำหนดปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ พฤติกรรมและร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษการวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3.3 เทคนิคการสอน โดยมีเทคนิคการสอนหลายรูปแบบคือ การวิเคราะห์งาน การสอนโดยใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

3.4 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะและกิจกรรมต่างๆ

3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องจัดในห้องเรียนและภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกโรงเรียนซึ่งทางโรงเรียนควรมีการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พัก ฯลฯ เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.6 การประกันคุณภาพ โรงเรียนควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวมขึ้น

3.7 การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียนโดยมีปฏิทินการรับคนพิการอย่างชัดเจน

3.8 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม จำนวนเด็กที่ครูสอนเสริมจะต้องให้บริการควรเริ่มจาก จำนวน 5-6 คน ในสัปดาห์แรกๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มจำนวนเด็กขึ้นในสัปดาห์ต่อมาที่ละสัปดาห์ แต่ควรจัดให้บริการตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์ การค่อยๆ ทอยยจัดบริการให้แก่เด็กเช่นนี้ จะช่วยผ่อนคลายความยุ่งยากในการที่จะต้องจัดตารางเวลาให้บริการแก่เด็ก ครูสอนเสริมจะต้องประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนที่ได้กระจายอยู่ และจัดเวลาในแต่ละวันให้กับตนเองให้มีเวลาสำหรับเตรียมการก่อนเด็กมารับบริการที่ห้องสอนเสริมหรือก่อนที่ครูสอนเสริมจะเข้าไปบริการในชั้นเรียน จัดให้มีเวลาที่จะใช้ในการตรวจสอบเด็กบางกรณี และจัดให้มีเวลาที่จะให้คำแนะนำปรึกษาหารือกับครูคนอื่นๆ การจัดตารางเวลาที่จะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับเป็นสิ่งที่ยาก ฉะนั้นครูสอนเสริมจึงต้องคำนึงถึงเด็กว่า ตารางเวลาที่จัดให้กับเด็กที่รับผิดชอบแต่ละคนนั้นเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก รวมทั้งตัวครูด้วย

4. เครื่องมือ (T-Tools) เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรวม ช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อันได้แก่นโยบาย วัสดุทัศนัย พันธกิจ งบประมาณ ระบบบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์อักษรเบรลล์ หนังสือเสียงสำหรับเด็กตาบอด หนังสือตัวพิมพ์ใหญ่สำหรับนักเรียนที่เห็นเลือนราง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับนักเรียนออทิสติกบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการสอนเสริม โดยการเขียนและอ่านอักษรเบรลล์ การสอนภาษามือ การฝึกพูด รวมทั้งการสอนเสริมวิชาการต่างๆ

ตำรา ความช่วยเหลืออื่นๆ ทางการศึกษา เช่น กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการบกพร่องทางด้านสติปัญญา เด็กออทิสติกการแก้ไขการพูดสำหรับเด็กออทิสติก

จากการประมวลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้โครงสร้างซีทีนั้น จะเห็นว่ามีการให้ความสำคัญกับตัวนักเรียนทั้งที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอนและเครื่องมือ โดยในขณะนี้มีการนำไปใช้ในโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม และโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการจัดการศึกษาในสภาพปัจจุบันนี้นั้น โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม และโรงเรียนเรียนรวม ที่สามารถจัดการเรียนรวมได้อย่างประสบความสำเร็จยังมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ต่างจังหวัด เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณที่ได้รับ

เบญจา ชลธารนนท์ (2548) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการศึกษาแบบเรียนรวมมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ตามโครงสร้างซีที เพื่อให้การเรียนรวมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้

1. นักเรียน (S : Students) นักเรียน หมายถึง นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิการตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านซึ่งในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อม เพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ เมื่อได้รับการพัฒนาระดับการทำงานต่างๆ (Functional Level) จะยิ่งสูงขึ้น ในทางกลับกันหากไม่ได้รับการพัฒนาการกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานต่างๆจะเลือนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ทันที่ ดังนั้น การช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการยิ่งทำได้ทันเวลาที่ตั้งแต่แรกเกิดและทำได้ถูกต้องจะสามารถพัฒนาสมรรถภาพความพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจนยกตัวอย่าง เช่น เด็กคนหนึ่งสูญเสียการได้ยินในระดับ 90 เดซิเบล (db) ตั้งแต่แรกเกิด (หูหนวก) และบุคคลภายในครอบครัวกระตุ้นการได้ยินของเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยเวลาพูดกับเด็กผู้พูดจะหันหน้าตรงกับเด็กเพื่อให้เด็กได้เห็นการขยับของริมฝีปาก สีหน้า ท่าทาง เอามือเด็กมาจับคอและริมฝีปากแล้วลองเป่าลมให้เด็กรู้สึกถึงลมที่ออกมาแสดงให้เด็กรู้ ในเวลาที่เด็กตอบสนองได้อย่างถูกต้องการที่เด็กได้รับการกระตุ้นเชิงบวก จะทำให้พัฒนาการทางการได้ยินดีขึ้นไปนั้น มิได้หมายความว่า การได้ยินเพิ่มขึ้น แต่การได้ยินของเด็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นใช้งานได้ดีขึ้นและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในกรณีที่เด็กพิการภายหลัง เช่น อยู่ในระดับมัธยมศึกษาแล้วตาบอด การเตรียมความพร้อมนักเรียนในช่วงวัยรุ่นนั้น ต้องคำนึงถึงจิตใจและการยอมรับความพิการหรือความบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังด้วย เช่น การ

ท่าความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobilities : O&M) เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living) และช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด และเร็วที่สุด เป็นต้น

1.2 เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น ที่ผ่านมามีพบว่าคนที่คนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบต่อคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สมเพช เวทนา สงสาร กลัว ไม่ไว้วางใจ มักเกิดจากความไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้นครูควรทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะความพิการให้นักเรียนทั่วไปในชั้นเรียนได้รู้จัก และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูอาจจะจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนทดลองเป็นคนพิการและทำกิจกรรมต่างๆ จากนั้นให้อภิปรายถึงความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปได้เข้าใจถึงความคับข้องใจ ความไม่สะดวก และความลำบากของเพื่อนพิการหรือที่มีความบกพร่องมากขึ้น เช่น การเชิญ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิการมาบรรยายให้ฟัง พร้อมทั้งให้ดูภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นภาพ บทความ และสื่ออื่นๆ ประกอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาต่างๆ การจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ การทัศนศึกษาสถานที่ดูแลคนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนได้เห็นและเรียนรู้ว่าคนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีความเป็นอยู่อย่างไร นอกจากนี้ควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการช่วยเหลือคนพิการหรือที่มีความบกพร่องเบื้องต้นให้กับนักเรียนทั่วไปด้วย

2. สภาพแวดล้อม (E : Environment) สภาพแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment : LRE) โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนร่วมได้เต็มเวลา ก็อาจจัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นเรียนทั่วไปโดยแยกนักเรียนออกไปจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการ คือ พิจารณาสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีการเห็นเลือนราง ควรมีโป๊ะไฟที่โต๊ะเรียนและจัดให้นักเรียนมานั่งแถวหน้าสุด รวมทั้งไม่ให้แสงสะท้อนจากหน้าต่างมารบกวนขณะที่นักเรียนดูกระดานดำนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจัดให้นั่งประมาณแถว

ที่ 2 หรือ 3 โดยนั่งมุมใดมุมหนึ่งของห้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถมองครูและเพื่อนนักเรียนในห้องได้ทั่วถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่นั่งรถเข็น เมื่อจำเป็นต้องเรียนวิชาเกษตรและนักเรียนต้องปลูกผักสวนครัว ครูควรยกระดับแปลงผักให้สูงขึ้นจากพื้นและอยู่ในระดับเดียวกับที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เพื่อให้นักเรียนสามารถปลูกผักได้สะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพาหนะที่ใช้ในการรับส่งนักเรียนจากบ้านไปโรงเรียนและจากโรงเรียนไปบ้าน ไปทัศนศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนจะต้องเคลื่อนย้าย

นอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียนและห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วมควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร พื้นห้องเรียนควรราบเรียบและมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการใช้รถเข็น ห้องน้ำ โต๊ะ เก้าอี้ และคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศแสงจากธรรมชาติ แสงไฟ เป็นต้น

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดการเรียนร่วมผู้บริหารจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียน หากโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบและพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนร่วมเมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนร่วมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียน และมอบหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้ถือเป็นปริมาณงานพร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมเป็นเจ้าของโครงการนอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศ นำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีโอ หรือจัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านคนพิการในสังคมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนร่วม จะได้เผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบ ครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม

3. กิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร แบ่งออกเป็น

3.1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป คือปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจปรับจากการวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียง

3.1.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรที่เป็นแนวทาง การศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรสำหรับหรือหลักสูตรคู่ขนาน) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับของความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน โรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของกรมวิชาการ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลายคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ค่อนข้างรุนแรงจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรตัดต่อหรือนำหลักสูตรในระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนของเนื้อหาหลักสูตรในชั้นประถมศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่านออกเสียง เขียนได้ เลขคณิต ความเข้าใจในภาษาจะสูง และเมื่ออยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลายจะค่อยๆ ลดลง แต่ถ้าเป็นเรื่องของทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการเตรียมความพร้อมในด้านอาชีพจะต่างในช่วงแรกๆ แล้วจะค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น โดยการจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั่วไปให้มีลักษณะคู่ขนานไปกับระดับชั้นเรียนที่เพื่อนนักเรียนทั่วไปเรียนอยู่

3.1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็น ให้แก่เด็กนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูแลบ้านเรือน การทำความสะอาดร่างกาย การไปซื้อของ การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้บริการของไปรษณีย์ ธนาคาร ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการท าคความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว ทักษะการใช้แว่นขยายสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ภาษามือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

3.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องต้องการ เรียกชื่อย่อว่า IEP กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลทุกคน โดยต้องตรวจสอบเพื่อบ่งชี้จุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน รวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยัง

ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการ ในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกิน 5 เท่าของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่นักเรียนทั่วไปต่อคน

3.3 แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) เป็นแผนการสอน ที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องคนนั้นๆ ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุ จุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP

3.4 การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้วิธีต่างๆ หลายวิธี ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ ในการที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการ พฤติกรรม และ ร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

3.5 เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนที่ควรนำมาใช้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นพิเศษ มีดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์งาน (Task Analysis)

3.5.2 การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring)

3.5.3 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System)

3.6 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP และอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความ ก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ทักษะและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะมีการระบุว่าจะประเมินโดยวิธีใดและใช้เกณฑ์อะไร โดยอาจนำเสนอในรูปของกราฟแท่ง กราฟ เส้น ประกอบการบรรยาย หรือคิดเป็นคะแนนและเกรดในชั้นประถมศึกษา ครูทั่วไปและครูการศึกษา พิเศษที่ร่วมกันสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วม อาจแยกกันประเมินผลนักเรียน กล่าวคือ ครูแต่ละคนประเมินผลและให้เกรดนักเรียนเฉพาะส่วนของตนเอง พร้อมทั้งมีรายละเอียด เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องประกอบด้วยแล้วจึงนำผลการประเมิน ของครูแต่ละคนมาตัดสินใจร่วมกัน วิธีนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย รวมถึงพ่อแม่ของตัวนักเรียนเอง

3.7 การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน นอกจากกิจกรรมการ เรียนการสอนที่ครูจัดภายในชั้นเรียนและภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกโรงเรียนซึ่งทาง โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับการความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พิก ฯลฯ เพื่อช่วย การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และ

ประสิทธิภาพ ลักษณะกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น ใช้วิชาพลศึกษาจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไปในสนามเด็กเล่น กิจกรรมห้องสมุดให้มีการปรับห้องสมุดโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology : ICT) เข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้คนพิการทุกประเภทมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จัดให้มีบริหารหนังสือในรูปแบบของหนังสือเสียง เป็นต้น

3.8 การประกันคุณภาพ

3.8.1 โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมขึ้นมา

3.8.2 กลไกในการดำเนินงานเมื่อคณะกรรมการการประกันคุณภาพได้มีการประชุมและรับทราบนโยบาย ร่วมกันแล้ว การดำเนินงานในเรื่องการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นระบบการประเมินผลภายใน โดยให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง (Self- evaluation)

3.8.3 กิจกรรมการประกันคุณภาพ การจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพนั้นจะต้องมีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกกลุ่ม ถือว่าการประชุมหรือการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม เป็นกิจกรรมแรกที่คณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม จะต้องทำจากนั้นควรมีการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่บุคลากรทุกคนให้รับทราบ

3.9 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม จำนวนเด็กที่ครูสอนเสริมจะต้องให้บริการควรเริ่มจากจำนวน 5-6 คน ในสัปดาห์แรกๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มจำนวนเด็กขึ้นในสัปดาห์ต่อมาทีละสัปดาห์ แต่ควรจัดให้บริการตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์ ยกตัวอย่างเช่น ในสัปดาห์แรก ให้บริการจัดตารางบริการให้แก่เด็ก 6 คน แล้วสัปดาห์ถัดไป เพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 8 คน และอีกสัปดาห์ ถัดไปเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 10 คน (หากครูต้องรับผิดชอบเด็ก จำนวน 10 คน) การค่อยๆ ทอยยจัดบริการให้แก่เด็กเช่นนี้ จะช่วยผ่อนคลายความยุ่งยากในการที่จะจัดตารางเวลาให้บริการแก่เด็ก ครูสอนเสริมจะต้องประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนที่เด็กกระจายอยู่ และจัดเวลาในแต่ละวันให้กับตนเอง ให้มีเวลาสำหรับ เตรียมการก่อนเด็กมารับบริการที่ห้องสอนเสริมหรือก่อนที่ครูสอนเสริมจะเข้าไปให้บริการในชั้นเรียน จัดให้มี เวลาที่จะใช้ในการตรวจสอบเด็กบางกรณี และจัดให้มีเวลาที่จะให้คำแนะนำปรึกษาหารือกับครูคนอื่น ๆ การจัดตารางเวลาที่จะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับเป็นสิ่งที่ยาก ฉะนั้นครูสอนเสริมจึงต้องคำนึงถึงเด็กว่าตารางเวลาที่จัดให้กับเด็กที่รับผิดชอบแต่ละคนนั้น เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก รวมทั้งตัวครูด้วย

4. เครื่องมือ (T : Tools) เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วมช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตได้

อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เครื่องมือดังกล่าวหมายถึง สิ่งต่อไปนี้

4.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและบุคคลทั่วไปรวมทั้ง พ่อ แม่ รั้บู้รู้ว่าโรงเรียน มีโครงการเรียนร่วม ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล

4.2 งบประมาณ โรงเรียนจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.3 ระบบการบริหารจัดการ หากทางโรงเรียนได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วม จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนโดยนำเสนอให้มีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าร่วมเป็นกรรมการเพิ่มอย่างน้อย 1 คน และในคณะกรรมการโรงเรียนควรมีผู้ปกครองของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าร่วมในคณะกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน จัดประชุมบุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมเพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนกำหนดแนวทาง การดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนด รูปแบบในการจัดการเรียนร่วม และร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล หรือนักจิตวิทยา เป็นต้น แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมแทนหัวหน้าโครงการทำหน้าที่ประสานงานและเลขานุการของคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม 1 คน แต่งตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประมาณ 5-7 คน ต่อเด็ก 1 คน โดยมีผู้อำนวยการ/ครูใหญ่หรือผู้ช่วยเป็นประธาน และมีครูหรือตัวแทนครูที่สอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูดและภาษา และพ่อแม่ของเด็กร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ประสานงานในการจัดทำ IEP และดำเนินการสอนตาม IEP โดยจัดทำ IEP สำหรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง

4.4 กฎกระทรวง ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2550 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 เป็นเครื่องมือในการกำหนดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อนำมาใช้ในการเรียนร่วมและ

กำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุน สำหรับคนพิการในอัตราที่มากกว่าแต่ไม่เกินห้าเท่าของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่ นักเรียนทั่วไปต่อคน

4.5 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology : AT)

เทคโนโลยีที่คนพิการใช้ ซึ่งมีการพัฒนาและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้คนพิการ ดำรงชีวิตอิสระสามารถปฏิบัติงานและผลิตงานต่างๆ ออกมาได้ เรียกว่า "เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Assistive Technology หรือใช้ชื่อย่อว่า AT โดยอาจจะเป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐาน (Low Technology) หรือระดับสูง (High Technology) ก็ได้ทั้งนี้อาจเป็นเครื่องมือที่สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป เช่น โทรศัพท์ที่หน้าปัดมีตัวเลขและตัวอักษรขนาดใหญ่เพื่อช่วยให้คนที่เห็นเลือนรางเห็นได้ชัดเจนขึ้น จนกระทั่งถึงเครื่องมือที่มีการออกแบบพิเศษให้คนพิการใช้เป็นเฉพาะบุคคล เช่น แก้วอีร็ดเซ็นไฟฟ้าที่ใช้ท่อพลาสติกบังคับการเคลื่อนไหวโดยคนพิการดูดหรือเป่าลมเข้าท่อแทนการใช้นิ้วมือกดบังคับสวิทช์เล็กๆ ที่ติดกับแก้วอีร็ดเหมือนคนพิการร่างกายทั่วไปที่สามารถใช้มือได้ เป็นต้น

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้คนพิการแต่ละประเภทได้รับการศึกษา โดยสะดวกและสอดคล้องตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

4.7 สื่อ หมายถึง สื่อทางการศึกษา ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรือเครื่องมือช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเกิดความเข้าใจดีขึ้นและรวดเร็ว

4.8 บริการ หมายถึง บริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดพัฒนาสมรรถภาพคนพิการ

4.9 ตำรา อาจจัดทำในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือไปจากตัวพิมพ์ เช่น หนังสือเสียงสำหรับคนตาบอดและนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น

4.10 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง มาตรการอื่นที่นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของคนพิการ

4.11 ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่ได้รับการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษ ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูเดินสอน ครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนพิเศษ ในโรงเรียนทั่วไป

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้

1. นโยบายและการวางแผน ผู้บริหารการเรียนรู้รวม อาจกำหนดแนวทางในการดำเนินงานการเรียนรู้รวมที่ชัดเจน เช่น ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้รวม วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ วิธีการและผู้รับผิดชอบโครงการและดำเนินการต่าง ๆ เป็นต้น

1.1 ประชุมชี้แจงบุคลากรในหน่วยงาน ให้ตระหนักในหน้าที่ต่อการจัดการศึกษาของชาติ ให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรเด็ก ตลอดจนความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ ร่วม

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการเรียนรู้รวม และมอบหมายอำนาจหน้าที่คณะกรรมการอาจจะประกอบไปด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วย หัวหน้างาน ครูปกติ และครูการศึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 กำหนดแผนดำเนินงาน ชี้แจงข้อตกลงบางประเภทของหน่วยงานนั้น ๆ ต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. บุคลากรหน่วยงานที่จัดการเรียนรู้รวม จำเป็นต้องสรรหาบุคลากรเพื่อร่วมกันปฏิบัติงานในโครงการเรียนรู้รวมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อาจดำเนินการดังนี้

2.1 การสรรหาครูสอนการศึกษาพิเศษ อาจดำเนินการดังนี้

2.1.1 การอาสาสมัครของบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้บริการหน่วยงาน คัดเลือกด้วยตนเอง บุคลากรดังกล่าวอาจมีคุณสมบัติเฉพาะหลายประการ เช่น มีความศรัทธาต่อการทำงานกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความอดทนสูง เสียสละ รับผิดชอบ ชยันมีน้ำใจ มีเมตตา กรุณา และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.1.2 หน่วยงานใดมีบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยชี้แจงความจำเป็นที่จะต้องขอบุคลากร ตลอดจนระบุจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และหลักฐานแสดงความบกพร่องของนักเรียนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดไว้ชัดเจนว่า ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์เฉพาะทางหรือโรงพยาบาลของรัฐ

2.2 การรับและการพิจารณานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กำหนดเกณฑ์การรับนักเรียนโครงการเรียนรู้รวม โดยดำเนินการในรูปคณะกรรมการนำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากครูผู้สอน แพทย์ นักจิตวิทยาและผู้ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา

2.3 การกำหนดจำนวนนักเรียน และจำนวนชั่วโมงการสอนสำหรับครูการศึกษาพิเศษผู้บริหารโรงเรียนโครงการเรียนรู้รวม ต้องดูแลให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยครูที่มีสิทธิรับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของครูการศึกษาพิเศษกรณีเรียนรู้รวม พ.ศ. 2535

2.4 ครูประจำชั้นพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางแขน ขาและลำตัว และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาาระดับปัญญาอ่อน แต่ละประเภทควรมีนักเรียนไม่ต่ำกว่า 8 คน และมีชั่วโมงการสอนไม่ต่ำกว่า 18 คาบต่อสัปดาห์ (คาบละ 50 นาที)

2.5 ครูประจำชั้นเรียนรวมกับเด็กปกติ ควรมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ต่ำกว่า 3 คน และนอกจากมีชั่วโมงสอนตามตารางสอนปกติแล้ว ต้องมีชั่วโมงสอนเสริมวิชาการให้แก่เด็กการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะอีกไม่น้อยกว่า 9 คาบต่อสัปดาห์

2.6 ครูเสริมวิชาการ ควรมีนักเรียนรับผิดชอบไม่ต่ำกว่า 6 คน และมีชั่วโมงสอนไม่ต่ำกว่า 18 คาบต่อสัปดาห์

2.7 ครูเดินสอน ควรเดินสอนนักเรียนตามโครงการเรียนร่วมต่างๆ อย่างน้อยจำนวน 2 โรงเรียน มีนักเรียนรวมกันไม่ต่ำกว่า 3 คนและมีชั่วโมงสอนรวมกันไม่ต่ำกว่า 18 คาบต่อสัปดาห์ผู้บริหาร ควรจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งมีครูปกติเป็นผู้สอนในบางวิชา หรือตามความสามารถของให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของเด็กปกติได้มากที่สุด

2.8 การปกครองดูแลครูการศึกษาพิเศษของหน่วยงาน ผู้บริหารในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม มีหน้าที่ปกครองดูแลครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบต่างๆ หรือข้อตกลงของหน่วยงาน มอบหมายการทำงานหรือหน้าที่พิเศษให้ตามความเหมาะสมควบคุมดูแลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการและงานอื่นๆ พิจารณาและสนับสนุนให้ครูได้รับสิทธิอันพึงจะได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเช่าบ้าน เงินเพิ่มพิเศษสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของการศึกษาพิเศษ การขอมอบัตรประจำตัวข้าราชการ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์การลา การย้าย การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงานการเสนอขอความดีความชอบ การขอปรับปรุงเพื่อเลื่อนระดับ เป็นต้น

2.9 แนวปฏิบัติต่างๆ สำหรับครูที่สอนในชั้นเรียนรวม จะต้องมีความวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติงานเป็นพิเศษ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ให้กับตนเองการทำงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะปฏิบัติได้โดยรับนโยบายจากผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขออนุมัติแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินแผนปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานตามแผนที่ได้รับอนุมัติ

2.10 การพบผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียนโครงการเรียนรวม ควรพบปะผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นครั้งคราว โดยอาจแจ้งนโยบายการจัดการเรียนรวม

แจ้งผลการเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน แจ้งปัญหาและอุปสรรคทั้งขอความร่วมมือให้ ผู้ปกครองช่วยกันดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการร่วมกันพัฒนาการเรียนร่วมให้ เจริญก้าวหน้าซึ่งลักษณะการพบปะผู้ปกครองอาจจัดได้โดยการประชุมผู้ปกครองทั้งหมดประจำภาค เรียน/ปีตลอดจน การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียนในกลุ่ม โรงพยาบาล สถาบันการศึกษาระดับสูง มูลนิธิ สมาคมตลอดจน ชุมชนต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินงานและสนับสนุน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรและสิ่ง อำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน หรือประชุมเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษเชิญผู้ปกครองของนักเรียนที่มีปัญหามาพบ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงาน ตามโครงการมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องสร้างโอกาส สนับสนุนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสร่วมแสดงกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก หน่วยงาน เพื่อจะได้มีโอกาสปรับตัวและได้แสดงความสามารถให้บุคลากรหรือชุมชนอื่นๆ ได้ยอมรับ เช่น สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมแข่งขันกีฬา การประกวดวาดภาพ การร่วมจัดนิทรรศการ การสาธิต ผลงาน การร่วมแสดงบนเวที การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

3. หลักสูตรและการประเมินผล ผู้บริหารควรพิจารณาหลักสูตรให้มีความ เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นแนวทางใน การจัดการเรียนการสอนต่อไป บุคลากรผู้สอนจึงควรวัดศึกษาสิ่งเหล่านี้ คือ แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล หลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การติดตามผลและรายงานผลให้ เป็นไปตามเป้าหมาย เช่น แต่งตั้งผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าครูการศึกษาพิเศษโดยอาจจะให้ครูผู้สอน ประเมินผลตนเอง ประเมินผลซึ่งกันและกันหรือมีหัวหน้างานเป็นผู้นิเทศโดยมี ข้อเสนอแนะในการ พัฒนางานหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการเรียนการสอน ให้ผู้รับการนิเทศรับทราบเพื่อนำไปแก้ไขและ รายงานให้ผู้บริหารทราบต่อไป

4. งบประมาณการบริหารโครงการ ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับการ บริหารโครงการเรียนร่วม เช่น เดียวกับการบริหารการศึกษาของเด็กปกติ ทั้งนี้เพราะว่าเด็กที่มีความ ต้องการ พิเศษหรือเด็กปกติเมื่อมาอยู่โรงเรียนเดียวกัน ก็ต้องอยู่ภายใต้การนำของผู้บริหารคน เดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของโครงการเรียนร่วมด้วยซึ่ง ได้แก่ งบประมาณด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา ตลอดจนงบประมาณสำหรับบริการพิเศษที่จำเป็นจะต้องจัดให้

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัด เรียนรวมว่ามีหลัก 4 ประการตามโครงสร้างชี้ท เพื่อให้การเรียนรวมมีคุณภาพและประสิทธิภาพโดย โครงสร้างชี้ทมีองค์ประกอบหลัก 4 ประการดังนี้

1. นักเรียน กล่าวว่านักเรียนทั่วไป ควรมีการเตรียมนักเรียนทั่วไป เพื่อให้เด็กเข้าใจการปฏิบัติหรือวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกต้องเหมาะสม มีเจตคติที่ดี ไม่ล้อเลียนและยอมรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งออกได้ 2 ประการ คือ

2.1 การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนรวม การจัดห้องเรียนไม่ว่าจะจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษโดยเฉพาะ หรือจัดแบบให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยห้องเรียนหนึ่งจะมีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนไม่เกิน 3 คน หรือไม่เกิน 8-15 คน แล้วแต่กรณี ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวนหรือมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด เพราะเป็นการรบกวนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการฟัง และทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขาดสมาธิและความสนใจ

2.2 รูปแบบของการจัดห้องเรียน จัดเหมือนจัดให้กับนักเรียนปกติ คือ จัดให้มีโต๊ะครูไว้มุมใดมุมหนึ่งในห้องเรียน กระจกหน้าต่างไว้หน้าห้องเรียน กระจกบานป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ รูปแบบต่างๆ ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้เรียน ความเหมาะสมกับวัยของเด็กและการจัดโต๊ะเรียนความจัดให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ตู้เก็บเอกสาร คู่มือครู สื่อ อุปกรณ์ เพิ่มข้อมูลประจำตัวเด็ก ที่ว่างสำหรับการประกอบกิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดห้องเรียนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ห้องฝึกพูด ห้องเสริมวิชาการ เป็นต้น

3. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กระบวนการทั้งหมดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนและโรงเรียน หมายถึงรวมถึงการบริหารและและการใช้หลักสูตรเพิ่มเติมนอกจากนี้กิจกรรมยังหมายถึง การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนรายบุคคล (IIP) การตรวจสอบทางการศึกษา และเทคนิคการสอนพิเศษ

4. เครื่องมือ คือสิ่งที่มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรวมที่ช่วยให้ผู้พิการเกิดการเรียนรู้ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ โดยกำหนดให้โรงเรียนมีธรรมนูญโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานทางการบริหารจัดการ ในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงและกำหนดแนวทางที่สำคัญของการเรียนรวม เช่น ความสำคัญ วัตถุประสงค์

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นักการศึกษา/นักวิชาการ				ความถี่
	สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550)	เบญจมา ชลธารินทร์ (2548)	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2550)	ผดุง อารยะวิบูลย์และวาสนา เลิศศิลป์ (2550)	
1. นักเรียน	✓	✓		✓	3
2. สภาพแวดล้อม	✓	✓		✓	3
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓		✓	3
4. เครื่องมือ	✓	✓		✓	3
5. นโยบายและการวางแผน			✓		1
6. บุคลากร			✓		1
7. หลักสูตรและการประเมินผล			✓		1
8. งบประมาณและการบริหาร			✓		1

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยกำหนดเกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบจัดการโรงเรียนเรียนรวม ได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. นักเรียน
2. สภาพแวดล้อม
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. เครื่องมือ

องค์ประกอบที่มีความถี่น้อยผู้วิจัยได้สังเคราะห์เข้ากับองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. หลักสูตรและการประเมินผล รวมไว้กับองค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
2. บุคลากร รวมไว้กับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม

3. นโยบายและการวางแผน งบประมาณและการบริหาร รวมไปถึงองค์ประกอบด้าน
เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านนักเรียน

1.1 ความหมาย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป
โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้ 1. เตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่
มีความบกพร่อง 2. เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึง ดังนี้

เบญจา ชลธารินทร์ (2548) ได้กล่าวว่า นักเรียน หมายถึง การเตรียมความ
พร้อมของนักเรียนพิการและนักเรียนพิการและนักเรียนทั่วไป โดยมีการเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ
ที่มีความจำเป็นทั้ง 5 ด้านเพื่อให้อยู่ร่วมกับเด็กทั่วไป โดยนักเรียนพิการเรียนรวมนั้นจะสามารถเรียน
รวมได้ต้องมีความสามารถใกล้เคียงกับเด็กปกติก่อนต่อจากนั้น จึงต้องเตรียมนักเรียนปกติ โดยใช้
ข้อมูลและทัศนคติที่ดีเพื่อให้เกิดความเข้าใจแล้วจึงยอมรับความสามารถแล้ว ให้ความช่วยเหลือและ
กระทำต่อนักเรียนพิการเรียนรวมได้อย่างถูกวิธีและทำให้กรณีที่ต้องการความช่วยเหลือเท่านั้น โดย
เป็นหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้บริหาร บุคคลเชี่ยวชาญจากภายนอก เป็นต้น

สรุปได้ว่า ด้านนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่อง และนักเรียนทั่วไปที่
เรียนในโรงเรียนเรียนรวม ที่เข้าร่วมโครงการเรียนรวม

1.2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้
องค์ประกอบด้วย นักเรียนนักเรียนกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนกลุ่มปกติทั่วไป โรงเรียน
ควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมนักเรียนกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีความบกพร่อง
ทางด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคมและการช่วยเหลือตนเอง หากมีสภาพความบกพร่องตั้งแต่
แรกเกิด จำเป็นต้องได้รับ บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม หรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบ เพื่อ
พัฒนาศักยภาพทุกด้าน ซึ่งในการให้ ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กควร
ได้รับการเตรียมความพร้อม เพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด ถ้าทำได้
อย่างถูกต้องก็จะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพ ความบกพร่องได้อย่างเห็นผลชัดเจน

2. เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อม
นักเรียนทั่วไป ในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเรื่องเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เด็กทุกคนมี
ความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความ
ต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี และเท่าที่จำเป็น ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทั้งสอง

กลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเชิญผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาบรรยายให้ฟัง การจัดนิทรรศการหนังสือและเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้นักเรียนในชั้นเรียน และนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้

เบญจา ชลธารันนท์ (2548) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบด้านนักเรียนประกอบด้วย

1. เตรียมความพร้อมของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง หากพิการตั้งแต่แรกเกิดจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านซึ่งในการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มนั้น เป็นช่วงสำคัญที่สุดที่เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อม เพราะช่วงอายุ 0-3 ปี เรียนช่วงที่สมองเจริญเติบโตมากที่สุด การเตรียมความพร้อมทำได้โดยกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ หากไม่ได้รับการกระตุ้นหรือการส่งเสริมส่วนที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ จะเลือนหายไป ทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนทันที ดังนั้นการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ ยิ่งทำได้ทันช่วงที่ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้ถูกต้องจะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน

2. เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยให้ข้อมูลที่ให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านนักเรียน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท
3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม
4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม
6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล

7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี

8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

10. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม

2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเรียนรวม มี 2 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ (1) การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร (2) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารและ 2) การพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้ให้ความหมายการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคลสำคัญในชีวิตเด็กได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู บุคลากรอื่นในโรงเรียนโดยให้ผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมดังนี้ จัดประชุมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อให้รับรู้ว่าโรงเรียนได้ดำเนินการโครงการเรียนร่วม และจะดำเนินการอย่างไรบ้าง สร้างบรรยากาศการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานการจัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลกล่าวคือ มีการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และการได้รับการเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุดรวมถึงการบริหารจัดการตารางเรียนและการจัดการห้องเรียน สิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็กได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ให้มีความเข้าใจและยอมรับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้
องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ไว้ดังนี้

เบญจา ชลธารนนท์ (2548) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัด
สภาพแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนใน
สภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment: LRE) ประกอบด้วย

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่ บริเวณภายนอก ชนิด
ของตัวอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเขา ทางเดิน ลานจอดรถ เก้าะกลางถนน ต้นไม้ ร่องน้ำ

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ ประตู สวิตช์ไฟและปุ่ม
ต่าง ๆ ทางลาด ระบบเตือนภัย บันได ลิฟท์ ทางเดินสาธารณะภายในตัวอาคาร พื้น แสงสว่าง ห้องน้ำ
โทรศัพท์ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในอาคารควรจัดให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดย
คำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยเป็นสำคัญ

2. บุคคลสำคัญในชีวิตเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นใน
โรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมจะเป็นผู้นำ ดังนี้

2.1 จัดประชุมทุกคนในโรงเรียนเพื่อบอกว่าโรงเรียนมีโครงการเรียนรวม
และจะต้องมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.2 สร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวมในโรงเรียนให้
ครูทุกคน แม่ค้า ภารโรง ยาม ฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

2.3 จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ผู้บริหาร
ผู้เชี่ยวชาญ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอกกรวมกันกำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงาน
จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

2.4 มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องของ
รับทราบเพื่อเกิดความร่วมมือกันในการทำงานกันเป็นทีม แหล่งการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ เป็น
องค์ประกอบหนึ่งของการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จ ทางโรงเรียนพยายามใช้แหล่งเรียนรู้
จากทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุดที่จะทำได้ เช่น ขอบริจาค เป็นต้น

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2550) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้องค์ประกอบ
จัดสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. สถานที่ตั้งจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการอย่างยิ่งถ้าปรับ
ระดับพื้นที่ ให้อยู่ในระดับเดียวกับประตูทางเข้า เพราะจะช่วยให้คนพิการเข้าออกได้สะดวกยิ่งขึ้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารประกอบด้วย ทางลาด ห้องส้วม
ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร ทางเชื่อมระหว่างอาคาร บันได ป้าย ประตู พื้นผิวต่างสัมผัส

ถ้าตัวอาคาร มีมากกว่า 1 ชั้นควรมีทางลาดหรือลิฟท์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการที่ต้องใช้
เก้าอี้รถเข็น (Wheel Chair)

3. ทางเข้าควรอยู่ในระดับเดียวกับประตู ถ้าอยู่คนละระดับควรมีทางลาดและ
บันได หากเป็นห้องชุดทางเข้าควรมีทางไปถึงห้องโถงชั้นล่าง บริเวณทางเข้าที่ใช้ในเวลากลางวันควรมี
แสงสว่าง ไม่น้อยกว่า 5 แรงเทียน เพื่อช่วยให้คนที่มียาตาเลือนรางมองเห็นได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้
พื้นผิวทางเข้า ควรปราศจากใบไม้ ขยะ และวัสดุชิ้นเล็ก ๆ ที่อาจทำให้คนพิการลื่นหรือสะดุดหกล้มได้

4. ทางเดินระหว่างอาคารและทางเชื่อมระหว่างอาคาร ควรเป็นพื้นผิวเรียบ
เสมอกันไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวาง สำหรับความกว้างที่เหมาะสมกับกลุ่มคนจำนวนน้อย หรือทางเดิน
ที่ไม่มีการสวนกัน ควรมีขนาดอย่างน้อย 90 เซนติเมตร ความกว้างของทางเดินและทางเชื่อมระหว่าง
อาคารที่สามารถ ให้เก้าอี้เข็นคนพิการสวนกันได้ ต้องมีขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร
สำหรับการเคลื่อนที่ โดยการหักเลี้ยว 180 องศา ควรมีขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร

5. ทางข้ามต้องมีทางลาดจากทางเดินสู่ถนน ในบริเวณทางข้ามไม่ควรมีท่อน้ำ
ตรงทางเดิน และทางข้าม หากจำเป็นต้องมีควรมีสัญลักษณ์เตือนที่เห็นได้ชัดเจน ตรงขอบทางลาด
ควรมีพื้นผิว และสีที่แตกต่างออกไป อาจไม่ต้องใช้สีทาแต่ใช้วัสดุที่แตกต่างออกไป เช่น ใช้หินแกรนิต
สีเทาอ่อน ตรงขอบทางลาดบนถนนแอสฟัลต์สีดำ เป็นต้น

6. ที่จอดรถสำหรับคนพิการ ต้องเป็นพื้นที่ที่เสถียรพื้นผิว มีความกว้างไม่น้อย
กว่า 2.40 เมตร และยาวไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร ต้องจัดให้มีที่ว่างข้างที่จอดรถไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร
ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอด
รถ เพื่อให้เพียงพอสำหรับการเคลื่อนย้ายของคนพิการ ระหว่างเก้าอี้เข็นคนพิการและตัวรถ และ
เพียงพอ ในการเปิดประตูรถได้อย่างเต็มที่ และต้องไม่ชนนากับทางเดินรถ

7. เกาะกลางถนนใช้เกณฑ์เดียวกับทางเดิน

8. ต้นไม้ หลีกเลี่ยงการปลูกต้นไม้ที่ให้ผลหรือเมล็ดที่มีหนาม ซึ่งอาจร่วงตกลง
พื้นหรือ ปลูกต้นไม้ที่มีรากโผล่เหนือพื้นดินใกล้ทางเดิน ควรปลูกต้นไม้ห่างจากทางเดินอย่างน้อย
2.00 เมตร และมีรั้วอิฐซีเมนต์ล้อมรอบบริเวณต้นไม้สูงพอที่จะป้องกันไม่ให้คนพิการตกลงไปในหลุม
ปลูกต้นไม้

9. พื้นผิวต่างสัมผัส หมายถึง เป็นพื้นผิวที่มีความแตกต่างจากพื้นผิวโดยรอบ
ที่คนพิการ ทางการเห็นสามารถใช้ปลายไม้เท้าสัมผัสและแยกแยะได้สะดวก เป็นพื้นผิวที่มีสีแตกต่าง
จากพื้นผิว โดยรอบที่คนสายตาเลือนรางสามารถสังเกตได้ง่าย พื้นผิวต่างสัมผัสไม่รวมถึงแผ่นปูนำทาง
(Guiding Block/Braille Block)

10. ประตูทั้งหมดควรเปิด-ปิดได้ง่าย ไม่ต้องติดอุปกรณ์บังคับประตูให้ปิดเอง
และหากประตู เป็นแบบปิดเองก็ควรปิดอย่างช้า ๆ เพื่อให้เวลาแก่คนพิการได้ผ่านช่องประตูเข้ามา ถ้า

เป็นประตูแบบ บานเปิดผลักเข้าออก เมื่อเปิดออกสู่ทางเดินหรือระเบียงมีพื้นที่ว่างขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร สำหรับประตูที่มีระบบเปิด - ปิด ประตูแบบอัตโนมัติควรมีปุ่มกดที่คนพิการสามารถควบคุมการเปิด - ปิดประตูได้ด้วยตนเอง ทั้งภายในและภายนอก มีมือจับที่มีขนาด เท่ากับราวจับมาตรฐานในแนวดิ่งทั้งด้านในและด้านนอก อุปกรณ์เปิด - ปิดประตูเป็นชนิดก้านบิด หรือแกนผลัก

11. ทางลาด (ทั้งภายในและภายนอกอาคาร) พื้นของทางลาดควรทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น เช่น ซีเมนต์ มีความกว้างมากกว่าหรือเท่ากับ 1.50 เมตร. ความยาวช่วงละไม่เกิน 6.00 เมตร ถ้าเกินต้องมี ขานพักกว้าง 1.50 เมตร ถ้ายาวตั้งแต่ 2.50 เมตร ต้องมีราวจับทั้ง 2 ข้าง ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกัน ให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร ทางลาดควรมีความกว้างอย่างน้อย 90 เซนติเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 6.00 เมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้าง สุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

12. บันได หากสามารถเลี่ยงได้ไม่ควรมีบันได สำหรับคนพิการที่สามารถใช้บันไดได้ ขึ้นบันไดควรมีลักษณะมนและมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร มีขานพักทุกระยะในแนวดิ่ง ไม่เกิน 2.00 เมตร มีราวบันไดทั้งสองข้าง มีลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 เซนติเมตร พื้นผิวของบันไดใช้วัสดุที่ไม่ลื่น มีจุกบันไดที่มีสีแตกต่างจากพื้นผิวของบันได เพื่อสังเกตเห็นความแตกต่างของบันไดได้ชัดเจน ควรมีกระจกบานใหญ่ติดกับผนังตรงข้ามทางขึ้น - ลง บันไดเพื่อให้คนพิการทางการได้ยินใช้สื่อสารและเพิ่มแสงสว่างให้บริเวณบันได ราวจับควรยื่นออกมา ในระยะ 30 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 40 เซนติเมตร ตามแนวนอนตรงสุดบันไดควรติดตั้งราวจับตรงกลาง เพิ่มอีกราว สำหรับบันไดที่กว้างมากกว่า 3 เมตร ระยะห่างระหว่างราวจับสองด้านควรมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร แต่ไม่ควรเกิน 1.50 เมตร

13. ทางเดินสาธารณะภายในตัวอาคารควรมีราวจับอย่างน้อย 1 ด้าน และ 2 ระดับ คือ สูงจากพื้น 0.6 เมตร และ 0.8 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางของราวจับไม่ควรเกิน 0.040 และสามารถจับได้ สะดวก ควรห่างจากฝาผนังประมาณ 0.04 เมตร ทางเดินควรกว้าง 2.4 เมตรและไม่ควรมีสสิ่งกีดขวาง

14. พื้นควรเป็นพื้นเรียบแต่ไม่ลื่น ทำด้วยวัสดุที่ไม่กะเทาะหรือหลุดง่ายพื้นที่ที่ดีที่สุดควรเป็นพื้นยาง ไม่ควรใช้วัสดุที่เป็นมันและสะท้อนแสง และหากพื้นบริเวณใดเป็นอันตรายต่อคนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ก็ควรมีสัญลักษณ์เตือนบอกที่สามารถสัมผัสได้

15. แสงสว่างที่เพียงพอสำหรับคนที่มีความบกพร่องทั่วไปที่ใช้สำหรับผู้มีสายตาเลือนราง ต้องใช้ไฟที่มีแสงสว่างมากกว่าปกติ ควรใช้วัสดุที่พื้นผิวมีคุณสมบัติในการขจัดแสงสะท้อนแสง ส่องเข้าตาหรือเงา และควรใช้แสงสว่างบอกตำแหน่งบันได ราวจับทางแยก นอกจากนี้ควรมีการหลีกเลี่ยง การใช้ไฟกะพริบ

16. ห้องน้ำ-ห้องส้วม ควรเว้นพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้เข็นคนพิการสามารถ หมุนตัวกลับได้ มีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร พื้นห้องน้ำควรมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ถ้าเป็นพื้นต่างระดับต้องมีลักษณะเป็นทางลาด วัสดุที่ใช้ทำพื้นห้องน้ำควรเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น กันน้ำ และทำความสะอาดง่าย และควรมีระบบระบายน้ำที่ดี ประตูห้องน้ำควรจัดให้อยู่ในลักษณะที่เป็น การเปิดออกทางด้านนอก ทั้งนี้ประตูที่เหมาะสมที่สุดคือ ประตูบานเลื่อน ภายในตัวห้องน้ำควรมีปุ่มหรือ เชือกสัญญาณฉุกเฉินเพื่อขอความช่วยเหลือจากภายนอก โดยมีป้ายระบุไว้อย่างชัดเจน

17. โทรศัพทควรติดตั้งให้ต่ำพอเหมาะสำหรับคนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นเอื้อมมือไปหยิบหูฟัง และหมุนหมายเลขโทรศัพทได้ โทรศัพทสูงจากพื้นประมาณ 1.60 เมตร หากเป็นโทรศัพทสาธารณะ ควรติดตั้งตรงฝาผนัง และหากเป็นตู้ก็ไม่ควรมีประตูและไม่ยกพื้นซึ่งทำให้คนพิการที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เข็นเข้าไม่ได้ ควรใช้แสงสว่างอย่างน้อย 50 แรงเทียน ส่องตรงที่หมุนและที่บอกวิธีใช้ และควรมีตัวเลข นูนเหนืออักษรเบรลล์กำกับตรงที่หมุนหรือกดตัวเลข

18. สวิตซ์ไฟและปุ่มต่าง ๆ ควรให้ต่ำพอที่คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นเอื้อมเปิด-ปิดได้ และมีอักษรเบรลล์กำกับสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการเห็น

19. ระบบเตือนภัยควรเป็นระบบที่ทั้งได้ยินและมองเห็น เสียงควรดังพอที่คนหูตึงจะได้ยิน และระบบเตือนภัยที่มองเห็นควรจัดเป็นแสงกระพริบน้อยกว่า 5 ครั้งต่อวินาที มีประตูทางออกฉุกเฉิน จัดไว้ให้คนที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถสัมผัสและทราบได้ว่าเป็นประตูทางออกฉุกเฉิน

20. ลิฟท์ หากคนพิการอาศัยอยู่ในอาคารที่มีสองชั้นขึ้นไปควรมีลิฟท์ที่มีราวจับ โดยรอบห้อง มีไฟเตือนภัยขณะลิฟท์ขัดข้อง มีโทรศัพทแจ้งเหตุฉุกเฉินติดตั้งในระดับ 90 -120 เซนติเมตร จากพื้น และมีระบบการทำงานให้ลิฟท์ลงจอดที่ระดับพื้นและประตูเปิดอัตโนมัติมีเสียงบอกเลขชั้น และเสียงเตือนให้ทราบว่าประตูเปิด - ปิด มีแผงควบคุมปุ่มต่าง ๆ ควรมีอักษรเบรลล์กำกับที่ปุ่มกด และมีเสียงบอกว่าลิฟท์ขึ้น (หนึ่งครั้ง) หรือลง (2 ครั้ง) และลูกศรบอกว่าขึ้นหรือลง ควรมีแสงที่เห็น ได้ชัดเจน เมื่อกดควรมีเสียงบอกว่าลิฟท์ขึ้น - ลงชั้นไหน และควรมีแสงสว่างภายในลิฟท์อย่างน้อย 5 แรงเทียน

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม
2. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม

7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ

8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน

9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ

3. องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1 ความหมายกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงความหมายกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องมาก หลักสูตรทั่วไปแต่ปรับบางวิชา หลักสูตรเพิ่มเติมเช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จัดให้มีการเรียนรู้ในเรื่องความคุ้นเคยในสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (O & M) ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เรียนภาษามือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เรียนรู้หลักสูตรการช่วยเหลือตนเอง การดูแลสุขลักษณะของตนเองเช่น การสระผม ฯลฯ สำหรับเด็กออทิสติกให้พิจารณาว่าจะนำหลักสูตรอะไรให้เรียน ซึ่งอาจจะมี 3-4 เรื่อง ได้แก่ หลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กรุนแรง หลักสูตรที่เด็กเรียนได้ปานกลาง ไม่นับวิชาการเช่น เรียนดนตรี ศิลปะ พลศึกษา ไม่ถือว่าเป็นวิชาการหรืออาจไม่อยู่ในชั้นเรียนร่วมได้ บางเวลา เด็กที่เรียนปานกลางทำเป็นคู่ขนานได้ เด็กเรียนร่วมได้ใช้หลักสูตรทั่วไปแต่ต้องปรับบางช่วงเวลา เช่น เด็กตาบอดไม่ต้องคัดไทยเป็นต้น โดยอาจจัดทำในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ หรือในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าควรมีเรื่องอะไรบ้างเป็นต้น ซึ่งต้องกำหนดไว้ใน IEP และต้องเขียนบอกว่าให้บริการโดยใคร อะไรบ้าง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอนเป็นการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กที่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือทางด้านการเรียนการสอนอันเป็นพิเศษ โดยมุ่งจัดความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้เรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีการจัดทำหลักสูตรและปรับหลักสูตร มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนตามสภาพความบกพร่องและตามความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา

3.2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

เบญญา ชลธารันนท์ (2548) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. การบริหารจัดการหลักสูตร แบ่งออกเป็น

1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไปคือ ควรปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะคือ หลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับของความบกพร่อง จากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน โรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลายคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรทั่วไปจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะ

1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม เพื่อสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องเช่น ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการทำ ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ทักษะการใช้แว่นขยายสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ภาษามือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล โดยต้องตรวจสอบเพื่อ บ่งชี้จุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียนรวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งกล่าวได้ว่า แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2550) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทั่วไปและนักเรียนพิการหรือมีความบกพร่องได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ประกอบด้วย

1. การบริหารการจัดหลักสูตร แบ่งออกเป็น

- 1.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป เป็นการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป มาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง
- 1.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมตอนปลาย ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคล โดยพิจารณาจากระดับของความสามารถจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 1.3 การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกาย

2. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง

3. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการ เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP

4. การตรวจสอบทางการศึกษา (Education Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธี ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่

4.1 การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หมายถึง การสอนที่ใช้เพื่อนนักเรียนช่วยสอนให้เพื่อนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ

4.2 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) ในการจัดการเรียนการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านวิชาการ และยังต้องอาศัยความร่วมมือของเพื่อนนักเรียนทุกคน ในการส่งเสริมกำลังใจและช่วยอำนวยความสะดวกเพื่อนนักเรียนพิการหรือมีความบกพร่องในเรื่องทั่วไป

5. การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชนเพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

6. การประกันคุณภาพ โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพ การจัดการเรียนรวมขึ้นมาคณะกรรมการประกันคุณภาพ ควรมีขั้นตอนคุณภาพ ดังนี้

6.1 ประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา
6.2 จัดทำป้ายนิเทศ แผ่นพับ
6.3 ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพ

6.4 กำหนดกิจกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวม โดยการจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรวม

6.5 จัดห้องสอนเสริม
6.6 จัดประชุมครูและผู้ปกครองอย่างน้อย 2 ครั้ง
6.7 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)
6.8 จัดทำการแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดองค์ประกอบ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา
3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า
4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน
8. ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน

10. โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับ

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

4. องค์ประกอบด้านเครื่องมือ

4.1 ความหมายของเครื่องมือ

เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วมช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เครื่องมือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้ให้ความหมายของเครื่องมือไว้ว่า เครื่องมือคือ นโยบาย งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงอาคาร สถานที่ สื่อ (อุปกรณ์ สื่อ สื่อสิ่งพิมพ์อักษรเบรลล์ และหนังสือเสียงสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น (ตาบอด) หนังสือตัวพิมพ์ใหญ่สำหรับนักเรียนที่เห็นเลือนราง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับนักเรียนออทิสติก) บริการ (บริการสอนเสริม คือ การสอนทักษะให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องได้รับ เช่น การสอนเขียนและอ่านอักษรเบรลล์ การสอนภาษามือ การฝึกพูด รวมทั้งการสอนเสริมวิชาต่าง ๆ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด) การควบคุมดูแลอาหารสำหรับนักเรียนที่เป็นโรคเบาหวานในเด็ก การแก้ไขการพูดและภาษาสำหรับนักเรียนออทิสติก เป็นต้น

เบญญา ชลธารันนท์ (2548) ได้ให้ความหมายด้านเครื่องมือว่า หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม ช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่น่ามาบริหารจัดการเรียนร่วม ได้แก่ นโยบาย งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงอาคาร สถานที่เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

4.2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านเครื่องมือ มีนักวิชาการกล่าวถึงองค์ประกอบของเครื่องมือในการจัดการเรียนร่วม ไว้ดังนี้

เบญญา ชลธารันนท์ (2548) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ด้านเครื่องมือว่า หมายถึง การพัฒนาเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม ช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งได้แก่

1. นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการที่ชัดเจน

2. งบประมาณ โรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กที่มีความบกพร่อง

3. ระบบการบริหารจัดการ โรงเรียนควรจัดตั้งในรูปคณะกรรมการโรงเรียน โดยจะต้องมีผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อย 1 คน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนเช่น กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนร่วมและร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง

4. กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการกำหนดให้ นักเรียนที่มีความบกพร่องมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

5. เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้สำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน และดำรงชีวิตอิสระให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะเป็น เทคโนโลยีระดับพื้นฐานหรือระดับสูงก็ได้เช่น โทรศัพท์ที่หน้าปัดมีตัวเลขและตัวอักษรขนาดใหญ่ เพื่อช่วยให้คนที่เห็นเลือนรางเห็นได้ชัดเจนขึ้น

6. สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง อุปกรณ์สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ โครงสร้าง ทางสถาปัตยกรรม เพื่อช่วยให้คนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทได้รับการศึกษาโดยสะดวก และสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

7. สื่อ หมายถึง สื่อทางการศึกษาได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือเครื่องมือที่ช่วยให้คนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเกิดความเข้าใจดีขึ้น

8. บริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนที่มีความบกพร่องแต่ละประเภท เช่น บริการฝึกอบรม บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

9. ตำราอาจจัดทำในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือไปจากตัวพิมพ์ เช่น หนังสือเสียง สำหรับคนตาบอด และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นต้น

10. ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง มาตรการอื่นที่

นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้

11. ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่ได้รับการศึกษาที่จบในสาขาการศึกษาพิเศษ ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ปฏิบัติหน้าที่ เป็นครูเดินสอน ครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนพิเศษซึ่งอยู่ในโรงเรียนทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ด้านเครื่องมือไว้ว่า เครื่องมือได้แก่ นโยบาย งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยเด็ก และเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษในการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงอาคาร สถานที่ สื่อ (อุปกรณ์ สื่อ สื่อสิ่งพิมพ์อักษรเบรลล์ และหนังสือเสียงสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น (ตาบอด) หนังสือตัวพิมพ์ใหญ่สำหรับนักเรียนที่เห็นเลือนราง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับ นักเรียนออทิสติก) บริการ (บริการสอนเสริม คือ การสอนทักษะให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องได้รับ เช่น การสอนเขียนและอ่านอักษรเบรลล์ การสอน ภาษามือ การฝึกพูด รวมทั้งการสอนเสริมวิชาต่าง ๆ) และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด) การควบคุมดูแลอาหารสำหรับนักเรียนที่เป็นโรคเบาหวานในเด็ก การแก้ไขการพูดและภาษาสำหรับนักเรียนออทิสติก เป็นต้น

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม
2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ
3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ
4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม
5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน
6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน
7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ ฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน

9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น

10. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ

11. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

6. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1. ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง เด็กที่ไม่อาจพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรจากการเรียนการสอนตามปกติ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพความบกพร่องหรือความแตกต่างทางร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษอีกด้วย (ผดุง อารยะวิญญู, 2551)

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีสภาพร่างกายและสติปัญญาแตกต่างไปจากเด็กปกติ ซึ่งอาจรวมถึงเด็กปัญญาเลิศ เด็กบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้ จึงมีลักษณะแตกต่างไปจากลักษณะปกติทั่วไปในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล (เบญจา ชลธารันนท์, 2548)

จากความหมายที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้เหมือนเด็กปกติ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม จำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟูและให้การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของเด็ก

2. ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ณ วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2552 เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 อาศัยอำนาจตามในมาตรา 3 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงออกประกาศกำหนดประเภท และหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษาดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัส และสื่อเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 60(6/60) หรือ 20 ส่วน 200(20/200) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

1.2 คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่าน อักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 18(6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70)

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมาก จนไม่สามารถเข้าใจ การพูดผ่านทางการได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการ สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.2 คนหูตึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่าน ทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง คนที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติ ทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว มีสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติ และมี ข้อจำกัดในทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะใน 10 ทักษะ ดังนี้

3.1 การสื่อความหมาย

3.2 การดูแลตนเอง

3.3 การดำรงชีวิตในบ้าน

3.4 ทักษะทางสังคม

3.5 การใช้สาธารณะสมบัติ

3.6 การควบคุมตนเอง

3.7 สุขอนามัยและความปลอดภัย

3.8 การเรียนวิชาการเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน

3.9 การใช้เวลาว่าง

3.10 การทำงาน

ทั้งนี้ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี ซึ่งสามารถ จัดระดับความบกพร่องทางสติปัญญาได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ขั้นเล็กน้อย (mild) IQ 50 - 60

ระดับที่ 2 ชั้นปานกลาง (moderate) IQ 35 - 49

ระดับที่ 3 ชั้นรุนแรง (severe) IQ 20-34

ระดับที่ 4 ชั้นรุนแรงมาก (profound) IQ น้อยกว่า 20

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

ดังนี้

4.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของแขน ขา หรือลำตัว หรือเด็กที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความยากลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาบอด หูหนวก

4.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (L.D.) หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งอาจมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน รวมถึงการสะกดคำต่างๆ นอกจากนี้ยังรวมถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องในการรับรู้สมองได้รับการบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการอ่านและปัญหาในการเข้าใจ ภาษาหรือการใช้ภาษาอันเนื่องจากสมองถูกทำลาย แต่ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนเนื่องจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ หรือเด็กที่ด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

6. เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษาและการพูด หมายถึง คนที่มีความบกพร่องในเรื่องของการออกเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือคนที่มีความบกพร่องในเรื่องการเข้าใจและการใช้ภาษาพูด เขียน และระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา เนื้อหาของภาษาและหน้าที่ของภาษา

7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม

8. เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และสื่อความหมาย พฤติกรรมอารมณ์ และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่ของบางส่วนของสมองผิดปกติไป และความผิดปกตินี้จะพบได้ก่อนวัย 30 เดือน

9. เด็กพิการซ้อน หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของการทำงานของอวัยวะตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปในบุคคลเดียวกัน ซึ่งยังผลให้ประสิทธิภาพและความสามารถในการดำเนินชีวิต การศึกษาต่ำกว่าเด็กอื่นในวัยเดียวกัน เช่น เด็กที่มีความบกพร่องของการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อของร่างกาย แขน ขา และมีความบกพร่องทางการมองเห็นรวมถึงมีความบกพร่องของสติปัญญาด้วย

7. มาตรฐานการเรียนรู้รวม เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้รวมขึ้น เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารจัดการเรียนรวม รวมทั้งคุณภาพด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

ด้านที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ ตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น หรือตามศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละบุคคล ความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดอย่าง มีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารตามศักยภาพของผู้เรียน แต่ละบุคคลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอบวัดความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตร สถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาหรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (Individualized Education Program : IEP)

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอบวัดระดับชาติ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 ความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงานหรือการทำงาน|

ด้านที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมาย และวัฒนธรรมอันดีของสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 สุขภาวะทางร่างกายและลักษณะจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่ 1 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของ
ผู้เรียนรอบด้านทุกกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 การวางแผนและดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มี
เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การวางแผนการบริหารและการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่าง
เป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 การวางแผนและจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อ
ต่อการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่ม เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผล
การจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เป้าหมายให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

ด้านที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 1 การมีกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม

ด้านที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่ยึดโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

ด้านที่ 3 การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของ
ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

ด้านที่ 4 การตรวจสอบและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่าง
เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

ด้านที่ 1 การใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการจัด
การศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า มาตรฐานเรียนร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ
การจัดการ เรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพ
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพด้านกระบวนการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งคุณภาพด้านระบบการประกันคุณภาพภายในที่มี
ประสิทธิผล และเป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพภายใน ของ

สถานศึกษาเข้มแข็งและยั่งยืน และเป็นแนวทางในการติดตาม คุณภาพสถานศึกษาในการพัฒนาให้ บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย และนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการเรียนรวม

วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

1. ความหมายวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

วงจรคุณภาพของ Deming (PDCA) มีนักวิชาการให้ความหมายของวงจรคุณภาพของ Deming (PDCA) ไว้ ดังนี้

สมเดช สีแสง (2542) ได้ให้ความหมาย วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง กระบวนการสำคัญของ QC เป็นกระบวนการที่มี 4 ตอนดังนี้ PLAN คือวางแผน DO คือปฏิบัติ CHECK คือตรวจสอบ และACTION คือปรับปรุงแก้ไข

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2542) ได้ให้ความหมาย วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง กิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act)

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้ให้ความหมาย วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบคุณภาพกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (Plan = P) คือการที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (Do = D) การตรวจสอบหรือการประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (Check = C) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพก็ตรงกับขั้นปฏิบัติ (Act = A) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

สรุปว่า วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง กระบวนการที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act)

2. ความสำคัญของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง ปัจจุบันจัดเป็น กระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการ

บริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้วางจร
คุณภาพ (PDCA) ไว้ ดังนี้

เดมมิ่ง (Deming, 1995) การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการ
ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA)
หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ
และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือ
ทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้
ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการ
ปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว
แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหา
และขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็น
จริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไป
ตามเป้าหมายที่วางไว้

สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์ (2544) การบริหารงานเป็นกระบวนการ
ดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการประกอบด้วยการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ
การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or Implementation) และการตรวจสอบผลปฏิบัติงาน
หรือประเมิน (Check or Evaluation) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act or Adjust) เรียกว่า
ว่า วงจรการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ (PDCA)

3. ขั้นตอนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2542) วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุง
งานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do)
การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผน
ที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการ
ทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำ
ไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้นโดย
จุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการวางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่นๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้นๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้นๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่ การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ใน

ขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ

3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาดถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

- 4.1 ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง
- 4.2 การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
- 4.3 การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
- 4.4 ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
- 4.5 ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้น

ไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุง จะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2541) ได้สรุปว่า จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ (PDCA) ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้นมีใช้เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่มีวนได้สูงขึ้นเรื่อยๆ วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)

ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ แผนที่ดีควรมีลักษณะ 5 ประการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง (Realistic)
2. สามารถเข้าใจได้ (Understandable)
3. สามารถวัดได้ (Measurable)
4. สามารถปฏิบัติได้ (Behavioral)
5. สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ (Achievable) วางแผนที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้
  - 5.1 กำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน
  - 5.2 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
  - 5.3 กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและ

ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ

1. การวางแผนกำหนดการ

- 1.1 การแยกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการกระทำ
- 1.2 กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
- 1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

2. การจัดการแบบแมทริกซ์ (Matrix Management) การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงเอา ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่าง ๆ มาได้ และเป็นวิธีช่วยประสานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

- 3.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
- 3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
- 3.3 พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. การทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงานจะเสนอผลการประเมิน รวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

- 4.1 รายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์
- 4.2 รายงานแบบอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาลักษณะปัญหาที่ค้นพบ

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้
  - 2.1 การย้ายนโยบาย
  - 2.2 การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน
  - 2.3 การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

สรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลง

เมื่อปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทบทวนวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

4. วงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อบริหารงานของสถานศึกษานักการศึกษาได้การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาประยุกต์ใช้เพื่อบริหารงานของสถานศึกษาไว้ ดังนี้

จำรัส นองมาก (2545) การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในสถานศึกษาด้านประกันคุณภาพในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนเพื่อเตรียมการปฏิบัติ (Plan-P) การวางแผนหรือการจัดทำแผนเป็นการเตรียมการอย่างฉลาดรอบคอบในการปฏิบัติงาน เป็นการเตรียมการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนเกี่ยวข้องกับงาน และเกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นงานใหญ่หรืองานเล็กมากน้อยแค่ไหน ต้องอาศัยการวางแผนหรือการเตรียมการเพื่ออนาคต เพื่อช่วยให้สามารถทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 การทำงานมีจุดหมาย เพราะได้เตรียมการแก้ปัญหาล่วงหน้าไว้แล้ว

1.2 สามารถตรวจวัดความสำเร็จ และประเมินผลการดำเนินงานได้เป็นระยะ ๆ

และหากพบปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถปรับแก้ได้ทันที่

1.3 ใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัด และคุ้มค่า

1.4 ทำให้เกิดการประสานงานภายในหน่วยงาน

1.5 ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจ และทำให้เกิดการกระจายอำนาจรับผิดชอบ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do-D) การปฏิบัติตามแผนเป็นการบริหารแผน แผนงานหรือโครงการของแต่ละคนตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ บุคลากรในหน่วยงานต่างปฏิบัติตามภารกิจตามที่ได้เตรียมการ หรือวางแผนล่วงหน้าไว้แล้วในงานของตนเองที่ต่างก็มุ่งเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการกำกับติดตามเพื่อให้บุคลากรฝ่ายปฏิบัติทั้งที่รับผิดชอบงานเฉพาะตัวหรืองานเป็นกลุ่มได้ปฏิบัติงานโดยราบรื่นมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน หากจำเป็นต้องมีผู้นิเทศ แนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น ก็เป็นหน้าที่ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยสอดส่อง ดูแล และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนอยู่ตลอดเวลา บางแห่งวางแผนไว้อย่าง แต่ปฏิบัติจริงเป็นอีกอย่าง หรือบางแห่งมีการนำไปใช้เหมือนกัน แต่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการกำกับติดตาม หรือประสานงานการทำงานให้ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรในการปฏิบัติตามแผน ถ้าเป็นสถานศึกษาที่มีปริมาณงานมาก มีบุคลากรมาก จำเป็นจะต้องมีระบบงานที่ตรวจสอบได้ว่าในห้วงเวลาหนึ่ง ๆ ใครกำลังทำโครงการอะไรอยู่ และในขณะเดียวกัน จะต้องมีการนิเทศเพื่อช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงานของบุคลากร

อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานในเรื่องไหน ขั้นตอนใดยังล่าช้าหรือทำไม่ถูกต้องก็สามารถช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานได้ทัน่วงที

3. การตรวจสอบและประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบและประเมินผล เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการปฏิบัติในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานหรือปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงานการตรวจสอบและประเมินผล เป็นการหาข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางาน กิจกรรมนี้จึงถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนางาน ถ้าทำงานโดยไม่มุ่งหวังที่จะทำให้อีกขั้นต่อไปก็คงไม่ต้องตรวจสอบและประเมินผลให้เสียเวลา แต่ในวัฏจักรของการทำงานเราต้องการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้งานดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงต้องใช้ผลจากการตรวจสอบและประเมินเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งในการดำเนินงานในการตรวจสอบและประเมินผลมีกิจกรรมที่ควรปฏิบัติมี 4 ขั้นตอน คือ

3.1 การระบุสภาพความสำเร็จของงานในช่วงเวลาที่จะตรวจสอบ โดยปกติแล้วในการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า จะมีข้อมูลที่บอกให้เรารู้ว่างานนั้นมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอะไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน ภายในระยะเวลาตามที่วางแผนไว้ ในการระบุความสำเร็จของงานในขั้นตอนนี้ก็ต้องดูช่วงเวลาที่จะทำการตรวจสอบ

3.2 การตรวจสอบวัดผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจวัดผลการปฏิบัติงานจริงๆ วันที่ทำการตรวจสอบว่าสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ในการตรวจวัดก็อาศัยเครื่องมือและวิธีการในการตรวจวัดที่แตกต่างกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดสอบเป็นลายลักษณ์อักษร การดูผลการปฏิบัติงานจริง เป็นต้น

3.3 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการเปรียบเทียบ เพื่อตีค่าการดำเนินงาน ว่าดี มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลจากการวัด (Measurement) กับเกณฑ์ (Criteria) ก็คือหลักของการประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไป การประเมินกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่า สภาพความสำเร็จของงานถือเป็นเกณฑ์ ผลการดำเนินงานถือเป็นการวัด ดังนั้น เมื่อจะทำการประเมินเรื่องใดก็ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองอย่างของการประเมิน คือ เกณฑ์ และผลจากการตรวจวัด ถ้าองค์ประกอบทั้งสองอย่างไม่ครบถ้วนก็ไม่สามารถจะประเมินได้

3.4 การเสนอแนะ เป็นการเสนอข้อคิดเห็นของผู้ตรวจสอบและประเมินจากผลการประเมินในข้อ 3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงแก้ไข ทำให้การดำเนินงานในเรื่องนั้นเป็นผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าผลการประเมินว่าดี มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ก็อาจจะยกย่องชมเชยหรือให้กำลังใจผู้ปฏิบัติหรือปรับเป้าหมายการดำเนินงานให้สูงขึ้น ให้ยากขึ้น ถ้าผลการประเมินยังไม่ดียังไม่เหมาะสม ก็อาจจะเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพิ่มคน เพิ่มอุปกรณ์ หรือแนะนำวิธี

ปฏิบัติที่คิดว่าเหมาะสม ซึ่งข้อมูลจากการชี้แนะของผู้ประเมิน จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act-A) การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เป็นการปรับแก้ตามผลการตรวจสอบ และประเมินในขั้นตอนก่อนหน้านี้ ถ้าผลการประเมินพบว่างานยังไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ก็ต้องเร่งรัด ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน หรือใช้เวลาในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อจะสามารถทำงานที่คาดหวังไว้แล้วให้สำเร็จ แต่ถ้าผลการประเมินพบว่างานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานต่อไปก็จะได้ปรับเปลี่ยนตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น จะได้เป็นการท้าทายผู้ปฏิบัติ จึงเห็นได้ว่าการปรับปรุงการปฏิบัติงาน สามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะงานที่ทำมาแล้วประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ ผลจากการปฏิบัติในลักษณะนี้ก็จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทางที่ดี ที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา ปัญหาที่พบเห็นอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้ก็คือ ไม่ได้มีการปรับปรุง การดำเนินงานจากผลของการตรวจสอบกันอย่างจริงจัง หลายเรื่องที่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานพบข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้วแต่ก็ยังทำใหม่อยู่ เช่นเดิม ผู้มีอำนาจที่พอจะผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขก็ไม่เห็น ความสำคัญของข้อเท็จจริงที่ได้จากการประเมิน หรือเมื่อมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารการดำเนินงานของสถานศึกษาก็มีการกำหนดงานใหม่ บางเรื่องก็แตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติเดิม กระบวนการที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ของการปฏิบัติงานให้เกิดความต่อเนื่องจึงไม่ประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า เพื่อให้การจัดการเรียนรวมมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนรวม สถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต มีเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามแนวคิด วงจรคุณภาพ Deming ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน หลักได้แก่ การวางแผน (P-Plan) การปฏิบัติตามแผน (D-Do) การตรวจสอบประเมิน (C-Check) และการปรับปรุงงาน (A-Act) ซึ่งเป็นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนางานให้ประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

การศึกษา Best Practices

1. ความหมายของ Best Practices

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ Best Practices ไว้ดังนี้

บุญดี บุญญาภิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช (2545) ให้ความหมายของ Best Practices ว่าเป็นการปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศรวมความแล้ว Best Practices

คือวิธีปฏิบัติที่ทำให้องค์กรและประสบความสำเร็จ หรืออาจกล่าวได้ว่าคือปฏิบัติที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งอาจปรับสำนวนให้เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษาได้ว่า Best Practices เป็นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาซึ่งนำไปสู่ การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชนผู้ปกครองและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จก้าวสู่ความเป็นเลิศ

2. แนวทางการพิจารณา Best Practices

วิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่า Best Practices นั้นมีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อดังนี้

1. วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนหรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนในสถานศึกษาได้
2. วิธีปฏิบัตินั้นผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรมองเห็นผลอย่างชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือวิธีปฏิบัตินั้นมีกระบวนการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น
3. สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัตินั้นได้ว่า “ทำอะไร ? (what) “ “ทำอย่างไร ? (how) “ และ “ทำไม? จึงทำหรือทำไม? (why) “
4. ผลลัพธ์จากวิธีการปฏิบัติเป็นไปตามองค์ประกอบข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ
5. วิธีปฏิบัตินั้นสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจนและปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
6. วิธีปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM : Knowledge Management) เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการกระบวนการค้นหา Best Practices ในสถานศึกษาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเช่นผู้ปฏิบัติงานของระบบโดยตรงที่เรียกว่าชุมชนแนวปฏิบัติ (Community of Practices) ผู้ประเมินคุณภาพศึกษานิเทศก์หรือผู้ให้คำปรึกษาการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาสามารถค้นหา Best Practices ได้โดยใช้กระบวนการดังนี้
  - 6.1 การค้นหาสถานศึกษาหนึ่งๆ มีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพอย่างไรจะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนรวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ว่าคาดหวังกับสถานศึกษานี้อย่างไรบ้าง
  - 6.2 ค้นหาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดีๆ ที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับความคาดหวังตามข้อ (1) อย่างไรบ้าง

6.3 พิจารณาวาริปฏิบัติดีๆ เหล่านั้นมีการนำไปใชจริงอย่างครบวงจร PDCA หรือไม่เพื่อยืนยันวาริปฏิบัติดีๆ นั้นถูกนำไปใชจริงและเป็น “นวัตกรรม” การทำงานของสถานศึกษาใดหรือไม่

6.4 ไขกระบวนการจัดการความรู้เช่นเรื่องเล่าเราพลั้ง (Storytelling) ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียด คือ

6.4.1 กำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนวาริปฏิบัติ (Knowledge Vision)

6.4.2 เล่าประสบการณ์จากการปฏิบัติการ (Knowledge Sharing)

6.4.3 สรุปลงวาริการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Knowledge Asset)

6.5 วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จบทเรียนที่สถานศึกษาได้เรียนรู้จากการดำเนินการตามวาริปฏิบัติเหล่านั้น

3. องค์ประกอบของการเขียน Best Practices

Best Practices จะมีประโยชน์เมื่อถูกเผยแพร่ให้เกิดการเรียนรู้ของคนในสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ดังนั้นการเขียน Best Practices เพื่อเผยแพร่จึงมีความคิดเห็นซึ่งมีองค์ประกอบและแนวในการเขียนดังนี้

1. ความเปนมาเปนการเขียนเพื่อสะท้อนสิ่งที่เปนความคาดหวังของผู้ปกครองหรือชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาและเพื่อให้เห็นบริบทสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

2. การพัฒนาระบบคุณภาพของสถานศึกษา การเขียนต้องสะท้อนให้เห็นต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาดำเนินการอย่างไร และเชื่อมโยงกับความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนอย่างไร

3. Best Practices เปนการเสนอวาริปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งเป็นขอสรุปจากกิจกรรมเรื่องเล่าเราพลั้งในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษามีอะไรบางและอธิบายวาคืออะไร? ทำอย่างไร? และทำไม?

4. ผลการดำเนินการเปนการอธิบายผลที่เกิดขึ้นจาก Best Practices ตามตัวชี้วัดความสำเร็จวาสงผลดีต่อคุณภาพสถานศึกษาอย่างไรบาง

5. ปัจจัยความสำเร็จเปนการนำเสนอผลการวิเคราะห์หา Best Practices เกิดขึ้นได้เพราะอะไรมีเงื่อนไขอะไรบางมีอะไรเปนปัจจัยในระบบที่ทำให้วาริปฏิบัติเหล่านั้นดำรงอยู่ได้ในระยะยาวไม่ใชการทุ่มเทเฉพาะกิจของสถานศึกษา

6. บทเรียนที่ได้รับเปนการสะท้อนให้เห็นวาสถานศึกษาเรียนรู้จากการดำเนินการตามวาริปฏิบัติเหล่านั้นอย่างไรบางอะไรเปนเคล็ดลับที่ดำเนินได้ประสบผลสำเร็จรวมทั้งขอพึงระวังมีอะไรบาง Best Practices ถือวาเปนสิ่งที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพที่จะเปนสื่อในการเรียนรู้หรือเปนรูปรรมของการเทียบเคียงคุณภาพ (Benchmarking) ของ

สถานศึกษาต่างๆ ซึ่งแนวทางที่นำเสนอนี้มาจากประสบการณ์ของนักวิจัยในโครงการ TopSTAR ซึ่งต้องเรียนรู้และจัดการความรู้จากภาคสนามใหม่มีความชัดเจนและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

4. แนวทางในการประเมิน

แนวทางในการประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมีดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมิน Best Practices ในรูปเอกสารที่สถานศึกษานำเสนอ

2. ผู้ประเมินอาจสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมหรือขอให้สถานศึกษานำเสนอตัวอย่างเพิ่มเติมหรือไปเยี่ยมชมที่สถานศึกษาก็ได้

3. Best Practices ที่จะได้รับการรับรองจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.1 ผลการประเมิน Best Practices ตามประเด็นการประเมินย่อยมีรายการที่ “จริง” ตามประเด็นการประเมินย่อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนประเด็นการประเมินย่อยทั้งหมด (มีรายการที่ “จริง” 18 ประเด็นย่อยจากทั้งหมด 23 ประเด็นย่อย)

3.2 ผลการประเมิน Best Practices ตามประเด็นการประเมินหลักต้องมีรายการ “จริง” ครบทุกประเด็นการประเมินหลัก (6 ประเด็นหลัก) และแต่ละประเด็นหลัก จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ “จริง” ตามประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นหลักไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 เช่นในประเด็นการประเมินหลักข้อ 1 จะต้องมียุทธศาสตร์ “จริง” ไม่น้อยกว่า 3 ประเด็นย่อยเป็นต้น

3.3 การสรุปผลการประเมินควรเป็นความเห็นพ้องของกรรมการประเมินทุกคน จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ Best Practice (วิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม) สามารถสรุปได้ว่า Best Practice (วิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม) หมายถึงวิธีการปฏิบัติที่ส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กร มีความเป็นเลิศด้านใดด้านหนึ่ง โดยมีผลการปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน งานวิจัยเรื่องนี้พิจารณาสถานศึกษาที่เป็น Best Practice (วิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม) โดยมีแนวทางพิจารณา ตามขั้นตอนขั้นต้น เพื่อนำสถานศึกษานั้นมาเป็นต้นแบบเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม

ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์ (2554) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) คือ การจัดกลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 6-8 คน เพื่อสนทนา ถก หรืออภิปราย ภายใต้ประเด็นที่ยกขึ้นมาเป็นเป้า (Focus) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสนทนา ถก หรืออภิปรายกัน ภายใต้จุดมุ่งหมาย คือ การค้นหาความคิดเห็น มุมมอง ค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจหรือประสบการณ์ ของ

สมาชิกกลุ่ม โดยไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกันเสมอไป การสัมภาษณ์แบบนี้จะเกิดประโยชน์มากกว่าการสัมภาษณ์แบบอื่น ๆ เมื่อการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มส่งเสริมให้ได้รับข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งที่สุดจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังเช่นกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่สะดวกใจในการให้สัมภาษณ์รายบุคคล

ชาย โฟริสตีดา (2550) ให้นิยามโดยสรุปว่า การสนทนากลุ่ม หรือกลุ่มที่เจาะจง คือ กลุ่มคนที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อการสนทนาหรืออภิปรายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเจาะจง เพื่อจะหาข้อมูลจากข้อคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา สำหรับการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจแตกต่างกันหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องลงรอยกันเสมอไป โดยถือคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ที่ดีที่สุดตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งสมาชิกต้องอยู่พร้อมหน้ากันในวงสนทนา และได้มีการสนทนากันชนิดที่ทุกคนสามารถโต้ตอบกันได้โดยตรง

2. ความเป็นมาการสนทนากลุ่ม

กรมการพัฒนาชุมชน (2551) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) โดยนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรายการวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศในช่วงนั้น พอสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1946 ได้มีการนำมาใช้ในกลุ่มที่ทำงานทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) มีลักษณะเป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่มีการกำหนดหัวข้อเฉพาะบางประเด็นของผู้จัด (Organizer) โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมประมาณ 8-10 คน ซึ่งเรียกว่า เป็น Participants หรือ Respondents โดย ผู้ที่จะเข้าร่วมการทำ Focus group จะได้รับการคัดเลือก (Screen) ตามเงื่อนไขมาอย่างดี

3. วิธีการสนทนากลุ่ม

วิธีการสนทนากลุ่มที่รู้จักกันแพร่หลายแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Interviews) มีลักษณะคล้ายการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ต้องมีการซักถามเจาะจงเฉพาะเรื่อง

2. การสนทนากลุ่มตามธรรมชาติ (Group Discussion) เป็นการสนทนากลุ่มที่เกิดขึ้นได้โดยทั่วไปในการทำงานภาคสนาม เช่น สนทนาใต้ต้นไม้ หรือ สภากาแฟ เป็นการสนทนาที่ไม่มีโครงสร้างทั้งในแง่ประเด็นการสนทนาและผู้เข้าร่วมสนทนา

การจัดการสนทนากลุ่ม การจัดสนทนากลุ่มเป็นการนำการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง และการสนทนากลุ่ม ตามธรรมชาติมาใช้ร่วมกัน เป็นการสนทนาเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องมีประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงในการสนทนาแต่ครั้งมีการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics) เข้ามาช่วยในการกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวในกลุ่มผู้สนทนา เพื่อให้หันมาสนใจเรื่องเดียวกัน และแสดง

ความคิดเห็นร่วมกัน ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม (บันทึกเทป/จดบันทึก) เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

การสนทนากลุ่มมักใช้เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมาย ต่อไปนี้

1. เพื่อใช้หาข้อมูลเพื่อการสร้างสมมติฐานใหม่ๆ
2. เพื่อใช้สำรวจความคิดเห็น ทศนคติ และคุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมาย
3. เพื่อทดสอบแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน
4. เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการ หรือบริการด้านธุรกิจ
5. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามในการสร้างแบบสอบถาม
6. เพื่อค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ/ไม่แน่ชัด
7. เพื่อช่วยทำให้งานวิจัยเชิงสำรวจมีความสมบูรณ์ขึ้น

4. องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

4.1 บุคคลากรที่เกี่ยวข้อง (Personnel) คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่

เกี่ยวข้อง

4.2 คุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนา (Characteristics of

Moderator/Facilitator) ผู้ดำเนินการสนทนา ถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การสนทนาบรรลุ

เป้าหมาย จึงต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

4.2.1 รู้ถึงความต้องการ หรือเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี

4.2.2 มีบุคลิกภาพดี

4.2.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีอารมณ์ขัน

4.2.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

4.2.5 สามารถพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ดี

4.3 บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา

4.3.1 สร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง

4.3.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม

4.3.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล

4.3.4 ควบคุมประเด็นและจังหวะของการสนทนาและเวลา

4.3.5 ทำตัวเสมือนผู้เรียนรู้ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น)

4.3.6 ให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ยืดหยุ่น เปิดใจ อดทนต่อการรบกวน/

ไม่ร่วมมือ

4.3.7 ระมัดระวังน้ำเสียงและท่าที

4.3.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา

4.4 บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึกการสนทนา

วางแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมมีหมายเลขและชื่อกำกับไว้ เพื่อประโยชน์ในการจดบันทึก และการสังเกตพฤติกรรม จดบันทึกการสนทนา โดยการสังเกตและตั้งใจฟัง พร้อมบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำ ปฏิกริยา) ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง ข้อควรระวัง ต้องไม่ร่วมสนทนาด้วย

4.5 บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยทั่วไป

จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อม จัดสถานที่และความพร้อมในการสนทนากลุ่ม คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะทำการสนทนา อำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จัดบันทึก ดูแลบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนา อำนวยความสะดวกต่างๆ ไป

5. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)

เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ควรมีประมาณ 6-10 คำถาม เป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับ เรื่องของจิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาอย่างไร”

6. อุปกรณ์สนาม (Field Instruments)

เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ควมมีสำรองเพื่อป้องกันการผิดพลาด สมุดบันทึก และ ดินสอ

7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนา

ต้องคัดเลือกให้ได้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) หรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ เชื้อชาติ สถานภาพสมรส

1. การเตรียมตัวการจัดสนทนากลุ่ม

1.1 คัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนา

1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาแก่กลุ่ม

1.3 นัดหมายวัน เวลา สถานที่

1.4 แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของทีมวิจัย

1.5 กำหนดวัตถุประสงค์และแนวคำถามร่วมกัน

1.6 แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและเตรียมตัวให้พร้อม

1.7 เลือกและจัดเตรียมสถานที่สำหรับการสนทนากลุ่ม

1.8 สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment & Snack)

1.9 ของสมนาคุณแก่ผู้ร่วมสนทนา (Remuneration)

1.10 สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)

2. ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม

2.1 การเริ่มดำเนินการสนทนาเริ่มจาก

- 2.1.1 ผู้ดำเนินการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์
- 2.1.2 ให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตัว
- 2.1.3 อธิบายให้เห็นความสำคัญของกลุ่ม กฎ กติกา มารยาท
- 2.1.4 เริ่มการสนทนาโดยพูดคุยเรื่องทั่วๆ ไปเพื่อสร้างสัมพันธภาพและ

บรรยากาศที่ดี

2.2 ดำเนินการสนทนา

2.3 สิ้นสุดการสนทนา

ข้อดี และข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

ข้อดี

1. ลดความเข้าใจไม่ถูกต้องในประเด็นที่พูดคุย
2. สมาชิกกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน
3. เกิดการแสดงความคิดเห็น ถกเถียง สาธยายร่วมกัน
4. บรรยากาศของกลุ่มกระตุ้นให้มีการให้ข้อมูลที่กว้างขวาง

ข้อจำกัด

1. ระวังการผูกขาดการสนทนา
2. ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลบางลักษณะ (เรื่องส่วนตัว)

สิ่งที่พึงป้องกันในการจัดสนทนา

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล (2546) ได้ให้รายละเอียดว่า ในการจัดสนทนากลุ่ม

มีขั้นตอนที่นักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่มสนทนาจะต้องพิจารณาการดำเนินการ เพื่อหลีกเลี่ยง หรือพึงป้องกันในการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่

1. ปัญหาการคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม นักวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่จะเห็นพ้องต้องกันว่าขั้นตอนการคัดเลือกสมาชิก กลุ่มเป็นขั้นตอนที่พบมากที่สุดว่า ทำให้กลุ่มสนทนา ล้มเหลวได้มากที่สุด หากไม่ได้ดำเนินการป้องกัน ปัญหาอย่างรอบคอบ นักวิจัยมือใหม่ไม่ควรให้ความสำคัญกับการเลือกสมาชิกมากนักเห็นว่าใครพอมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับที่กำหนดไว้ก็เชิญเข้าสู่กลุ่มสนทนา ซึ่งนับว่าเป็นอันตรายและเสี่ยงต่อความล้มเหลวของการจัดสนทนากลุ่มอย่างยิ่ง และหากนักวิจัยไม่ได้มีประเด็นสนทนาที่กระทบผลประโยชน์ของบุคคลที่จะเข้ากลุ่มแล้ว บางทีต้องคาดการณ์ว่าบุคคลที่เชิญมานั้นอาจจะไม่มา ดังนั้น จึงควรป้องกันด้วยการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในการคัดเลือกคนเข้าสู่กลุ่มสนทนา เช่น การยืนยันซ้ำกับสมาชิกที่เชิญไปเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าต้องมาเข้ากลุ่ม การเชิญในจำนวนที่เกิน เล็กน้อย เพื่อเป็นการเผื่อไว้ว่าบางคนอาจจะไม่มา โดยปกติจะมีการ

เชิญเพื่อเอาไว้ 2 คน การเสนอแรงจูงใจ เช่น มีค่าตอบแทน ซึ่งโครงการวิจัยควรจะได้วางแผนงบประมาณในส่วนนี้ ไว้ด้วย เป็นต้น

2. ปัญหาการสุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง นักวิจัยหรือผู้จัดการ สันทนาการกลุ่มต้องพยายามให้มั่นใจว่าบุคคลที่เชิญเข้ากลุ่มนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ การตั้งเกณฑ์ของคุณสมบัติที่ต้องการเป็นกฎของการป้องกันปัญหานี้

3. ปัญหาการตั้งคำถาม ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดจากการตั้งประเด็นคำถาม ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันอภิปราย คือ นักวิจัยตั้งประเด็นคำถามโดยคำนึงถึงความสนใจและประโยชน์ ของตนเป็นสำคัญ และมองข้ามความสนใจและผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มสันทนาการไปโดยสิ้นเชิง รูปธรรมของการตั้งคำถามที่มาจากความสนใจและประโยชน์ของนักวิจัยฝ่ายเดียวที่พบบ่อยที่สุดคือ จำนวนคำถามที่ตั้งเอาไว้มากเกินไป ซึ่งบางครั้งผู้วิจัยจะต้องผสมผสานประเด็นคำถามหรือจัดรวม ประเด็นคำถามที่คล้ายๆ กัน เอาไว้ด้วยกันเป็นคำถามเดียว และการใช้คำถามเริ่มแรกที่เกิดขึ้นใน กลุ่มสันทนาการที่สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้หยิบยกขึ้นมา แม้ว่าอาจจะไม่ตรงกับคำถามของนักวิจัย แต่เมื่อ สมาชิกเข้าที่เข้าทางพร้อมจะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่แม้จะเป็นความเห็นที่แตกต่างกัน เมื่อกลุ่ม มีพลวัตไประยะหนึ่ง นักวิจัยก็มักจะมีจังหวะที่จะขยี้คำถามให้เข้าใกล้หรือเป็นคำถามของนักวิจัยใน ที่สุด ซึ่งจะทำให้กลุ่มสันทนาการดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้คำตอบเป็นที่น่าพอใจ อนึ่งนักวิจัยหรือผู้ จัดกลุ่มสันทนาการอาจจะทำการทดสอบประเด็นคำถาม (Pretest) ก่อนที่จะโยนประเด็นคำถามจริงเข้าสู่ กลุ่มสันทนาการ หรืออาจจะร่างประเด็นคำถามกับบุคคลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงหรือมีคุณสมบัติเดียวกับ สมาชิกกลุ่มสอง คน เพื่อทดสอบดูว่าประเด็นคำถามนั้นมากเกินไปหรือไม่ ง่ายที่จะตอบหรือไม่ นอกจากนี้ก็อาจจะมี การเตรียมกลุ่มเพิ่มเติมเพื่อให้มีนักวิจัยมีโอกาสที่จะปรับปรุงชุดประเด็นคำถามใน กลุ่มสันทนาการที่ต้องการ

4. ปัญหาในการดำเนินการในกลุ่ม ปัญหาที่จะเกิดขึ้น คือนักวิจัยหรือ ผู้ดำเนินการในกลุ่มสามารถที่จะกระตุ้น ให้สมาชิกได้พูดในประเด็นที่ต้องการได้หรือไม่ ซึ่งทักษะของ นักวิจัยหรือผู้ดำเนินการเป็นสิ่งที่มี ความสำคัญ กล่าวคือ ในประเด็นคำถามที่มีความสลับซับซ้อนมีตัว แปรที่เกี่ยวข้องมาก ควรใช้นักวิจัยหรือผู้ดำเนินการที่มีประสบการณ์ในการจัดกลุ่มสันทนาการหรือมีความ เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ โดยปกตินักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่มสันทนาการไม่ควรคาดหวังผลสำเร็จที่สมบูรณ์แบบ เนื่องจากสถานการณ์กลุ่มมักมีพลวัตสูง และแต่ละกลุ่มสันทนาการก็มีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่ม ซึ่ง บางครั้งก็ไม่สามารถวางแผนให้ครอบคลุมในทุกเรื่องได้ อย่างไรก็ตามการวางแผนที่ดีจะเป็นปัจจัย หลักในการประสบความสำเร็จในการจัดทำกลุ่มสันทนาการ

5. ปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่ม สันทนาการที่พบบ่อยคือการที่นักวิจัยสับสนระหว่างหน่วยการวิเคราะห์รายบุคคลกับหน่วยการวิเคราะห์ ที่เป็นกลุ่มทั้งกลุ่ม ซึ่งที่จริงแล้วการสันทนาการกลุ่มเป็นการศึกษาที่ต้องการข้อมูลจากกลุ่ม ไม่ใช่

รายบุคคล ดังนั้นหน่วยการวิเคราะห์ของการสนทนากลุ่มต้องเป็นของกลุ่มเท่านั้น เมื่อนักวิจัยให้ความสนใจต่อประเด็นความเห็นพ้อง หรือความเห็นแตกต่างทุกประเด็นทำให้ลึกลงไปอีกชั้นหนึ่ง นักวิจัยก็จะพบปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อมาอีกประการหนึ่งคือ การที่นักวิจัยเกิดปัญหาในการแยกแยะระหว่างสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเห็นว่ามีความสำคัญ กับสิ่งที่สมาชิกกลุ่มเห็นว่าไม่มีความสำคัญ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นเทคนิคและวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งการวิจัยที่ใช้แบบสนทนากลุ่มมีขั้นตอนและการออกแบบเหมือนการวิจัยทั่วไป ตั้งแต่เริ่มการกำหนดประเด็น ปัญหาจนถึงการเขียนรายงาน เพียงแต่การสนทนากลุ่มมีหลักการเฉพาะในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการวิจัยเท่านั้น โดยแบ่งขั้นตอนได้ ดังนี้ 1) กำหนดและนิยามปัญหาการวิจัย 2) กำหนดกรอบในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 3) คัดเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 4) สร้างและทดลองใช้แนวการสนทนากลุ่ม 5) คัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 6) ดำเนินการสนทนากลุ่ม 7) การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล 8) การเขียนรายงาน

การประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของความต้องการจำเป็น

Mckillip (1987) ได้กล่าวถึงความหมายของความต้องการจำเป็นหมายถึงการตัดสินใจคุณค่าของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่พบและพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องใน 4 ลักษณะ คือ

- 1.1 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
- 1.2 เป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- 1.3 เป็นเรื่องที่อยู่ในรูปของปัญหาเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอ
- 1.4 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการพิจารณาหาหนทางในการแก้ปัญหา

Witkin และ Altschuld (1995) ได้กล่าวถึงความหมายของ ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่าง (Gap) หรือช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างหรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่พึงปรารถนา

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นหมายถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบันที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหน่วยงานซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง

2. การประเมินความต้องการจำเป็น

Kaufman และ English (1981) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าเป็นกระบวนการที่เป็นทางการซึ่งกำหนดช่องว่างระหว่างผลผลิตหรือผลลัพธ์ในปัจจุบันและผลลัพธ์

หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการและจัดวางช่องว่างเหล่านั้นตามลำดับความสำคัญและเลือกสิ่งที่เห็นว่าเป็นที่สำคัญที่สุดเพื่อแก้ปัญหา

สุวิมล ว่องวาณิช (2542) กล่าวถึงการประเมินความต้องการจำเป็น สามารถสรุปได้ว่าการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพในปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) ที่มีระบบเพื่อจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังโดยเป็นการระบุความต้องการจำเป็นพิจารณาตัดสินความขัดแย้งตรวจสอบสภาพทั่วไปตามธรรมชาติและหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขการจัดสรรงบประมาณการจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์กร

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพเป็นอยู่จริงที่สังเกตได้กับสภาพที่คาดหวังที่ควรจะเป็นแล้วนำผลของความแตกต่างนั้นมาจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีแก้ไขปัญหาได้ตรงสภาพหรือความต้องการที่แท้จริงอันเนื่องจากการประเมินความต้องการจำเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลงทางบวก

3. จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2542) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าคือความพยายามให้ได้ข้อมูลที่ช่วยเสริมการวางแผนการดำเนินงานทำให้การพัฒนากิจกรรมหรือการแก้ปัญหาต่างๆสอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงนั้นนอกจากนี้ สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ยังได้สังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจากนักวิชาการด้านการประเมินไว้โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะดังนี้

3.1 เป็นระยะก่อนการประเมินประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมการมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะให้เกิดกำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นและขั้นการออกแบบการประเมินเกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยาม ประเภทขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็นการวางแผนงานด้านทรัพยากรค่าใช้จ่ายและระยะในการดำเนินงาน

3.2 เป็นระยะระหว่างการประเมินมีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3.3 เป็นระยะหลังการประเมินมีการนำผลไปใช้ประโยชน์การนำเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบกำหนดแนวทางการแก้ไขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็นในขั้นของการนำผลไปใช้ประโยชน์นี้

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

4. การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้เสนอเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบที่เป็นทั้งการตอบสนองเดียวและรูปแบบการตอบสนองคู่โดยมีวิธีการแนวคิดเบื้องหลังของแต่ละเทคนิควิธีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการสำคัญคือการให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนดการเรียงลำดับความสำคัญและการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญซึ่งรูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่มีปรากฏในรูปแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตรฐานค่าโดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุดคือระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นรูปแบบนี้สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสามารถกระทำได้หลายวิธีแต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธี Modified Priority Needs Index ซึ่งเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายในเชิงการเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; $PNI_{modified}$) และในกรณีที่ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบ ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น(สุวิมล ว่องวานิช, 2550) คำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I แทน ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่คาดหวัง

D แทน ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่มีในปัจจุบัน

$$PNI = (I - D) \times I$$

เมื่อ I แทน ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่คาดหวัง

D แทน ความรู้/ทักษะ/เจตคติ ที่มีในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป ความต้องการจำเป็นเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นดังกล่าวนี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาแนวทาง

1. ความหมายการพัฒนา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2549) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นจากประสบการณ์นำไปสู่การพัฒนาบุคคลทั้งบุคคลอย่างเป็นระบบและเต็มไปด้วยวัตถุประสงค์ในด้านร่างกายจิตใจและจิตวิญญาณการพัฒนารวมโน้ตทัศน์ของการพัฒนา (การเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงาม) การฝึกอบรมการพัฒนาองค์กร (การเรียนรู้ทักษะจำเพาะ)

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2544) ให้ความหมายว่า การพัฒนามี 2 ลักษณะคือ 1) การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น 2) การทำให้เกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2550) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง ทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้าการพัฒนาประเทศทำให้บ้านเมืองมั่นคงมีความเจริญ

จากความหมายของการพัฒนาสรุปได้ว่า การพัฒนาหมายถึงกระบวนการ หรือกรรมวิธีที่จะทำให้เพิ่มพูนความรู้ทำให้ดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน

2. หลักการแนวคิด ที่เกี่ยวกับแนวทาง

ความหมายของแนวทาง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่าแนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว เนื่องจากความหมายของแนวทาง มีผู้กล่าวไว้ค่อนข้างน้อย ซึ่งคำว่า รูปแบบ มีความหมายใกล้เคียงกับแนวทาง ดังนั้น จึงขอใช้ความหมายของคำว่ารูปแบบกับคำว่าแนวทางด้วยความหมายเดียวกัน ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

Stoner และ Wankel (1986) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ง่ายขึ้น เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ ที่เกี่ยวข้อง

จึงสรุปได้ว่า แนวทางหมายถึง วิธีที่ใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้น เพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติต่อไป

โดยสรุป การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ด้านโดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อทำซ้ำๆ ตามแบบอย่าง หรือแนวคิดให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติ

3. ลักษณะที่ดีของแนวทาง

คุณลักษณะที่ดีของแนวทางได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง การศึกษาและการจัดทำเอกสารที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นที่แสดงถึงเหตุผลสนับสนุน ความถูกต้อง สมบูรณ์ของโครงการเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการที่ดีโดยโครงการที่ดีได้แก่โครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเมื่อปฏิบัติแล้วจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง สิ่งทุติยภูมิในแนวทางเป็นไปตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ภายใต้บริบทของโรงเรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง หมายถึง รายละเอียดของ แนวทางที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ภายใต้บริบทของ โรงเรียนที่นำไปปฏิบัติได้จริง

4. การวัดคุณสมบัติของแนวทาง

การวัดคุณสมบัติของแนวทางการปฏิบัติได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

ไพรัตน์ บุศราคำ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ความตรงตามเนื้อหาของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามโดยหาดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหาและหลักวิชาการ

ความเหมาะสมของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เหมาะสมของรายการในแบบสอบถามโดยใช้ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ความเป็นไปได้ของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบ มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เป็นไปได้ของรายการในแบบสอบถามโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้ค่าที่ในการทดสอบความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรศักดิ์ ศิริ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ความตรงตามเนื้อหาของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ

ความเหมาะสมของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เหมาะสมของรายการในแบบสอบถาม โดยใช้ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ความเป็นไปได้ของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบ มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เป็นไปได้ของรายการในแบบสอบถามโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่าที่ในการทดสอบความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า ความตรงตามเนื้อหาของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามโดยหาดัชนีความสอดคล้อง

ความเหมาะสมของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบ มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เหมาะสมของรายการในแบบสอบถามโดย ใช้ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ความเป็นไปได้ของแนวทาง หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบ มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท โดยแปลค่าที่เป็นไปได้ของรายการในแบบสอบถามโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่าที่ในการทดสอบความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดคุณสมบัติของแนวทาง คือ การศึกษาแนวทาง โดยใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นด้านความถูกต้องตามหลักวิชาการของแนวทาง ซึ่งวัดได้จากค่าความสอดคล้อง ส่วนด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางวัดได้จากแบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านความเหมาะสม ใช้ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านความเป็นไปได้ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้ค่าที่ในการทดสอบความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

บริบทพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต1 ตั้งอยู่เลขที่ 103/1 ถนนรณชัยชาญยุทธ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 36 และ37 เพื่อให้การ ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีพื้นที่บริการ 7 อำเภอ

ประกอบด้วย 1. อำเภอเมืองร้อยเอ็ด 2. อำเภอจตุรพักตรพิมาน 3. อำเภอธวัชบุรี 4. อำเภอศรีสมเด็จ 5. อำเภอจังหาร 6. อำเภอเชียงขวัญ 7. อำเภอทุ่งเขาหลวง โดย ดร.สกล ความบุศย์เป็นผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีข้าราชการและลูกจ้างในสำนักงาน 11 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2 คนศึกษานิเทศก์ 22 คน ข้าราชการพลเรือน 59 คน ลูกจ้างประจำ 8 คน ลูกจ้างชั่วคราว 7 คน ช่วยราชการ 5 คน

ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 232 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 22 โรงเรียน ครู จำนวน 2,409 คน นักเรียน 30,197 คน แนวทางในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสากล โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาและบูรณาการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
4. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานระดับสากล

5. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สถานศึกษา

6. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

7. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดมีงานวิจัย ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 234 โรงเรียน ได้รับรายงาน ผลจากสมศ แล้ว 136 โรงเรียน พบว่า ได้รับการรับรอง จำนวน 134 โรงเรียน ไม่ผ่านการรับรอง 2 โรงเรียน

ผลสำเร็จของงาน

1. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับโลรางวัล เสมอ ป.ป.ส. โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข

2. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับโลรางวัลนักเรียนที่มีผลการทดสอบ NT ลำดับที่ 6 ของประเทศ

3. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับประกาศนียบัตรระดับทองลำดับที่ 1 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากเขตตรวจราชการที่ 12

4. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับโลจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขให้เป็นหน่วยงานต้นแบบในการบูรณาการภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

5. ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดจนโรงเรียนบ้านหนองแวงหนองหัวคนได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบดีเด่น ลำดับที่ 1 ของประเทศเป็นโรงเรียนต้นแบบโครงการอาหารกลางวัน

6. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับเกียรติบัตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน “ระดับทอง” จากสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับโลรางวัลจากสำนักงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนสัญลักษณ์ G-Green ระดับดีจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับคะแนนการประเมินส่วนราชการตามมาตรา.49 ในระดับดีเยี่ยม ด้วยคะแนน 97.33

9. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศรวมคะแนนเป็นอันดับที่ 6 ของประเทศ

ตาราง 2 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ที่	โรงเรียน	ประเภทความพิการ									จำนวน นักเรียน	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1.	บ้านขอนแก่น (นิกรราษฎร์)			1		19						20
2.	บ้านแคนสามัคคี					5						5
3.	ธรรมจารีนิวาส			1		28					2	31
4.	บ้านหนองพานแยบบัวห้าว					1						1
5.	บ้านเปลือยตาลคุรุวิทยาประชานู					5						5
6.	บ้านหนองจิกโคกสูง					18						18
7.	บ้านดงลาน(คุรุรัฐประชาสรรค์)					9						9
8.	บ้านกอกนาบุญ (คุรุราษฎร์บำรุง)				1	16						17
9.	บ้านนาโพธิ์ (สหพันธ์พิทยากรณ์)					66						66
10.	บ้านหัวโนนตาล (สหราษฎร์ วิทยาสรรค์)			3		24			5		1	33
11.	บ้านป่ายาง					9			2			11
12.	บ้านค้อ					29						29
13.	บ้านโนนรัง					5						5
14.	บ้านโนนสันหนองแคสามัคคี					14						14
15.	เมืองร้อยเอ็ด	4				12			1		1	135
16.	อนุบาลร้อยเอ็ด	3				12			4		1	20
17.	บ้านโคกสง่า (มิตรภาพ คุรุราษฎร์นุสรณ์)					3						3
18.	บ้านเมืองทอง					31		1			1	33
19.	บ้านเหล่าใหญ่ (สมานราษฎร์ ศรีธาาลัย)				1	25		1			1	28
20.	บ้านแก่นทราย คุรุราษฎร์ผดุง					4						4
21.	บ้านโนนสันหนองแคสามัคคี					14						14
22.	บ้านเปลือย (สามัคคีราษฎร์ ประสิทธิ์)			1		7			1	1		10
23.	บ้านรอบเมือง (คุรุรัฐประชา นุสรณ์)					2						2

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	ประเภทความพิการ									จำนวน นักเรียน	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
24.	ไตรคามสามัคคี (บ้านชีเหล็ก บ้านดงเค็ง)					2						2
25.	บ้านแมตวิทยาการ				1	22						23
26.	บ้านสังข์สงยาง (ศุภราชภูร์วิทยา)											
27.	โสภโณประชาสรรค์			1		35		7				37
28.	ชุมชนบ้านสีแก้ว					23		1				24
29.	บ้านคานหักโนนใหญ่			2		8						10
30.	บ้านหนองตาไถ้หนองตุ					30						30
31.	บ้านเหล่าขาม					24						24
32.	บ้านเล่าวิทยาการ					13		1		1		15
33.	บ้านหนองแวง					21						21
34.	บ้านโนนแท่น					4						4
35.	บ้านแวงวิทยา					11		2				13
36.	บ้านแดงโนนสว่าง			1		27						28
37.	บ้านหนองตากร้า (ศรีไพรไตร คามพิทยา)					6		1				7
38.	บ้านหนองนาสร้าง (ศิริราษฎร์)					10						10
39.	บ้านหนองผักแว่น					15						15

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง ที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีจำนวน 45 โรงเรียน ซึ่งแยกตามประเภท ความพิการดังนี้ 1) บกพร่องทางการเห็น 2) บกพร่องทางสติปัญญา 3) บกพร่องทางร่างกายและการ เคลื่อนไหว 4) บกพร่องทางการเรียนรู้ 5) บกพร่องทางการพูดและภาษา 6) บกพร่องทางพฤติกรรม และอารมณ์ 7) ออทิสติก 8) พิการซ้อน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ขจรพัฒน์ วิภาคสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัย สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของ โรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของ โรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงาน โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่าง 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า 1) ด้านนักเรียน ผู้บริหารมีความ คิดเห็นว่า นักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษเรียนรวม จะเรียนรู้ได้ช้ากว่าปกติหรือไม่รู้เลย ครูต้องใช้ความพยายามในการสอน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และใช้เทคนิคที่หลากหลาย 2) ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสม และไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่างๆเท่าที่ควร และมีข้อเสนอแนะว่า ควร มีการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนแกนนำเรียนรวม เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ เด็กพิเศษแต่ละประเภท 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม เด็ก ปกติกับเด็กพิเศษเรียนรวมต้องแยกกัน ดังนั้นควรมีสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม 4) ด้านเครื่องมือ ขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีและสื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร และมี ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำคู่มือเด็กพิเศษเรียนรวมแต่ละประเภท

คชนอง จอมคำ (2556) ได้ศึกษาวิจัย การดำเนินการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนเรียนรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 2) อุปสรรคในการดำเนินการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเรียนรวม ด้านบริหารจัดการ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นปัญหาตรงกันคือ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรไม่ได้บริหารแบบเรียนรวมอย่างเต็มรูปแบบ และการสื่อสารระหว่างโรงเรียนไม่ตรงกันด้านบุคลากร คือ บุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง บุคลากรสอนไม่ตรงเอก บุคลากรไม่ครบชั้น และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละโรงเรียนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งแวดลอม พบว่า มีปัญหาในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอไม่ทันสมัย และการพัฒนาสภาพแวดล้อมยังทำได้ไม่สมบูรณ์ ด้านงบประมาณ พบว่า

งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหาร และด้านหลักสูตรการเรียนการสอน มีปัญหาในเรื่องหลักสูตรยังไม่พัฒนาเป็นรูปแบบเดียวกัน

รดา ธรรมพูนพิสัย (2556) ได้ศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในครั้งนี้จำนวน 484 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน ครูวิชาการ จำนวน 66 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 66 คน ครูผู้สอนจำนวน 286 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.767 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสนทนากลุ่ม (Focus group) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่การทดสอบเอฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมเรียงตามลำดับจากด้านที่มีปัญหามากไปหาน้อย คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ และด้านสภาพแวดล้อม และในภาพรวมสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมระหว่างผู้เกี่ยวข้องที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา ความรู้พื้นฐานทางการศึกษา พิเศษ ประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษ และขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่ามีสภาพปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมพบว่า 3.1) ด้านนักเรียน ควรส่งเสริมนักเรียนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม แก่เด็กทั้งสองกลุ่ม และเสริมทักษะทางวิชาการตามศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3.2) ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ใช้ห้องปฏิบัติการ บริเวณโรงเรียนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเพื่อการพักผ่อนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3.3) ด้านการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันให้มากที่สุด โดยใช้เทคนิควิธีการ และสื่อการสอนที่หลากหลาย โดยละเว้นกิจกรรมการแข่งขันที่มีผลแพ้ชนะ ปรับวิธีการสอนโดยคำนึงถึงนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น 3.4) ด้านเครื่องมือให้มีการจัดทำนโยบาย วัสดุทัศน พันทักษะ แผนงาน โครงการ โดยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรวมที่เข้มแข็ง

เกสร สกุลงเมือง (2556) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2554 จำนวน 328 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 31 คน และข้าราชการครู 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน

39 ข้อ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแปรทางเดียว (One –way ONOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สภาพการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามตำแหน่งพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 3) การบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ 4) การบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ธีระพงษ์ พรหมกุล (2558) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรวม จากการกำหนดขนาด จำนวน 310 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ LSD (Least Significance Difference) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 4) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้น ด้านการจัดการเรียนการสอน
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Fields (2009) ได้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการ โดยทดลองการจัดการเรียนรวมที่มี
กลุ่มของนักเรียนที่หลากหลาย โดยเน้นไปที่ทัศนคติของครูผู้สอน ที่ถือว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมาก
ที่สุดต่อการประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม เป้าหมายของการศึกษา เพื่อสำรวจการรับรู้
ของครูต่อความสัมพันธ์ที่ทำนายของกลุ่มนักเรียน ที่มีความหลากหลายทางการบกพร่องในการเรียนรู้
และมีความต้องการพิเศษ ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาบกพร่องทางด้านพฤติกรรม
อารมณ์จิตใจและความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นกรณีศึกษาที่ทำนายต่อการจัดการเรียนรวมของ
ครูผู้สอนมากที่สุด คือเป็นค่าเฉลี่ย คือ 4.11, 3.77 และ 3.64 เนื่องจากเพราะสาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้
คือ เวลาของครู ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก ผลกระทบเชิงลบจากนักเรียนคนอื่นๆ ใน
ห้องเรียนรวม การขาดแคลนมืออาชีพในการสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดการเรียนรวม สภาพของ
ความเครียดของครูผู้สอนที่เกิดจากพฤติกรรมของเด็กนักเรียน การขัดขวางหรือรบกวนการสอน
ตลอดเวลา ในห้องเรียนรวม และสุดท้ายคือ เด็กที่มีปัญหาบกพร่องทางการเรียนรู้มีความต้องการการ
ช่วยเหลือหรือสนับสนุนโดยส่วนตัวอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ครูต้องดูแลเด็กทั้งห้องเรียน

Kuyini และ Desal (2009) ได้วิจัยศึกษาการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน
ห้องเรียนรวมในประเทศกานา : ประเด็นและความท้าทาย การศึกษาครั้งนี้เพื่อตรวจสอบแนวทางการ
สอนของครูที่สอนในห้องเรียนรวมในประเทศกานา ซึ่งกระทำโดยการประเมินตัวแปรด้านประวัติของ
ครูที่ถูกเลือกมาสอนให้ชั้นเรียนดังกล่าว ครู 37 คน จากโรงเรียน 20 แห่ง จาก 2 ตำบลได้กรอก
แบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติและถูกสังเกตในระหว่างที่ทำการสอนในห้องวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล คือ การใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) T-test และการวิเคราะห์ถดถอย
(Regression Analysis) ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าครูใช้แนวทางการสอนเพียงสองสามข้อ เพื่อ
ตอบสนองความต้องการของนักเรียนพิเศษ ตัวแปร ด้านประวัติของครูผู้สอนที่สอดคล้องกับแนว
ทางการสอนมากที่สุด คือประสบการณ์การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ยังมีการ
อภิปรายถึงนัยยะสำคัญที่ช่วยในการตอบสนองความต้องการของเด็กพิเศษผ่านแนวทางการสอนแบบ
รวมที่กระทำในโรงเรียนในประเทศกานา

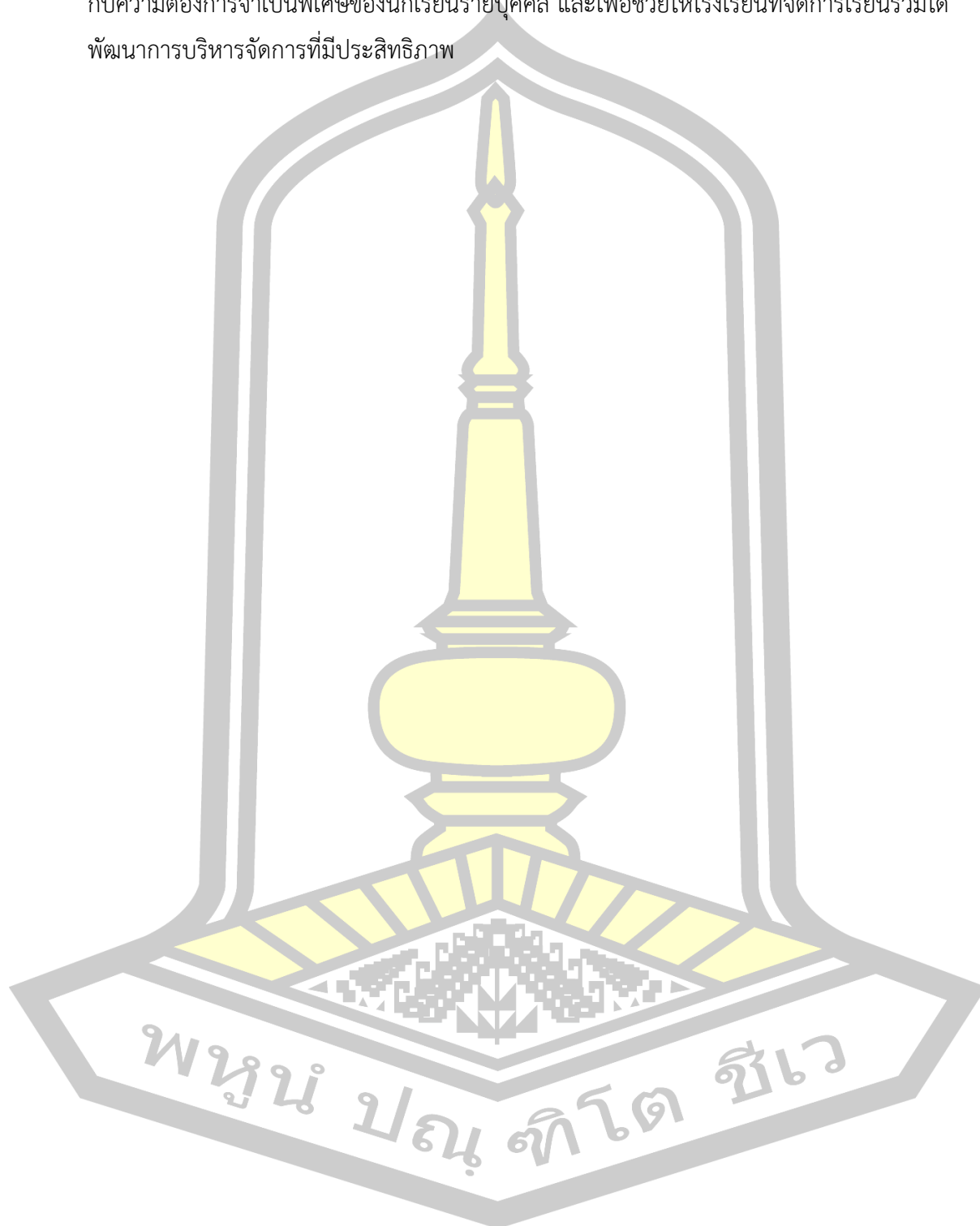
Garry และ Chrystal (2010) ได้วิจัยศึกษาความกังวลใจของผู้ปกครองในการจัดการ
เรียนแบบเรียนรวมของโรงเรียนประถมในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า 1) โรงเรียนเรียนรวมส่วนมากไม่
มีการเขียนนโยบาย ความต้องการพัฒนาความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อเป็นการวางแนวทางที่ชัดเจน
สำหรับผู้ปกครองไปสู่การบรรลุเป้าหมาย 2) ผู้ปกครองมี ความสำคัญมากในการให้ข้อมูล 3) การให้
ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง บางโรงเรียนมีการให้ความร่วมมือ แต่บางโรงเรียนยังไม่มีแต่

โดยรวมแล้วการให้ความร่วมมือกัน จะเกิดขึ้นเองตามประสบการณ์ทำงานของผู้บริหาร 4) ขาดการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับ เด็ก 5) การไปเยี่ยมบ้านนักเรียนและผู้ปกครองของครูมีความถี่น้อย 6) โรงเรียนมีความต้องการให้การสนับสนุนจากผู้ปกครองมากขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพฤติกรรมของเด็ก 7) สนับสนุนให้ผู้ปกครองได้ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนมากขึ้น 8) ขาดวิธีการในการจัดการกับผู้ปกครองที่มีพื้นเพของครอบครัวที่แตกต่างกัน 9) ด้านครู ครูขาดความชำนาญในการสอน และขาดทักษะวิธีสอนให้กับผู้ปกครองทั้งก่อนการสอนและ ขณะบริการ

Sencibaugh และ Sencibaugh (2016) ได้ศึกษาปัญหาวิจัยที่ว่า มีรูปแบบการสอนแบบร่วมมือใดบ้างที่สามารถทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (K-12) มีกระบวนการวิจัยโดยวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โดยคัดเลือกตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 6 งานวิจัย ในช่วงปี ค.ศ. 2000-2014 ที่นำเสนอถึงผลสัมฤทธิ์ที่ความแตกต่างกันในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละรูปแบบ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนแบบร่วมมือโดยวิธีการสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Cross-aged tutoring), การติวโดยเพื่อนทั้งชั้น (Class Widepeer Tutoring), การสอนโดยกำหนดแนวทางและไม่กำหนดแนวทาง (Structure and Unstructure) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ได้ โดยครูต้องระงับในการเลือกใช้ รูปแบบการสอนแบบร่วมมือให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยมุ่งเน้นสร้างความร่วมมือให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยมุ่งเน้นสร้างความร่วมมือระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จะเห็นได้ว่า การจัดการจัดเรียนรวมเป็นวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ ทำให้นักเรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์และส่งเสริม พัฒนาการในทุกด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล ที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมใน การบริหารที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้ดั่งนั้น จึงได้นำการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) มาเป็นกรอบการบริหารจัดการเรียนรวม โดยการจัดการทั้งระบบในโรงเรียน ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ด้านนักเรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป 2) ด้านสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อม 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งการบริหารจัดการหลักสูตร การปรับ การพัฒนา การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล 4) ด้านเครื่องมือ ทั้งนโยบายงบประมาณ สิ่งความอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้อง
กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนรายบุคคล และเพื่อช่วยให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมได้
พัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.3 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.3.1 นำกรอบแนวคิดในการวิจัยมาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากจำนวน 45 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 90 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากจำนวน 40 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan, n.d.) เกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากร 45 โรงเรียน จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างควรมีไม่น้อยกว่า 40 โรงเรียน จำนวน 80 คน ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 40 โรงเรียน จำนวน

80 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียด ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา 40 โรงเรียน จำนวน 40 คน และครู 40 โรงเรียน จำนวน 40 คน รวมทั้งสิ้น 40 โรงเรียน จำนวน 80 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	45	40
ครู	45	40
รวม	90	80

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert เพื่อสอบถามระดับการดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมาเป็นกรอบการสร้าง

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน

3.2.4.2 ครู มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาพิเศษ หรือมีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษ

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายวิฑูรวงศ์ทอง วิฑูรังกูร วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) นางกันตา ปิติบุญญา วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
- 3) นางอภิรดี ศรีหาคลัง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองธวัชบุรี
- 4) นายนิพนธ์ ใจยาว วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านนาโพธิ์ (สหพันธ์พิทยากรณ์)
- 5) นางเพลินทิพย์ วรรณโพธิ์ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด

3.2.5 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

3.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 20 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.917 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.873 และวิเคราะห์หาค่าอำนาจรายข้อตามวิธีการของ Item-Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ได้ค่าอำนาจจำแนกของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.279 – 0.706 และค่าอำนาจจำแนกของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.237 - 0.646

3.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลของแต่ละสถานศึกษา

4.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 โดยการจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างและขอรับคืนด้วยตนเองผ่านทางผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลของแต่ละสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง

5. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา พบว่าทุกฉบับมีความสมบูรณ์ในการตอบ

5.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ป้อนคะแนนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และแปลความค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
4.51 - 5.00	สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณจากสูตร ต่อไปนี้

$$\text{PNI Modified} = (I - D) / D$$

(I = สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่พึงประสงค์ ; D = สภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบัน)

ตอนที่ 2 ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวม ประจำปี 2560 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ และโรงเรียนเมืองธวัชบุรี

1.1.1 นำผลจากการหาลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมาสร้างแบบสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยใช้แบบสัมภาษณ์

1.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม ทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นตามขอบข่ายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำรา

3.2.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

3.2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

3.2.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบแก้ไข รวมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ เพื่อความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน
(ชุดเดิม)

3.2.1.6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1.7 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่ง
ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้
ข้อมูล โดยการเลือกแบบเจาะจง

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ
(Best Practices) ถึงโรงเรียนต้นแบบด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่
ได้นัดหมายไว้

4.4 นำแบบสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปประกอบการร่างแนวทางการจัด
การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 1

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตมาสังเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาร่างแนวทางการ
จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 3 ร่างแนวทาง และตรวจสอบ ยืนยันร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ขั้นการดำเนินการ

1.1 ร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.1.1 นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การหา
ลำดับความต้องการจำเป็น และการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาร่างแนวทางการ
จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.2 ตรวจสอบ ยืนยันร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.2.1 ตรวจสอบ ยืนยันร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้วยการจัดการสนทนา
กลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1.2.2 นำแนวทางที่ผ่านกระบวนการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาปรับปรุง แก้ไข แล้วนำเสนอเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

1.2.3 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.4 จัดทำแนวทางทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. นายสุทัศน์ อนุพันธ์ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
2. นายสมัย ไชยพิศ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาโพธิ์ (สหพันธ์พิทยากรณ์)
3. นายสุกิจ กลางสุข วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองธวัชบุรี
4. นางสาวกนกวรรณ คุ่มยา วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
5. นางณิระดี เศรษฐบุปผา วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ธวัชบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามลำดับดังนี้

3.1.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบบันทึก

3.1.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกจากการสนทนากลุ่มจากเอกสาร ตำรา

3.1.1.3 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3.1.1.4 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

3.1.1.5 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไข รวมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ เพื่อความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ชุดเดิม)

3.1.1.6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1.1.7 จัดพิมพ์แบบบันทึกการสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดังนี้

4.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อนำไปส่งถึงคณะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม โดยเลือกแบบเจาะจง

4.1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่

4.1.3 ผู้วิจัยบันทึกการสนทนากลุ่ม พร้อมทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มเพื่อระดมหาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แล้วนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ โดยนำข้อมูลที่จัดเป็นหมวดหมู่มาสร้างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

2.1 นายรักศักดิ์ จันทราช ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 นางสมจิต ลาน้ำเที่ยง ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.3 นางสุชัยญา พลซื่อ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.4 นางสาวณัฐจรี แสงพันธ์ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.5 นายสมภาร ท้าวบุตร ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบประเมินแนวทาง

เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตาม
แบบของลิเคิร์ต (Likert) กำหนดเป็นค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมี
เกณฑ์ในการให้คะแนนและเกณฑ์การแปลผลคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินแนวทาง ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 นำผลที่ได้จาก ระยะ 2 ตอนที่ 3 มาเป็นข้อคำถาม โดยสร้าง เครื่องมือ
ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3.2.2 สร้างแบบประเมินแนวทางโดยยึดความมุ่งหมายและจากนิยามศัพท์

3.2.3 นำแบบประเมินแนวทางเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ
พิจารณาแก้ไข ปรับปรุง นำเครื่องมือที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

3.2.4 นำแบบประเมินแนวทางที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบแก้ไข รวมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาใช้ เพื่อความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน
(ชุดเดิม)

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินแนวทางตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.6 จัดพิมพ์แบบประเมินแนวทางฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบประเมินแนวทาง

4.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่งถึงคณะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 โดยเลือกแบบเจาะจง

4.1.2 ผู้วิจัยจัดส่งคู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 และแบบประเมินแนวทางให้กับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง และติดต่อรับแบบประเมินด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูลโดยนำแบบประเมินแนวทางที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ ความสมบูรณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้รับแบบประเมินแนวทางคืนมา จำนวน 5 ชุด แล้วผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางตามลำดับ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางในตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

พจน ปรณ ทิโต ชีเว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (Degree of Success)
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (Important)
PNI _{Modified}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของ สภาพปัจจุบันและ สภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านนักเรียน	3.63	0.54	มาก	4.68	0.45	มากที่สุด
2. ด้านสภาพแวดล้อม	3.54	0.54	มาก	4.84	0.28	มากที่สุด
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.42	0.57	ปานกลาง	4.86	0.30	มากที่สุด
4. ด้านเครื่องมือ	3.44	0.59	ปานกลาง	4.75	0.35	มากที่สุด
โดยรวม	3.51	0.56	มาก	4.78	0.34	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านเครื่องมือ 4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D = 0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านเครื่องมือ 4) ด้านนักเรียน ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษา
แบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 1 ด้านนักเรียน

ด้านนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่องนักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน	3.84	0.58	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท	3.64	0.48	มาก	4.50	0.50	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนมีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม	3.59	0.65	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านความช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	3.64	0.48	มาก	4.78	0.42	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม	3.59	0.65	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล	3.74	0.44	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษถูกวิธี	3.64	0.48	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด
8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.73	0.45	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	3.53	0.66	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด
10. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.41	0.56	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
รวม	3.63	0.54	มาก	4.68	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 5 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{X}=4.67$, S.D. = 0.45)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. โรงเรียนจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม	3.59	0.50	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	3.36	0.56	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	3.23	0.59	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	3.55	0.65	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	3.69	0.47	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด
6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม	3.55	0.65	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานการจัดสรรงบประมาณ	3.69	0.47	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน	3.69	0.47	มาก	4.74	0.44	มากที่สุด
9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโบสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ	3.59	0.50	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	3.54	0.54	มาก	4.84	0.28	มากที่สุด

จากตาราง 6 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.54) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรวม สำหรับโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. =0.28)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	3.25	0.74	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา	3.19	0.60	ปานกลาง	4.99	0.11	มากที่สุด
3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน และการประเมินความก้าวหน้า	3.59	0.61	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	3.36	0.56	ปานกลาง	4.83	0.35	มากที่สุด
5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและ ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	3.10	0.49	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อนๆ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	2.95	0.61	ปานกลาง	4.99	0.11	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน	3.59	0.67	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ครูมีการประเมิน และรายงาน ความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	3.73	0.45	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด
9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน /ปฏิทินรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียน อย่างชัดเจน	3.59	0.67	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
10. โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการ สอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ	3.86	0.38	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด
โดยรวม	3.42	0.57	ปานกลาง	4.86	0.30	มากที่สุด

จากตาราง 7 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนใน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.57) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษา
แบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D = 0.30)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์การจัด
การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ

ด้านเครื่องมือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรวม	3.76	0.66	มาก	4.95	0.22	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ	3.00	0.48	ปานกลาง	4.43	0.50	มาก
3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ	3.79	0.59	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม	3.55	0.65	มาก	4.44	0.50	มาก
5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน	3.58	0.63	มาก	4.95	0.22	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน	3.79	0.59	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	3.21	0.63	ปานกลาง	4.63	0.49	มากที่สุด
8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน	3.00	0.48	ปานกลาง	4.43	0.50	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านเครื่องมือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น	3.48	0.50	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด
10. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ	3.35	0.66	ปานกลาง	4.79	0.41	มากที่สุด
11. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด	3.45	0.65	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
โดยรวม	3.44	0.59	ปานกลาง	4.75	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 8 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.59) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$)

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปรากฏผล ดังแสดงในตาราง 9 - 14

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบการจัดการเรียนรวม	I	D	(PNI modified)	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านนักเรียน	4.68	3.63	0.289	4
2. ด้านสภาพแวดล้อม	4.87	3.54	0.375	3
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.86	3.42	0.421	1
4. ด้านเครื่องมือ	4.75	3.44	0.380	2

จากตาราง 9 ชี้ว่า ลำดับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาแนวการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ ด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านนักเรียน

ด้านนักเรียน	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน	4.68	4.02	0.164	10
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท	4.73	3.99	0.185	7
3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม	4.64	3.87	0.199	5

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านนักเรียน	I	D	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	4.63	3.89	0.190	6
5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม	4.71	3.74	0.261	1
6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล	4.71	3.92	0.202	3
7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี	4.73	3.94	0.201	4
8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.76	4.04	0.178	8
9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.71	3.87	0.214	2
10. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.61	3.92	0.176	9

จากตาราง 10 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียนเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน

ที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิด
เทอม/ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียน
ที่มีความต้องการพิเศษ/ โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ
อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล/ โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้
ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี/โรงเรียนมี
การฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และ
สังคม/ โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือ
ตนเองในกิจวัตรประจำวัน/ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของ
นักเรียนแต่ละประเภท/ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน/โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราว
เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/ โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวม
ก่อนรับเข้าเรียน ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น
ด้านสภาพแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อม	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม	4.73	3.86	0.225	7
2. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอก อาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษแต่ละประเภท	4.72	3.69	0.279	1
3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายใน อาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ละประเภท	3.69	4.69	0.271	2
4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียน รวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ได้	4.73	3.77	0.255	5

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อม	I	D	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	4.72	3.75	0.259	4
6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม	4.73	3.87	0.222	8
7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ	4.68	3.76	0.245	6
8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน	4.71	3.74	0.261	3
9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่อง การจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศ ไปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ	4.71	3.87	0.214	9

จากตาราง 11 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท/โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้นแสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท/โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน/โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้/โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้/โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ/โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม/ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียน

รวม/ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.7	3.87	0.214	1
2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา	4.74	3.96	0.197	5
3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และประเมินความก้าวหน้า	4.68	4.02	0.164	10
4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	4.76	4.04	0.178	8
5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	4.73	3.94	0.201	3
6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.64	3.87	0.199	4
7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน	4.63	3.89	0.190	6

ตาราง 12 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน	I	D	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
8. ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้า ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวน และปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง	4.71	3.92	0.202	2
9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่าง ชัดเจน	4.61	3.92	0.176	9
10. โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการ สอนเสริมโดยตรงกับนักเรียนที่ต้องการพิเศษ	4.73	3.99	0.185	7

จากตาราง 12 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/ ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้งตามลำดับ / ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน/ ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/ โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา/ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน/ โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/ ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)/ โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน/ ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นด้านเครื่องมือ

เครื่องมือ	I	D	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรวม	4.73	3.87	0.222	8
2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ	4.74	3.96	0.197	9
3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ	4.73	3.79	0.248	5
4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม	4.7	3.81	0.234	7
5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็น คณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน	4.68	3.76	0.245	6
6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน	4.63	3.89	0.190	10
7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของ โครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4.73	3.99	0.185	11
8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน	4.72	3.69	0.279	1

ตาราง 13 (ต่อ)

เครื่องมือ	I	D	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น	3.69	4.69	0.271	2
10. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ	4.72	3.75	0.259	3
11. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครู การศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรม ตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด	4.73	3.77	0.255	4

จากตาราง 13 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน/ โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อ ทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ ดีขึ้น/ โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ/ โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตาม หลักสูตรที่กระทรวงกำหนด/ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และ หน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ/โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน/ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม/ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม/ โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ/ โรงเรียนมีการ จัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1

คน/ โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม 1 คน จำนวน 3 โรงเรียน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ผลการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. ด้านนักเรียน

1.1 โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

“... นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียนน้อยลง ควรหากิจกรรมที่ฝึกให้เด็กพิเศษได้มีสมาธิมากขึ้น เช่น กิจกรรมด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา และต้องปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีให้กับเด็ก เพื่อให้เขาเป็นคนดีและมีความสุข...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การพัฒนานักเรียนต้องดำเนินการก่อนเปิดเทอม โดยเริ่มตั้งแต่ปฐมนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เด็กปกติได้รับรู้ถึงความบกพร่องของเด็กพิเศษ และควรจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อให้เด็กปกติและเด็กพิเศษได้รู้จักและช่วยเหลือกัน...”

(ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การเตรียมความพร้อมให้นักเรียน ควรส่งเสริมให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต เช่น การรับประทานอาหาร การเข้าห้องน้ำ การเดินทางไปยังจุดต่างๆ ภายในโรงเรียน และควรมีการจัดระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้เด็กปกติและเด็กพิเศษช่วยเหลือกันและกัน ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

1.2 โรงเรียนที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

“...ด้านผู้เรียน ควรทำการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และใช้กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ในการเตรียมความพร้อมเด็กพิเศษนั้น ควรเตรียมเด็กปกติให้เกิดความเข้าใจและความยอม เพื่อให้เขาได้ช่วยเหลือนักเรียนพิเศษได้อย่างถูกวิธี...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ในการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิเศษ โรงเรียนควรให้ข้อมูลเรื่องเด็กพิเศษ เพื่อให้นักเรียนปกติได้เข้าใจ เกิดการยอมรับ และสามารถช่วยเหลือได้อย่างถูกวิธี ครูควรจัดกิจกรรมที่เด็กสองกลุ่มทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

1.3 โรงเรียนที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ในการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ควรทำพร้อมกันทั้งสองกลุ่มเพื่อให้เกิดการยอมรับและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การเตรียมนักเรียนควรปรับทัศนคตินักเรียนที่ปกติ ให้ยอมรับและเห็นอกเห็นใจนักเรียนพิเศษ และให้ความช่วยเหลือเพื่อน...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“..ควรประเมินความสามารถของนักเรียนเรียนรวม เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนรวมกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติมากน้อยเพียงใด นักเรียนจะต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านนักเรียน ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีให้มีศักยภาพในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และทักษะการดำเนินชีวิตที่จำเป็นของผู้เรียน

2. เตรียมความพร้อมให้นักเรียนปกติและเด็กพิเศษ โดยการให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการ เพื่อให้นักเรียนปกติสามารถช่วยเหลือเด็กพิเศษได้อย่างถูกต้อง

3. ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงาน ประสบความสำเร็จ

4. ควรประเมินความสามารถของนักเรียนเรียนรวม เพื่อตรวจสอบว่านักเรียน มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติอย่างน้อยเพียงใด นักเรียนจะต้องมีความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์

2. ด้านสภาพแวดล้อม

2.1 โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรมีบริการอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการ และควรคำนึงถึงความเหมาะสมและเพียงพอแก่นักเรียน เช่น ประตู บันได พื้น ห้องน้ำ แสงสว่าง ทางลาด ทางเชื่อมอาคาร ทางเดินตามประเภทความพิการของนักเรียนเรียนในเรียนอยู่...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...การจัดสภาพแวดล้อมควรจัดทั้งสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในให้เอื้อต่อเด็กพิการแต่ละประเภทที่เรียนอยู่นั้น และควรให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบและช่วยกันออกแบบและแสดงความคิดเห็น...”

(ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนทั้งหมด เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้นอาคารเรียน ทางลาด ให้มีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ลงในแผนงานโรงเรียน และให้ทุกฝ่ายมีส่วนช่วยกันดูแลนักเรียน...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

2.2 โรงเรียนที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...การปรับและจัดสภาพห้องเรียน ควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เหมาะกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมแต่ละประเภท ที่เข้าเรียนรวมในชั้นเรียนนั้น ๆ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรพัฒนาสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้มีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่เข้าเรียนร่วม เช่น การปรับใช้บริเวณโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน ใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรปรับใช้บริเวณโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน ใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารประชุม เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาคารสถานที่และห้องเสริมวิชาการ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

2.3 โรงเรียนที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“... ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียน ควรมีอุปกรณ์ที่จำเป็น สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสม ให้เอื้อต่อบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการจัดสรรและจัดหางบประมาณทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเอื้อประโยชน์ในการได้รับสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อหารายได้สนับสนุนสถานศึกษาต่อการจัดการเรียนร่วม...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมตามมาตรฐานที่กำหนด โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ พื้น บันได ประตู ทางลาด ทางเดิน เป็นต้น ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านสภาพแวดล้อม ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเตรียมความพร้อมในเรื่องของห้องเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

2. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่ ตัวอาคาร ทางเข้า ทางข้าม ต้นไม้ เป็นต้น ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

3.1 โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และควรเน้นกลุ่มนักเรียนที่พัฒนาการช้า เป็นกรณีพิเศษ และควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เด็กปกติและเด็กพิการร่วมทำกิจกรรมด้วยกันมากที่สุด...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการประสานงานผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษมาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนเด็กพิการแต่ละประเภท และอบรมการเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้ตรงกับศักยภาพของผู้เรียนมากที่สุด...”

(ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดหาครูที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีพี่เลี้ยงคนพิการที่มาดูแลนักเรียนเฉพาะ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

3.2 โรงเรียนที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ควรจัดให้มีการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไปให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยแยกจากหลักสูตรเด็กปกติทั่วไปอย่างชัดเจน แต่จะต้องให้ความสอดคล้องกับหลักสูตรเด็กปกติและมีความยืดหยุ่นสูง เพื่อการวางแผน การวางแผนเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพที่ต้องการจำเป็นพิเศษและเพื่อเอื้อต่อการจบหลักสูตร...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ครูจะต้องปรับวิธีการวัด การประเมินผลการเรียน และมีการปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่แตกต่างจากเด็กทั่วไปให้มีความสอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียนรายบุคคล...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“....ครูจะต้องปรับทั้งข้อสอบ วิธีการสอบตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนด้วยเกณฑ์ตัดสินที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไป...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

3.3 โรงเรียนที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...กรรมการสถานศึกษาต้องได้รับความรู้เรื่องการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนจะต้องจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษขึ้นมาให้เสมือนอย่างที่กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของเด็กทั่วไป...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“..ครูควรได้รับการติดตาม นิเทศ ตรวจสอบเพื่อการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจากผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป และจัดทำหลักสูตรเฉพาะ ให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. ควรมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. ผู้บริหารควรนิเทศติดตาม ตรวจสอบการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

4. มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะบุคคล

5. รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้กับทางโรงเรียนได้รับทราบ และรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

4. ด้านเครื่องมือ

4.1 โรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ควรจัดหาเครื่องมือ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการนักเรียนที่มีความบกพร่องต่างๆ อย่างเพียงพอและจัดหาสื่อที่สามารถพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และมีโครงการ แผนการกำหนดไว้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนพิการเรียนรวม...”

(ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนต้องมีโครงการการพัฒนานักเรียนพิการเรียนรวมอยู่ในแผนงาน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการ มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล มีการจัดหาสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามความบกพร่องของผู้เรียน...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

4.2 โรงเรียนที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ควรมีการประสานงานความร่วมมือกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน ในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคคล ที่นำมาพัฒนาครู บุคลากร เพื่อบำบัดฟื้นฟูและกระตุ้นการรับรู้ที่เหลืออยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรมีการกำหนดทิศทาง นโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อ พัฒนาระบบการให้บริการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และนักวิชาชีพ และสื่อเฉพาะความ พิจารณ์ของแต่ละบุคคลให้มีความหลากหลายและเพียงพอ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 24 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

4.3 โรงเรียนที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

“...ครูควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ จัดให้มีสื่อในห้องเสริมวิชาการ ครูควรเสาะแสวงหาความรู้ด้านการใช้สื่อ เพื่อการนำมาปรับใช้และนำมาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารควรจัดทำและจัดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้ครอบคลุมถึง กลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นแนวการดำเนินงานเรียนรวมภายในโรงเรียน ในทุก โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม...”

(หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

“..ผู้บริหารควรนำเครือข่ายการเรียนรวม มาใช้ในระบบบริหารจัดการเรียน ของโรงเรียนโดยควรจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรวม เน้นครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงให้มีการพบปะกัน สม่ำเสมอ ...”

(ครูผู้รับผิดชอบงานเรียนรวม, 25 กุมภาพันธ์ 2563: สัมภาษณ์)

สรุปจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรโรงเรียนที่ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางฯ และ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวม

2. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน การจัดการเรียนรวม อย่างเพียงพอและเหมาะสม
3. จัดหา ผลิตและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความ ช่วยเหลือทางการศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา
4. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้มีความสอดคล้องตามหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรวม
5. ครูผู้สอนทุกท่านในโรงเรียนจะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวง กำหนด ควรนำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ สื่อทางการศึกษา ตำรา บริการมาใช้ที่เหมาะสม

ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม มาทำการสังเคราะห์ร่วมกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการ จัดการศึกษาแบบเรียนรวมจากระยะที่ 1 เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนว ทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ดังตาราง 14 - 17

ตาราง 14 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียน

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
1. โรงเรียนมีการคัดกรอง ประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้า เรียน	1. โรงเรียนมีการพัฒนา ศักยภาพในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและทักษะที่ จำเป็นของผู้เรียน	1. โรงเรียนมีการคัดกรอง ประเภทความบกพร่อง ของ นักเรียนก่อนรับเข้าเรียน
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความบกพร่องของนักเรียน แต่ละประเภท	2. โรงเรียนมีการเตรียมความ พร้อมให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ให้มี ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม	2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความบกพร่องของนักเรียน แต่ละประเภท
3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้ นักเรียน มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม	ครูประจำชั้น ครูการศึกษา พิเศษ และจัดทำข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการ เพื่อให้นักเรียนปกติสามารถ	3. โรงเรียนควรมีการฝึกทักษะ ให้นักเรียน มีความต้องการ พิเศษมีความพร้อมในด้าน ร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และ สังคม

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
<p>4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน</p> <p>5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม</p> <p>6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล</p> <p>7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี</p> <p>8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>	<p>ช่วยเหลือเด็กพิเศษได้อย่างถูกวิธี</p> <p>3. โรงเรียนมีการมีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ</p> <p>4. โรงเรียนมีการประเมินความรู้ความสามารถของนักเรียนเรียนรวม เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติเพียงใด</p>	<p>4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน</p> <p>5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม</p> <p>6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล</p> <p>7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี</p> <p>8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
10. โรงเรียนมีการจัด นิทรรศการ หนังสือ และ เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ		10. โรงเรียนมีการจัด นิทรรศการ หนังสือ และ เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ 11. โรงเรียนมีการมีการ ประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้าง ความร่วมมือในการในจัด กิจกรรม การเรียนการสอนให้ประสบ ผลสำเร็จ 12. โรงเรียนมีการประเมิน ความรู้ความสามารถของ นักเรียนเรียนรวม เพื่อ ตรวจสอบว่านักเรียนมีความ พร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียน ปกติเพียงใด

จากตาราง 14 พบว่า ผลการสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบ
การยกร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านนักเรียน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน
2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียน
แต่ละประเภท
3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้าน
ร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม
4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้าน
การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคย
กับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม

6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล
7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี
8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพ ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
10. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ
11. โรงเรียนมีการมีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการในจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ
12. โรงเรียนมีการประเมินความรู้ความสามารถของนักเรียนเรียนรวม เพื่อ ตรวจสอบว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติเพียงใด

ตาราง 15 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
1. โรงเรียนมีการจัดประชุม ทุกคนในโรงเรียน เพื่อวาง แผนการดำเนินงานโครงการ เรียนรวม	1. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายและเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเตรียมความพร้อมในเรื่อง ของห้องเรียน และมีความ เพียงพอต่อความต้องการ ของนักเรียน	1. โรงเรียนมีการจัดประชุมทุก คนในโรงเรียน เพื่อวาง แผนการดำเนินงานโครงการ เรียนรวม
2. โรงเรียนมีการปรับสภาพ แวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้ เอื้อต่อนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษแต่ละประเภท	2. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมและ ปลอดภัย เพื่ออำนวยความสะดวก ในการดำเนินชีวิตใน	2. โรงเรียนควรมีการปรับ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้ เอื้อต่อนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ตาราง 15 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
<p>3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท</p> <p>4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้</p> <p>5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด</p> <p>6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม</p> <p>7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ</p> <p>8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่ กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน</p>	<p>โรงเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน</p>	<p>3. โรงเรียนควรมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคาร เช่นประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท</p> <p>4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้</p> <p>5. โรงเรียนควรมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด</p> <p>6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม</p> <p>7. โรงเรียนควรมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ</p> <p>8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่ กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน</p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่อง การจัดการเรียนรวม โดยจัดทำ ป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ		9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่อง การจัดการเรียนรวม โดยจัดทำ ป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ

จากตาราง 15 พบว่า ผลการสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการ ยกร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการ เรียนรวม
2. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศใน การเรียนรวม
7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การ จัดสรรงบประมาณ
8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน
9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้าย ประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ

ตาราง 16 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรทั่วไป และหลักสูตรเฉพาะ ให้เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา	2. โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล	2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา
3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินความก้าวหน้า	3. ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตาม ตรวจสอบการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินความก้าวหน้า
4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	4. มีการวัดประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะบุคคล	4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยกวางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน		5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยกวางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

พูน ปรณ ทิโต ชิว

ตาราง 16 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
<p>6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบ เพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การสอน นอกห้องเรียนและใน ชุมชน</p> <p>8. ครูมีการประเมิน และ รายงานความก้าวหน้าของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่าง ชัดเจน</p> <p>10. โรงเรียนมีการจัด ตารางเวลา ให้บริการสอน เสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ</p>	<p>5. มีการรายงาน ความก้าวหน้าในการดำเนิน กิจกรรมให้กับโรงเรียนได้ทราบ และรายงานไปยังหน่วยงานที่ รับผิดชอบ</p>	<p>6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบ เพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ</p> <p>7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม การสอน นอกห้องเรียนชุมชน</p> <p>8. ครูมีการประเมิน และ รายงานความก้าวหน้าของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่าง ชัดเจน</p> <p>10. โรงเรียนมีการจัด ตารางเวลา ให้บริการสอน เสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ</p> <p>11. โรงเรียนมีการประสานงาน กับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัด การศึกษาพิเศษมาให้ความรู้ใน การจัดกิจกรรมการเรียน การ สอนและการจัดทำแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคล</p>

จากตาราง 16 พบว่า ผลการสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา
3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า
4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน
8. ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน
10. โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
11. โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

ตาราง 17 การสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ	1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องกับ	1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
<p>ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน</p> <p>การจัดการเรียนรวม</p> <p>2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ</p> <p>3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ</p> <p>4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม</p> <p>5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียน 1 คน</p> <p>6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน</p> <p>7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ ฯลฯ</p>	<p>มาตรฐานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม</p> <p>2. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างเพียงพอและเหมาะสม</p> <p>3. โรงเรียนมีการจัดหา ผลิตและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา</p> <p>4. มีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้มีความสอดคล้องตามหลักสูตรและมาตรฐานการจัดการศึกษาเรียนรวม</p> <p>5. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษากำหนด และนำสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาใช้้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท</p>	<p>ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน</p> <p>การจัดการเรียนรวม</p> <p>2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ</p> <p>3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการช่วยเหลือ</p> <p>4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม</p> <p>5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน</p> <p>6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน</p> <p>7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ ฯลฯ</p>

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	การศึกษา Best Practices	แนวปฏิบัติ
<p>ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน</p> <p>8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ มาใช้ในการสอน</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำ สื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือ ที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น</p> <p>10. โรงเรียนมีการจัดบริการ ต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการ เรียนรู้ของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ</p> <p>11. โรงเรียนจัดการเรียนการ สอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตาม หลักสูตรที่กระทรวงกำหนด</p>	<p>การศึกษา Best Practices</p>	<p>ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน</p> <p>8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน</p> <p>9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำ สื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือ ที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น</p> <p>10. โรงเรียนมีการจัดบริการ ต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการ เรียนรู้ของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ</p> <p>11. โรงเรียนจัดการเรียนการ สอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตาม หลักสูตรที่กระทรวงกำหนด</p> <p>12. โรงเรียนมีการจัดทำ หลักสูตรครบถ้วนตามหลักสูตร แกนกลางและสอดคล้องกับ มาตรฐานการจัดการศึกษา แบบเรียนรวม</p>

จากตาราง 17 พบว่า ผลการสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการ ยกร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรวม
2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ
3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ
4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม
5. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็น คณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน
6. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน
7. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ ฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
8. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน
9. โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น
10. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ
11. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรม ตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด
12. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องกับ มาตรฐานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ผู้วิจัยร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการ

จัดการศึกษาแบบเรียนรวม ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยการเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน

3.1.2 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท

3.1.3 โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม

3.1.4 โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

3.1.5 โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม

3.1.6 โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตาม ห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล

3.1.7 โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี

3.1.8 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำ กิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.1.9 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไป เพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.1.10 โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม

3.2.2 โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อม อาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

3.2.3 โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

3.2.4 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและ ครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3.2.5 โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด

3.2.6 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้าง บรรยากาศในการเรียนรวม

3.2.7 โรงเรียนมีบุคลากรภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ

3.2.8 โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนด บทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน

3.2.9 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดย จัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.3.1 โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.3.2 โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา
- 3.3.3 ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า
- 3.3.4 ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)
- 3.3.5 ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
- 3.3.6 ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.3.7 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน
- 3.3.8 ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 3.3.9 โรงเรียนมีการจัดทำแผน /ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน
- 3.3.10 โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.4 ด้านเครื่องมือ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้
- 3.4.1 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ใน การปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม
- 3.4.2 โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ
- 3.4.3 โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ
- 3.4.4 โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม
- 3.4.5 โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน

3.4.6 โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน

3.4.7 โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
บุคลากร สื่อ ฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

3.4.8 โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่
มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน

3.4.9 โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น

3.4.10 โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของ
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ

3.4.11 โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่
ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

4. กลไกการพัฒนา

กลไกการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการ
PDCA ดังนี้

4.1 P – Plan การวางแผน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้การ
สนับสนุนการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการวางแผน
แต่งตั้งศึกษานิเทศก์เพื่อนิเทศและติดตามผล และตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน

4.2 D – Do การปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเข้าใจและลงมือดำเนินงานการจัด
การศึกษาแบบเรียนรวมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4.3 C – Check การติดตามและตรวจสอบ

มีการสะท้อนการดำเนินงานเป็นระยะ ทั้งภายในสถานศึกษาและการ
นิเทศติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อให้เป็นการรายงานผล
การดำเนินงาน และทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

4.4 A – Act การปรับปรุงพัฒนา

มีการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อน และพัฒนาจุดแข็ง ของการดำเนินงานอย่าง
เป็นระบบ และนำกลับไปปรับใช้กับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการศึกษา
แบบเรียนรวม ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

5. การประเมินผล

5.1 การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา

5.2 การประเมินความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5.3 ประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

5.4 การนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ไปปรับ

ใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1. ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ดังนี้

การจัดสนทนากลุ่มจัดขึ้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2563 เวลา 10.00-11.30 น. ณ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ดังตาราง

ตาราง 18 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบยืนยันแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
1. หลักการและเหตุผล	ปรับการเขียนให้ครอบคลุมและชัดเจน	เขียนหลักการและเหตุผลให้ครอบคลุมและชัดเจน
2. วัตถุประสงค์	เหมาะสม	คงไว้
3. แนวทางการดำเนินงาน		
3.1 ด้านนักเรียน		
1) โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน	เหมาะสม	คงไว้
2) ประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท	ข้อ 2) และข้อ 7) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทั่วไป ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
		ความบกพร่องและสามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกวิธี
3) โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม	ข้อ 3) และ ข้อ 4) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการฝึกทักษะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ช่วยเหลือตนเอง
4) โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	ข้อ 3) และ ข้อ 4) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการฝึกทักษะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
5) โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม	เหมาะสม	คงไว้
6) โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล	เหมาะสม	คงไว้
7) โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี	ข้อ 2) และข้อ 7) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่อง และสามารถปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกวิธี

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
8) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ข้อ 8) และ 9) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ เพื่อให้ นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
9) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	ข้อ 8) และ 9) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ เพื่อให้ นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
10) โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	เหมาะสม	คงไว้
3.2 ด้านสภาพแวดล้อม	ความหมายซ้ำซ้อนกับด้าน 3.1 ข้อ 2)	ตัดออก
1) โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม	ข้อ 2), 3) และ ข้อ 5) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
2) โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	ข้อ 2), 3) และ ข้อ 5) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเข้า ทางเดิน ฯลฯ และปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3) โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	ข้อ 2), 3) และ ข้อ 5) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ และปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
4) โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	เหมาะสม	คงไว้
5) โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	ข้อ 2), 3) และ ข้อ 5) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ และปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
6) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม	เหมาะสม	คงไว้
7) โรงเรียนมีบุคลากรภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ	เรียบเรียงข้อความใหม่	โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม
8) โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่ กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน	ปรับข้อความให้สมบูรณ์	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวม และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
9) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ	เหมาะสม	คงไว้
3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	ข้อ 1) และ 2) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตร ทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
1) โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ		

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
2) โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา	ข้อ 1) และ 2) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
3) ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการประเมินความก้าวหน้า	ข้อ 3) และ 4) มีความหมายใกล้เคียงกันให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
4) ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)	ข้อ 3) และ 4) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
5) ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อ คัดแยกวางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน	ข้อ 5) และ ข้อ 6) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	ครูมีการนำเทคนิคการสอนและวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อวางแผนการสอนและประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อการส่งต่อหรือคัดแยกนักเรียน

ตาราง 18 (ต่อ)

<p>ประเด็นการสนทนา</p> <p>6) ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>	<p>ข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิ ข้อ 5) และ 6) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน</p>	<p>แก้ไขตามข้อเสนอแนะ ครูมีการนำเทคนิคการสอน และวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อวางแผนการสอนและประเมินและรายงาน ความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อการส่งต่อหรือคัดแยกนักเรียน</p>
<p>7) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน</p>	<p>เหมาะสม</p>	<p>คงไว้</p>
<p>8) ครูมีการประเมิน และรายงาน ความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง</p>	<p>เรียบเรียงข้อความใหม่</p>	<p>ครูมีการประเมินและรายงาน ความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง</p>
<p>9) โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน</p>	<p>ข้อ 9) และ 10) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน</p>	<p>โรงเรียนมีการจัดทำแผน/ ปฏิทินการรับนักเรียน และจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรง ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>
<p>10) โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>	<p>ข้อ 9) และ 10) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน</p>	<p>โรงเรียนมีการจัดทำแผน/ ปฏิทินการรับนักเรียน และจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรง ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ</p>
<p>3.4 ด้านเครื่องมือ</p> <p>1) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม</p>	<p>เหมาะสม</p>	<p>คงไว้</p>

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
2) โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการ	ข้อ 2) และ 11) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด
3) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ	ข้อ 3) ,4) และข้อ 10) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม จัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ
4) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม	ข้อ 3), 4) และข้อ 10) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม จัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5) โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการ	เหมาะสม	คงไว้
6) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน	เหมาะสม	คงไว้
7) โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	เหมาะสม	คงไว้
8) โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน	ข้อ 8) , และ 9) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น
9) โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น	ข้อ 8) , และ 9) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
10) โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ	ข้อ 3) ,4) และ ข้อ 10) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม จัดบริการต่างๆ ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ
11) โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด	ข้อ 2) และ 11) มีความหมายใกล้เคียงกัน ให้เรียบเรียงอยู่ในข้อเดียวกัน	โรงเรียนมีการส่งบุคลากร เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

จากตาราง 18 ผู้วิจัยนำร่างแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนกับเด็กทั่วไปเดิมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ จัดการเรียนรวมโดยให้เด็กพิการเรียนรวมกับเด็กทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเรียนในบางวิชาหรือบางเวลาตามความพร้อมของเด็ก และการเรียนเต็ม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม โดยดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อขยายโอกาสให้กับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคน ได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงการสร้างโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้พัฒนาตนเองร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ในภาพรวม สาเหตุหลักประการหนึ่ง เนื่องมาจากการพัฒนาการเรียนรวมยังขาดความเข้มแข็งและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกลุ่มงานที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดความคล่องตัว ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว จึงคัดเลือกและประกาศ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำร่อง จัดตั้งกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ (การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม) ในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 40 เขต เพื่อรับผิดชอบงานการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555)

จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ปัญหาสำคัญ ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและครูเป็นคนตัดสินใจในการจัดการเรียนรวมด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานการจัดการเรียนรวมในระดับโรงเรียนบ่อยๆ สำหรับตำแหน่งพี่เลี้ยงเด็กพิการที่ได้รับจัดสรรมาให้ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูการศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม พบว่ามีหลายโรงเรียนที่มอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการทำงานผิดวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยพี่เลี้ยงเด็กพิการไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เต็มเวลา แต่ปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย หรือทำหน้าที่สอนแทนครูประจำการในกลุ่มสาระที่โรงเรียนขาดแคลน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1, 2555)

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด

เขต 1 ให้สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน
- 2) โรงเรียนมีการประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องและสามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกวิธี
- 3) โรงเรียนมีการฝึกทักษะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคมและการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
- 4) โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม
- 5) โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล
- 6) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 7) โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ และปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้นแสงสว่าง ฯลฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
- 2) โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม

4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม

5) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวม และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

6) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

3) ครูมีการนำเทคนิคการสอนและวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อวางแผนการสอนและประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อการส่งต่อหรือคัดแยกนักเรียน

4) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน

5) ครูมีการประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

6) โรงเรียนมีการจัดทำแผน/ปฏิทินการรับนักเรียน และจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรง ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ด้านเครื่องมือ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม

2) โรงเรียนมีการส่งบุคลากร เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

3) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวม จัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุน

4) โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน

5) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน

6) โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

7) โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

4. กลไกการพัฒนา

กลไกการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการ PDCA ดังนี้

ด้านนักเรียน

- การคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน
- ประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่อง
- กระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ
- เตรียมความพร้อมให้นักเรียนให้มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูก่อนเปิดเทอม

ด้านสภาพแวดล้อม

- ปรับสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในอาคารตามมาตรฐานที่กำหนด
- จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- จัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวม และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

- มีการจัดทำแผน/ปฏิทินการรับนักเรียน และจัดตารางเวลาให้บริการเรียนเสริม

ด้านเครื่องมือ

- กำหนดนโยบาย วัสดุทัศนียภาพ อุปกรณ์ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานจัดการเรียนรวม

ด้านนักเรียน

- ด้านสภาพแวดล้อม
- ครูมีการนำเทคนิคการสอนและวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อวางแผนการสอนและประเมินผลรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อการส่งต่อหรือคัดแยกนักเรียน
- ครูมีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทำทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- ด้านเครื่องมือ
- จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน คำนึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน

ด้านนักเรียน

- ด้านสภาพแวดล้อม
- ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม
- เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

- ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- ครูมีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ภาพประกอบ 2 กลไกการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1

ด้านนักเรียน

- ฝึกทักษะในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคมและการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
- จัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน
- การจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านสภาพแวดล้อม

- ประชุมสัมมนาเผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

- การปรับหลักสูตรทั่วไปมาใช้ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- มีการจัดการเรียนการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน

ด้านเครื่องมือ

- ส่งบุคลากร เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- จัดทำระบบข้อมูล นักเรียนบุคคลกร สื่อ ฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม
- จัดทำ จัดทำสื่อทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านนักเรียน

- ด้านสภาพแวดล้อม
- ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม
- เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

- ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- ครูมีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ด้านนักเรียน

- ด้านสภาพแวดล้อม
- ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม
- เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

- ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- ครูมีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

แต่งตั้งผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน

5. การประเมินประเมินผล

5.1 การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา

5.2 การประเมินความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5.3 การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

5.4 การนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้

มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เครื่องมือ

1) แบบรายงานผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการ

การศึกษาแบบเรียนรวม

2) แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษา

3) แบบประเมินผลความพึงพอใจของดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียน

รวม

4) แบบนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

2. ผลการประเมินประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัด

การศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงดังตาราง 19

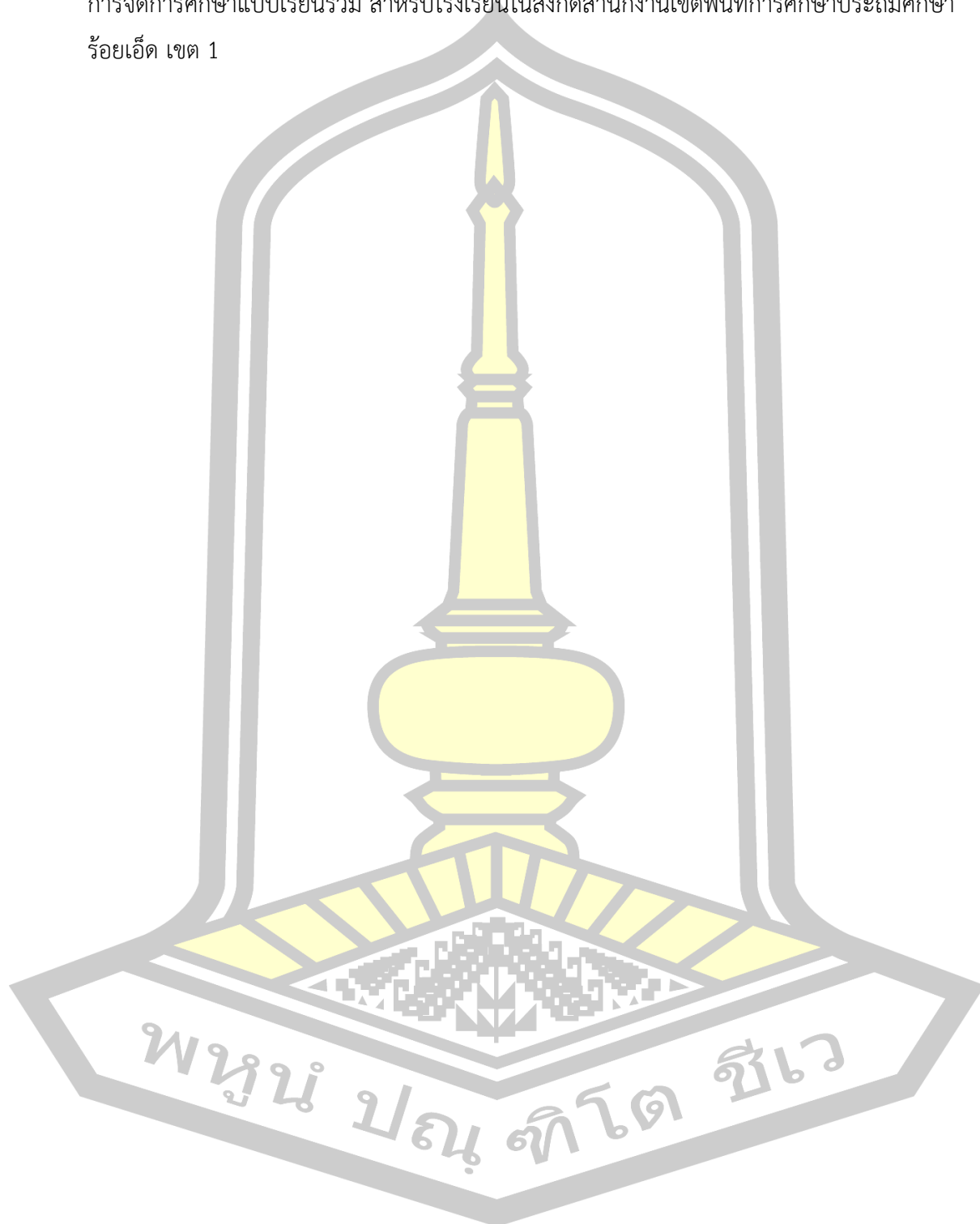
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการและเหตุผล	4.29	0.49	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.20	0.40	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
3. แนวทางการดำเนินงาน	4.00	0.63	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด
3.1 ด้านนักเรียน	4.20	0.40	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
3.2 ด้านสภาพแวดล้อม	4.20	0.40	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	0.63	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
3.4 ด้านเครื่องมือ	3.80	0.75	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด
4. กลไกการพัฒนา	3.80	0.75	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
5. การประเมินผล	3.80	0.75	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 19 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งมีประเด็นสำคัญในการเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สรุปผล

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปฏิบัติมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด
2. แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวทางการดำเนินงาน มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ 4) กลไกการพัฒนา โดยใช้กระบวนการ PDCA และ 5) การประเมินผล

ประกอบด้วย การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา การประเมินความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และการนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีประเด็นข้อค้นพบที่น่าสนใจ เห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติปานกลาง 2 ด้าน และระดับปฏิบัติมาก 2 ด้าน เนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ในรูปแบบการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการแกนนำจัดการเรียนรวมครอบคลุมทุกอำเภอๆ ละ ไม่น้อยกว่า 2 โรงเรียน จนถึงปัจจุบันปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม จำนวนทั้งสิ้น 5,026 โรงเรียน และมีโรงเรียนเครือข่ายที่มีเด็กพิการเรียนรวมอีก จำนวน 17,448 โรงเรียน มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ทั้งนี้ ได้มีการทบทวนถึงภารกิจที่จำเป็นที่สถานศึกษาทั่วไปต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งการจัดให้เด็กพิการทุกคนที่อยู่ในเขตบริการได้เข้าเรียนในโรงเรียนและการพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพ รองรับการให้บริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ ของการจัดการศึกษาเรียนรวมจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการเรียนรวมขึ้น เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรวม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารจัดการเรียนรวม รวมทั้งคุณภาพด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพงษ์ พรหมกุล (2558) ได้วิจัย สภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ไชย ศรีวิวัฒน์ (2550) ได้วิจัยสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามความคิดเห็น

ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมภายใต้ โครงสร้างซีท ในระดับมาก เนื่องมาจาก โรงเรียนทุกโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวมเป็นโรงเรียนที่ ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียน รวม ซึ่งต้องมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์หลายประการ

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีทิศทางการพัฒนาการจัดการ การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียน รวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม โดย ดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงการสร้างโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้ พัฒนาตนเองร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555) ทำให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการร่วมกันในการพัฒนา การศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจเรข พะยอมรัมย์ (2553) ได้วิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ พบว่า การจัดการ เรียนรวมให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาและขยาย โอกาสทางการศึกษาพิเศษ ผู้เรียนที่มีความ ต้องการพิเศษสามารถ เรียนรวมกับผู้เรียนทั่วไปได้ ทำให้ผู้เรียน มีพัฒนาการดีกว่าการเรียนกับผู้เรียน ที่มี ความต้องการพิเศษด้วยกัน โดยมุ่งพัฒนา ให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ 2) พัฒนาการ เรียนรวมในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบ เรียนรวมตามหลักการ ที่ว่า การเรียนรวมเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่าง หลักการทางการศึกษาและสังคม บนพื้นฐาน ของ สิทธิมนุษยชนและความแตกต่างระหว่าง บุคคล นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับผู้เรียน ที่มีความ ต้องการพิเศษในฐานะเป็นสมาชิก ของโรงเรียน ชุมชน สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่ผู้เรียน อาศัยอยู่และดำรงชีวิตร่วมกับครอบครัว ซึ่งไม่จำเป็นต้องแยกผู้เรียน ออกจากครอบครัว แต่ให้ผู้เรียน ที่มีความต้องการพิเศษ กลมกลืนกับสภาพสังคมเป็นการ อยู่ร่วมกัน (Inclusion) ของมวลมนุษยชาติ และ 3) การจัดการเรียนรวมมีการปรับเปลี่ยนบริบท แวดล้อมให้เหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการ ทรัพยากรที่มีเข้าสู่ระบบการดำเนินงานปกติ และให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอน และกระบวนการ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวทางการดำเนินงาน มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ 4) กลไกการพัฒนาแนวทาง โดยใช้กระบวนการ PDCA 5) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปี การศึกษา การประเมินความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การประเมินผลความพึง

พอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และการนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาแนวทาง เพื่อทำการออกแบบแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้สอดคล้องกับแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแนวทาง จนได้แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวทางการดำเนินงาน 4) กลไกการพัฒนาแนวทาง และ 5) การประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยิ่ง สายเมฆ (2555) ใดศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิผล สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า สภาพปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนและบริการจัดการเรียนรวมการจัดการกิจกรรมเสริมประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมตามความต้องการให้มีการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้พัฒนาศักยภาพ และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ลำดับความต้องกรจำเป็นในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านที่มีความต้องกรจำเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องกรพิเศษ และมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องกรพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง อย่างมีประสิทธิภาพ

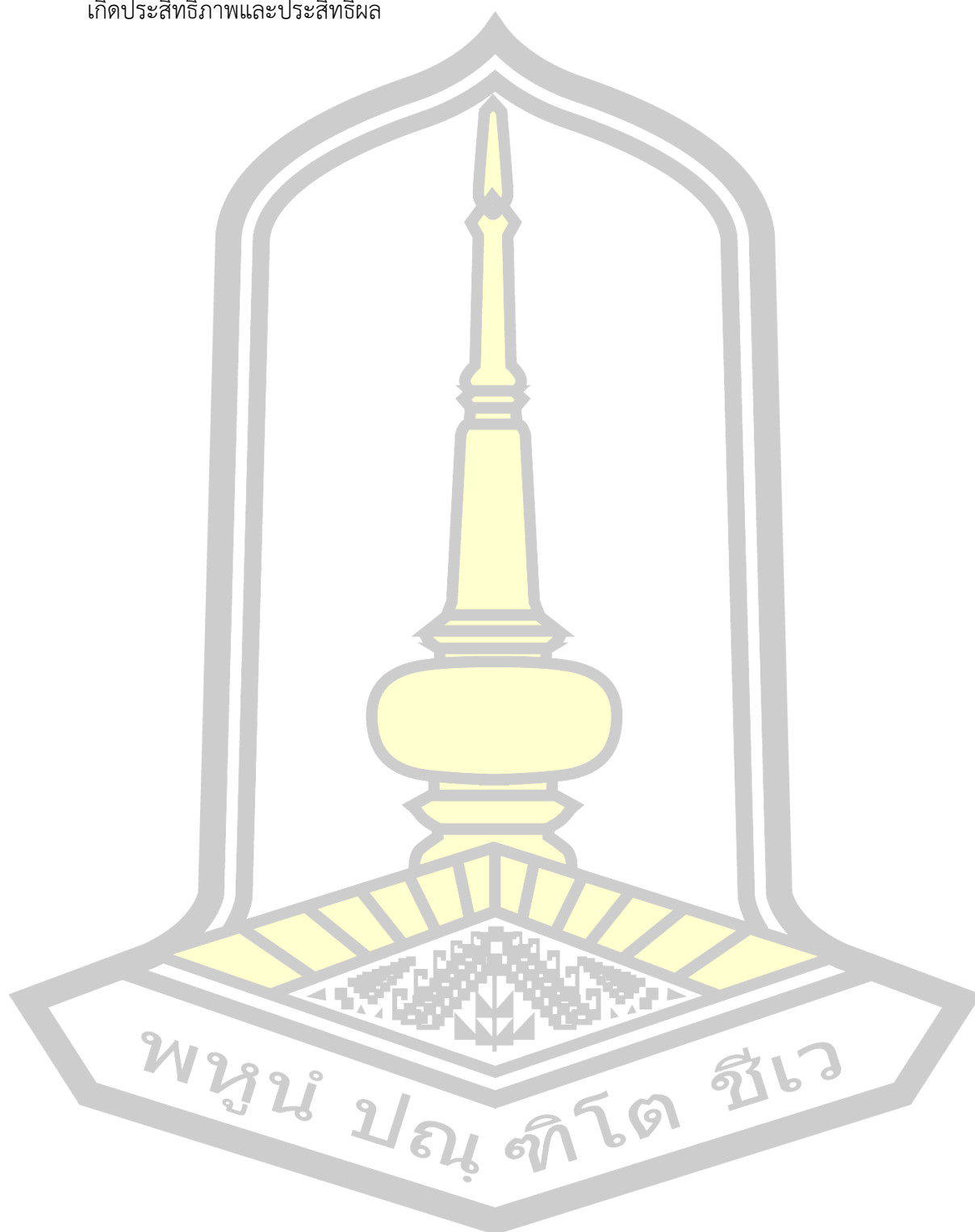
1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ควรมีการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับสามารถนำไปดำเนินการได้ตามความเหมาะสมและความต้องกร

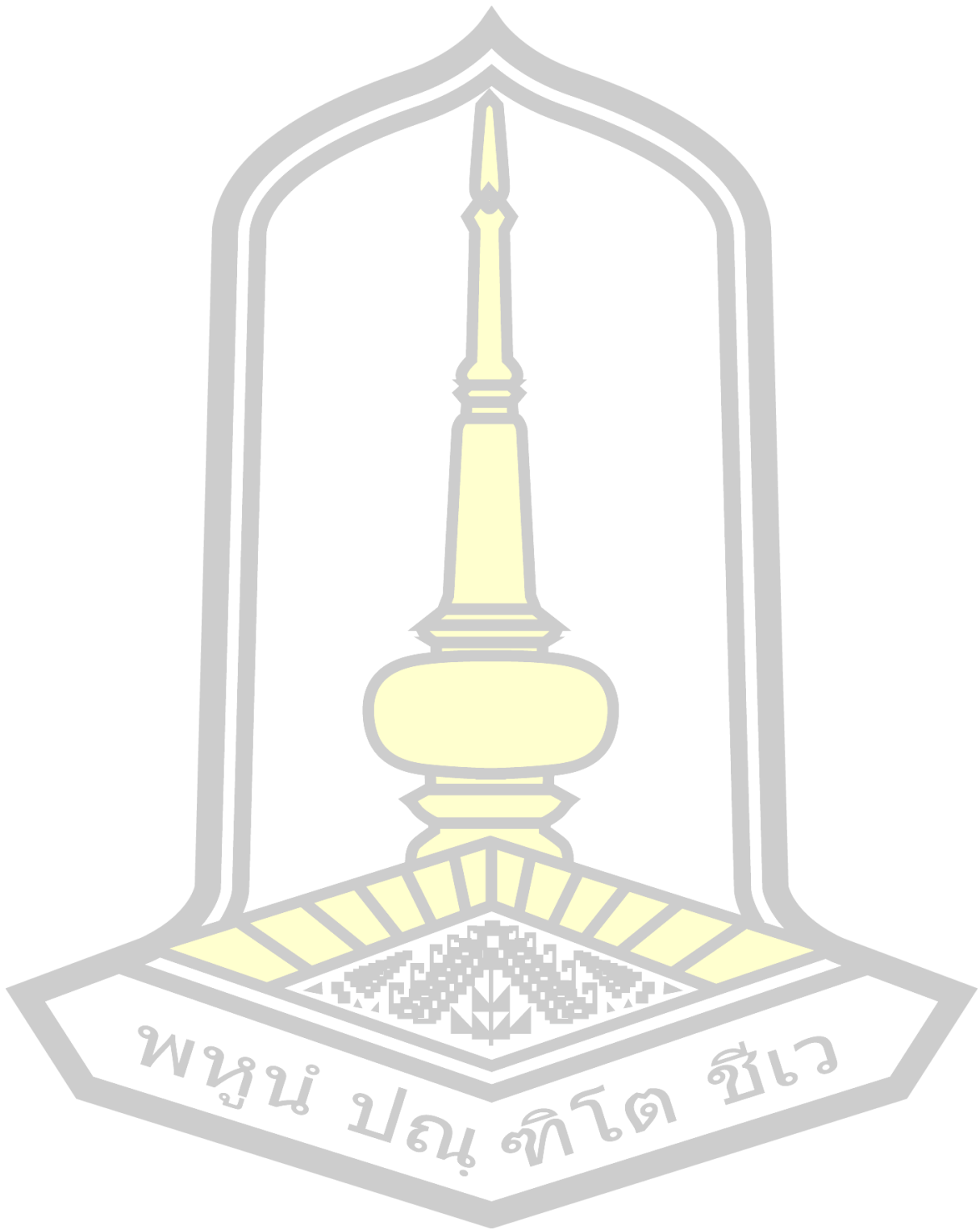
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานการศึกษาแบบเรียนรวม ในสถานศึกษาให้
เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2561. <cddweb.cdd.go.th/cdregion04/cdworker/008.pdf>.
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ. (2540). *กองศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *คู่มือการจัดการอบรมอาสาสมัคร*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการดำเนินงานขององค์คณะบุคคลและการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในศตวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *รายงานสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนทั่วไปในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. (2550) *การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม: แนวคิดและวิธีการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกยูร วงศ์ก้อม. (2548). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เกสร สุกุลเมือง. (2556). *การศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ขจรพัฒน์ วิภาคสวัสดิ์. (2555). *สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์. (2554). *วิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คอมมาดีไซน์ แอนด์พริ้นท์.
- คะนอง จอมคำ. (2556). *การดำเนินการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- คำหมาน คนไค. (2543). *ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ*. ใน *การพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคม.

- จุไรรัตน์ แก้วมณี. (2556). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จำรัส นองมาก. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข. กรุงเทพฯ: พิสิทธ์การพิมพ์.
- ฉวีวรรณ เมืองทอง. (2555). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียน ร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2549). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ.
- ชาย โปธิสิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธีระพงษ์ พรหมกุล. (2558). สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องประเทศชาติ เรื่อง กระบวนการ ปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2547). หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญดี บุญญากิจ. (2547). การจัดการความรู้ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จิรวัดน์ เอ็กเพรส.
- บุญยิ่ง สายเมฆ. (2554). รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียน ที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด อุบลราชธานี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(1), 87-99.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2544). การศึกษาแบบเรียนรวม เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษา แบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เบญจา ชลธาร์นนท์. (2548). คู่มือการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ครูสภา ลาตพรวัว.
- ประกฤติ พูลพัฒน์. (2549). การเรียนร่วมชั้นของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แว่นแก้ว.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2543). *การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรวม เล่ม 4*. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2551). *การเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ: รำไทยเพรส,
- ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: สันติการพิมพ์.
- พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD)*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2562. <http://www.igoodmedia.net/@sudin/04_activity/case/research04.html>.
- ไพไลออต บุศราคำ. (2548). *การรายงานการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ*. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนหนองขนาก “ตรงค์เรื่อง”.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร. (2542). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2550). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่งชีวา สุขศรี. (2556). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเรียนร่วมระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ลาวัญญ์ ปักโกทะสัง. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เลิศดาว กลิ่นศรีสุข. (2550). ความหมายของการบริหารการศึกษา (Education Administration). สืบค้นเมื่อ วันที่ 21 พ.ค. 2561. <<https://www.gotknow.org/posts/403387>>.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2541). แนวทางการประเมินคุณภาพในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วารีย์ ธีระจิตร. (2545). การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2544). การพัฒนาหลักสูตรสถานที่ท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอรี.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2542). TQM วิธียุทธศาสตร์คุณภาพ ยุค 2000. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสุทธิ์.
- ศรียา นิยมธรรม. (2547). การเรียนร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สชาสรี วัชรานุรักษ์. (2557). รายงานสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ในประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี: จตุพรดีไซด์.
- สมเดช สีแสง. (2542). คู่มือการปฏิบัติการและเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ สิ้นธระเวชญ์. (2541). การประกันคุณภาพ. วารสารวิชาการ, 1(5), 30-32.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ศิริ. (2548). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนอยุธยาอนุสรณ์.
- สุวิมล ว่องางนิช. (2542). การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิต ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วม ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบ การเรียนรวม (Inclusive Schools)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคน พิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เรียนร่วม ปีงบประมาณ 2555*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการ เรียนรวม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *เอกสารประกอบการอบรมวิทยากรแกนนำ “หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม” ปีงบประมาณ 2555*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (2556). *แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการ การศึกษาเรียนร่วมและเรียนรวม ปีงบประมาณ 2556*. ร้อยเอ็ด: สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2545). *คู่มือผู้บริหารโรงเรียน แนวดำเนินการบริหาร จัดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. (2550). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ธนาพรส.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2553). *กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- องค์การอนามัยโลก. (2556). *CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (Community Based Rehabilitation)*. กรุงเทพฯ: พรีเมียม เอ็กซ์เพรส.

- Aoshima, I., Tozawa, Y., Ohmomo, S. and Ueda, K. (1985). Production of Decolonization Activity for Mlasses Pigment by *Coriolusversicolor* Ps4a. *Agric. Biol. Chem*, 49(7), 2041–2045.
- Brown, L. (2007). *Inclusion–philosophy of Inclusive Education*. Date of accessed June 2019. <<http://www.uni.edu//coe/Inclusion/philosophy.html>>.
- Daeck, D. E. (2007). *Inclusion Model for a Building Level*. Date of accessed June 2019. <<http://www.uni.edu//coe/Inclusion/preparing/Building-levels.htm>>.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge, Mass: Massachusetts Institute of Technology.
- Deming E. W. (1995). *Out of the Crisis*. USA: The Massachusetts Institute of Technology Center Advanced Engineering Study.
- Desai, I. (2007). *Inclusive Education: Moving From Theory To Practice. A Paper Prepared for The First National Convention on Inclusive Education*. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- East, K. (2007). *Inclusion–philosophy of Inclusive Education*. Date of accessed May 2019. <<http://www.uni.edu//coe/Inclusion/philosophy/philosophy.html>>.
- Etscheidt, S. K. and Bartlett, L. (1999). *The EDEA Amendments A Four-Step Approach for Determining Sepplementary Aids and Service, Exceptional Children*. New York: Winter.
- Faber, C. F. and Sherron, G. F. (1970). *Elementary School Administration*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Fester, J. W. & Kettl, D. F. (1991). *The Politics of The Administrative Process*. New Jersey: Chatham House Publiser.
- Fields, B. A. (2009). *Beyond Disabilities: Broadening the View of Special and the Inclusive Education Challenges Facing Primary Teachers*. New York: McKrawhill.
- Garry, H. & Chrystal, W. (2010). *Parent Involvement in Inclusive Primary School in New Zealand: Implications for Improving Practice and for Teacher Education*. Canterbury, New Zealand: University of Canterbury.
- Jessica, L. B. (2009). Creating a Warm and Inclusive Classroom Environment: Planing for All Children to Fall Welcome. *Electronic Journal for Inclusive Education*, 2(4), Spring Summer.

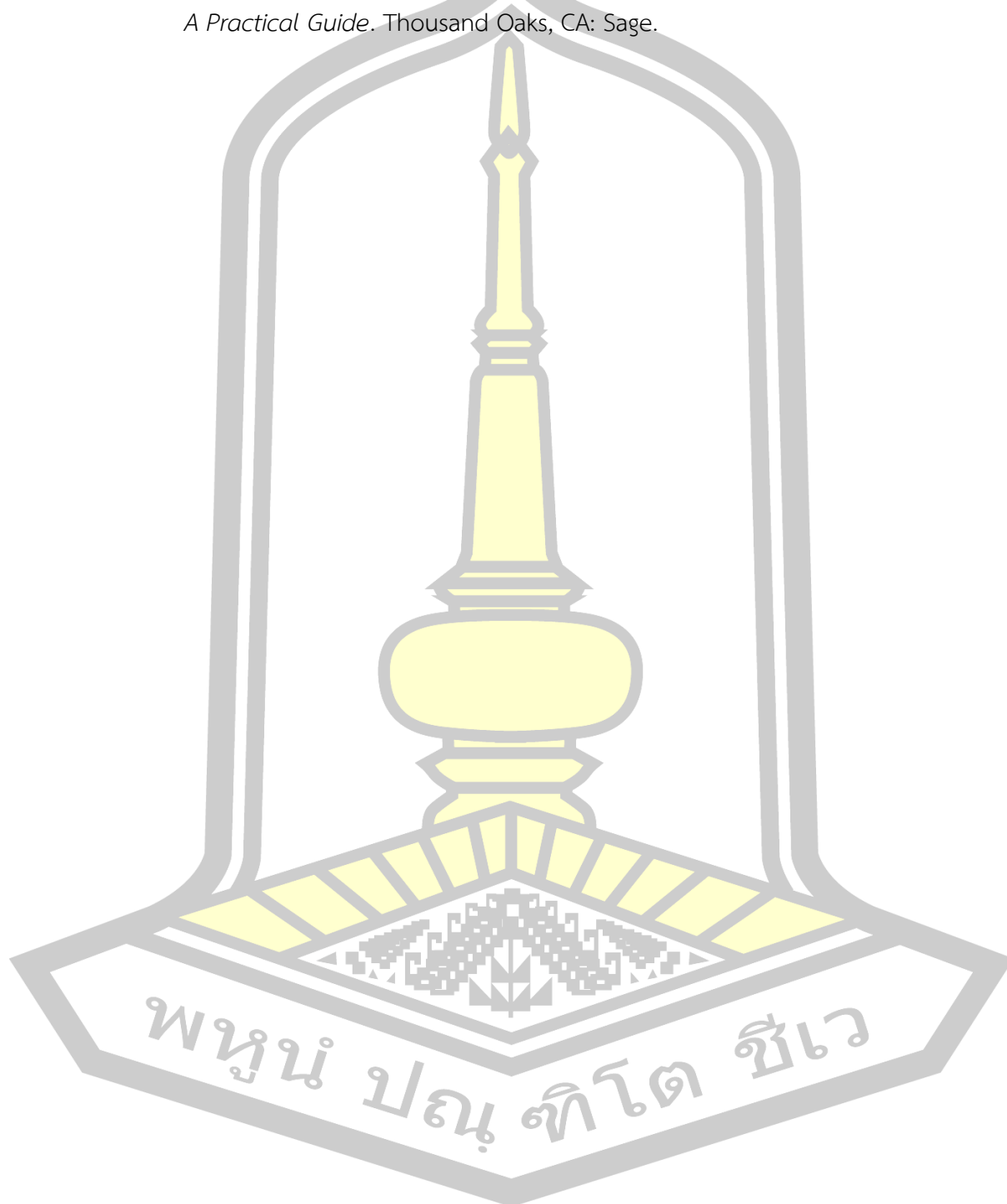
- John, R. V. (2007). *School Cultural Features and Practices Influence Inclusive Education in Papua New Guinea : Aconsideration of Schools in Southern Highlands Province*. Hamiton. New Zealand: The University of Waikato.
- Kaufman, R. (1997). *A Possible Taxonnomy of Needs, Assessment : Concept And Application*. Englewood cliff, NJ: Educational Technology Publications.
- Kliewer, C. (2007). *Inclusion–philosophy of Inclusive Education*. Date of accessed June 2019. <<http://www.uni.edu//coe/Inclusion/philosophy/phosophy.html>>.
- Knight, B. A. (1999). *Towards Inclusive Education of Student with Special Education Need in the Regular Classroom*. Date of accessed June 2019. <<https://doi.org/10.1111/1467-9604.00091>>.
- United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD.UN*. Date of accessed June 2019. <<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>>.
- Kuyini, A. B. and Desal, I. (2006). Principals' and Teachers' Attitudes Toward and Knowledge of Inclusive Education in Ghana. *IFE Psychology*, 14(2), 225-244.
- Peterson, W. O. (2007). Center Prayer for Women receiving Chemotherapy for Recurrent Ovarian Cancer : Pilot Study. *Oncology Nursing Forum*, 36, 424-428.
- Ronald, S. H. (2008). *Enhancing Teacher Learning in Inclusion*. Unpublished Doctoral Dissertation. Massey University, Palmerston North, New Zealand.
- Salleh, N. & Zainal, K. (2010). How and Why the Visually Impaired Students Socially Behave the Way They do. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 859-863.
- Sencibaugh, J. M. & Sencibaugh, A. M. (2016). An Analysis of Cooperative Learning Approaches for Students with Learning Disabilities. *Education*, 136(3), 356-364.
- Smith, T. E., Dowdy, C. A., Pollowan, E. A. & Blalock, G. E. (1997). *Children and Adults with Learning Disabilities*. Boston: Allyn & Bacon.
- UNESCO. (1990). *World Conference on Education for All Meeting Basic Learning Needs*. Jomtien, Thailand. 5-9 March.
- UNESCO. (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Salamanca, Spain. 7-10 June.
- Villa, R. A. & Thousand, J. S. (2016). *The Inclusive Education Checklist*. Naples, FL: Dude Publishing.

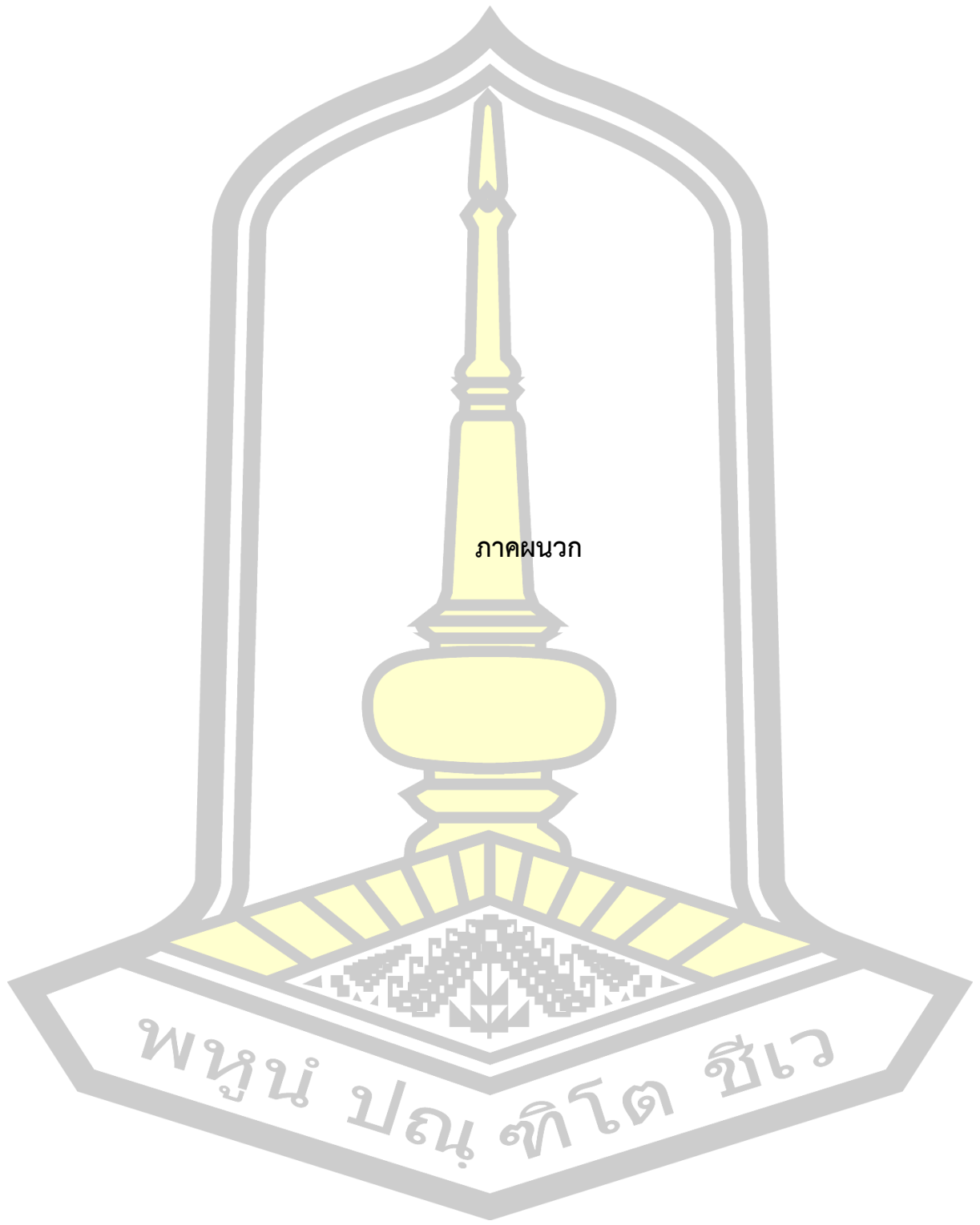
Vishimura, T. C. T., Tozawa, K. and Robins, R. G. (1985). Impurity Control and Disposal.

In *Proceedings 15 Annual Hydrometallurgical Meeting Vancouver Canada*.

Witkin, B. R. & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments :*

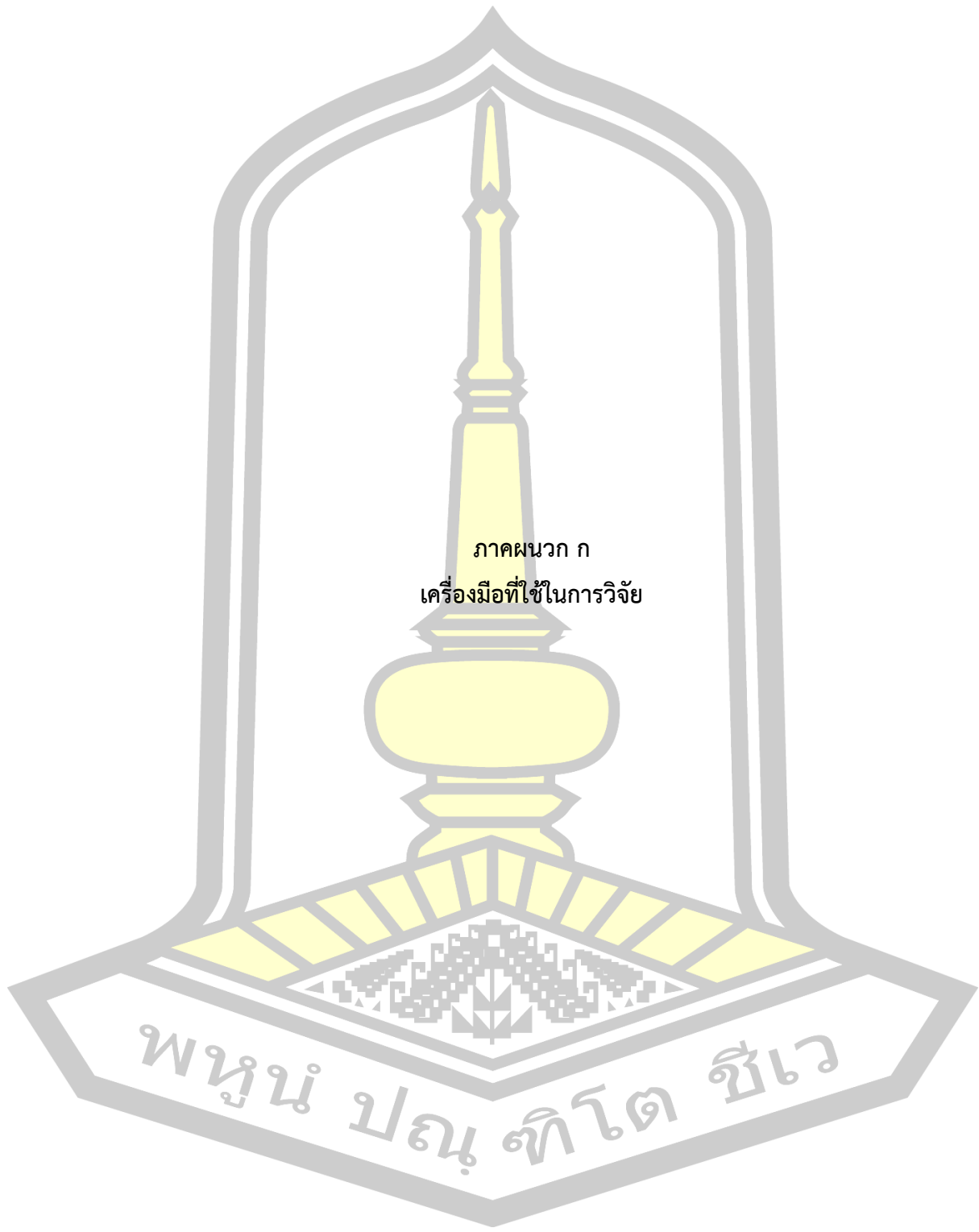
A Practical Guide. Thousand Oaks, CA: Sage.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง แนใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แนใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความ	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
ด้านนักเรียน	1. โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน				
	2. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท				
	3. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียน มีความ ต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม				
	4. โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านการช่วยเหลือ ตนเองในกิจวัตรประจำวัน				
	5. โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ ก่อนเปิดเทอม				
	6. โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตาม ความบกพร่องของแต่ละบุคคล				
	7. โรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี				
	8. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน				
	9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ ให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ				
	10. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และ เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความ	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
ด้านสภาพ แวดล้อม	1. โรงเรียนมีการจัดประชุมทุกคนในโรงเรียน เพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการเรียนรวม				
	2. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท				
	3. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท				
	4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้				
	5. โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อม ภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด				
	6. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม				
	7. โรงเรียนมีบุคลากรภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ				
	8. โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรวม ซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ ของบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน				
	9. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ฯลฯ				
ด้าน กิจกรรม การเรียน การสอน	1. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ				
	2. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นบางวิชา				
	3. ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า				
	4. ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)				
	5. ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อส่งต่อคัดแยก วางแผนการสอน และประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน (ต่อ)	6. ครูมีการนำเทคนิคการสอน เช่น การวิเคราะห์งานระบบเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อนฯ มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ				
	7. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียน และในชุมชน				
	8. ครูมีการประเมิน และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง				
	9. โรงเรียนมีการจัดทำแผน / ปฏิทินรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนอย่างชัดเจน				
	10. โรงเรียนมีการจัดตารางเวลา ให้บริการสอนเสริมโดยตรง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ				
ด้านเครื่องมือ	1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรวม				
	2. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอและมีคุณภาพ				
	3. โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือ				
	4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนรวม				
	5. โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน				
	6. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความ	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
ด้านเครื่องมือ (ต่อ)	7. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน				
	8. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน				
	9. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ				
	10. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง :

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ ตามความคิดเห็นของท่าน และการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ ต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ออกแบบแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 หากท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อโดยตรงที่ นางนิศากร จิตวิงค์ หมายเลขโทรศัพท์ 086 -2441039 และ E - mail Address : nisakhon22@hotmail.com

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางนิศากร จิตวิงค์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุบัณฑิต ชีวะ

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6. โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มาใช้ในการสอน										
7. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน										
8. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน										
9. โรงเรียนมีการจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่างๆ										
10. โรงเรียนจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด										

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง..... โรงเรียน.....

เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ผู้สัมภาษณ์ นางนิศากร จิตวิวงศ์

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เริ่มเวลา..... น. ถึง..... น.

เกริ่นนำ

ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ควรดำเนินการอย่างไร จึงจะนำไปสู่
แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 4 ด้าน
ต่อไปนี้

1. นักเรียน

.....
.....
.....

2. สภาพแวดล้อม

.....
.....
.....

3. กิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....

4. เครื่องมือ

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านเสียสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสัมภาษณ์

**แบบประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1**

คำชี้แจง

แบบประเมินแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของนางนิศากร จิตวิงค์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาแนวทางซึ่งผู้วิจัยได้แนบมาพร้อมแบบประเมินนี้

3. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....
3. สังกัดหน่วยงาน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
5. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในคู่มือแนวทางว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้เพียงใด

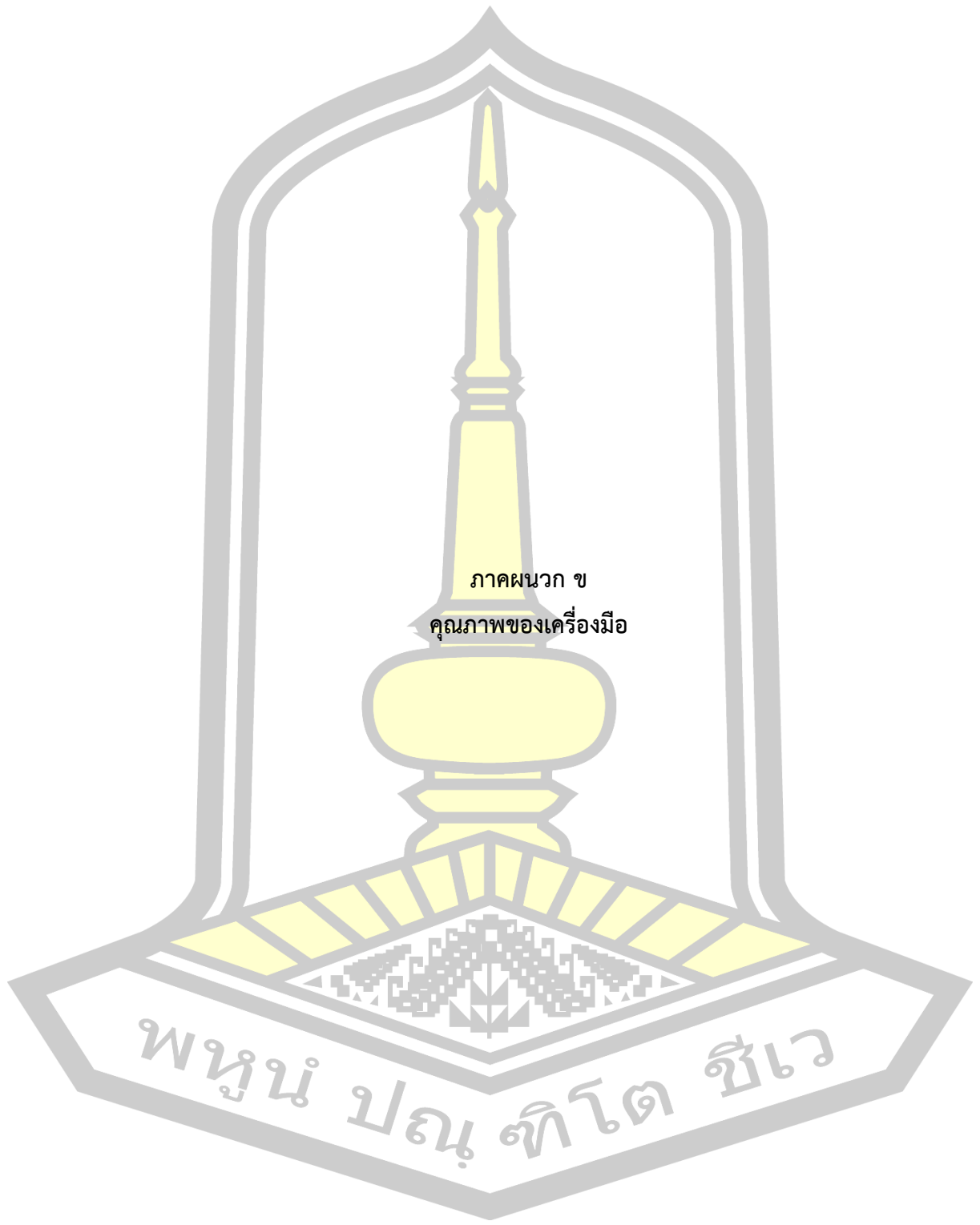
2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละข้อคำถามโดยข้อความแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มาก

ระดับ 3 หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ปานกลาง

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือ

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 20 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม (ΣR)	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. ด้านนักเรียน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
2. ด้านสภาพแวดล้อม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม (ΣR)	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
1	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4. ด้านเครื่องมือ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

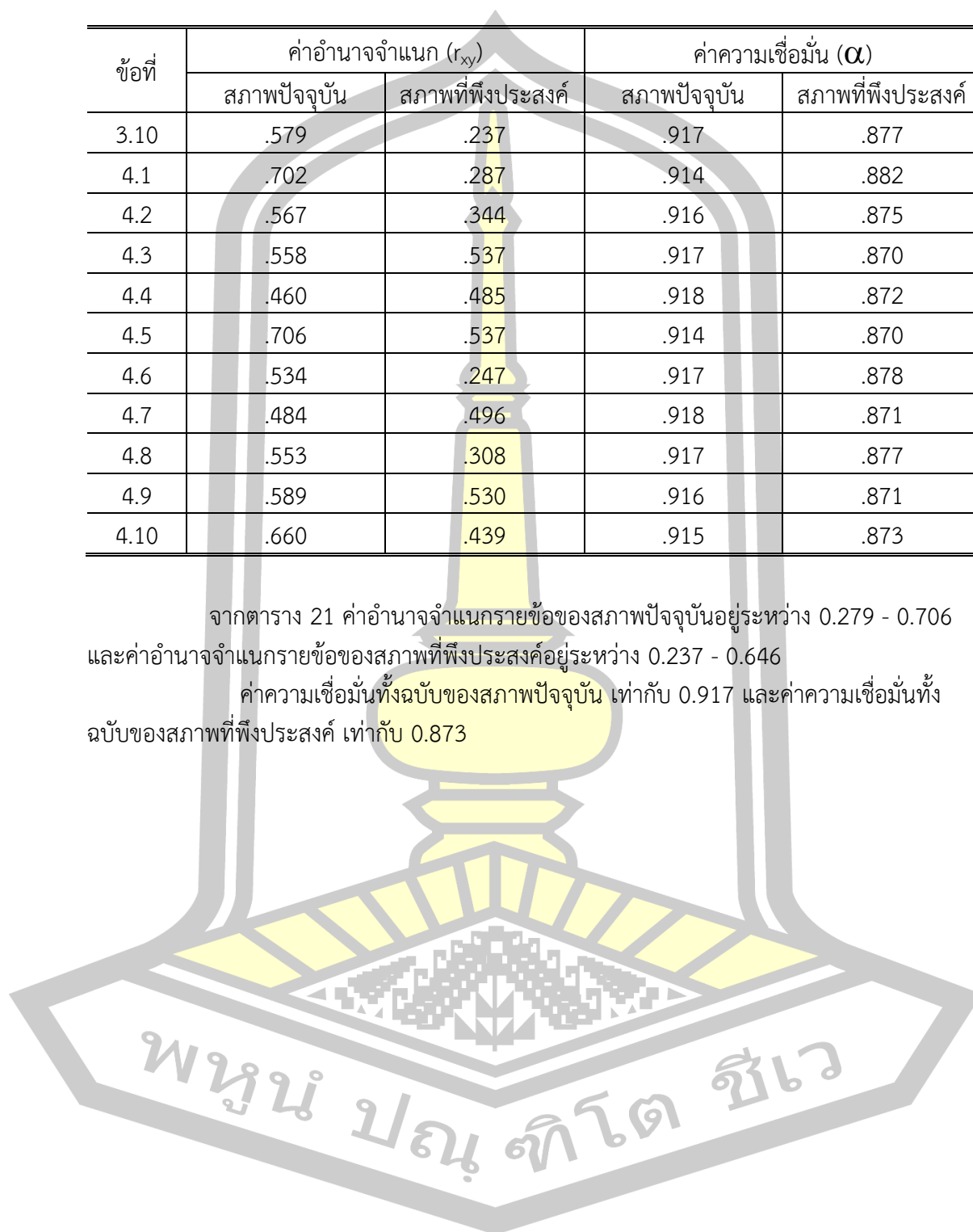
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1.1	.513	.365	.918	.875
1.2	.671	.646	.914	.868
1.3	.454	.618	.918	.868
1.4	.577	.597	.916	.869
1.5	.279	.312	.922	.876
1.6	.280	.302	.921	.877
1.7	.410	.572	.919	.869
1.8	.484	.496	.918	.871
1.9	.558	.537	.917	.870
1.10	.460	.485	.918	.872
2.1	.553	.308	.917	.877
2.2	.589	.530	.916	.871
2.3	.644	.537	.916	.870
2.4	.638	.420	.915	.873
2.5	.389	.489	.919	.872
2.6	.513	.365	.918	.875
2.7	.671	.646	.914	.868
2.8	.454	.618	.918	.868
2.9	.706	.537	.914	.870
3.1	.558	.537	.917	.870
3.2	.460	.485	.918	.872
3.3	.706	.537	.914	.870
3.4	.513	.365	.918	.875
3.5	.671	.646	.914	.868
3.6	.454	.618	.918	.868
3.7	.660	.439	.915	.873
3.8	.534	.247	.917	.878
3.9	.467	.363	.918	.875

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
3.10	.579	.237	.917	.877
4.1	.702	.287	.914	.882
4.2	.567	.344	.916	.875
4.3	.558	.537	.917	.870
4.4	.460	.485	.918	.872
4.5	.706	.537	.914	.870
4.6	.534	.247	.917	.878
4.7	.484	.496	.918	.871
4.8	.553	.308	.917	.877
4.9	.589	.530	.916	.871
4.10	.660	.439	.915	.873

จากตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 0.279 - 0.706 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 0.237 - 0.646

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.917 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.873

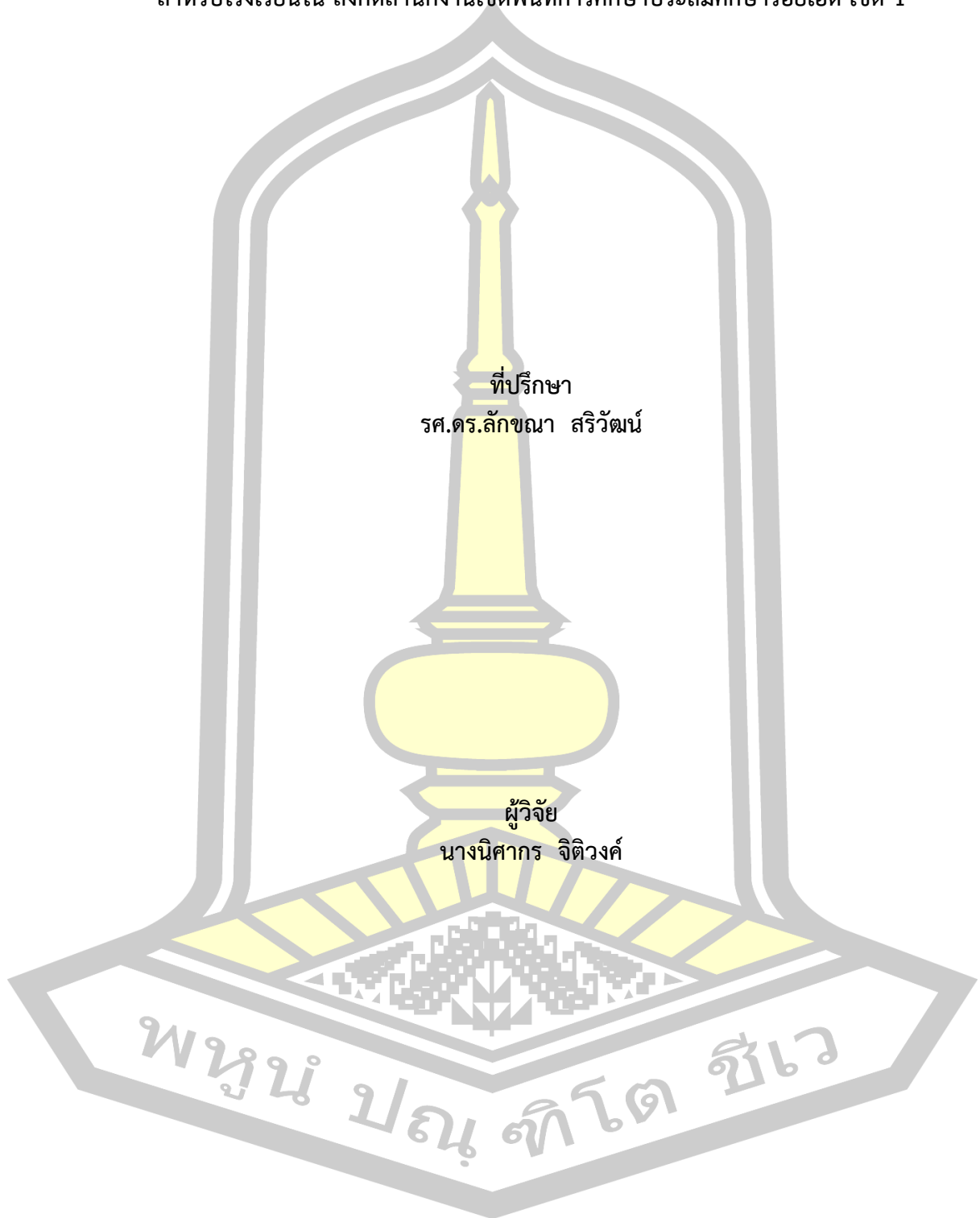
ภาคผนวก ค

คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

พูน ปณ ภิโต ชีวะ

คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
สำหรับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คือหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน กลไกการพัฒนา และการประเมินผล โดยหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับสามารถนำไปใช้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

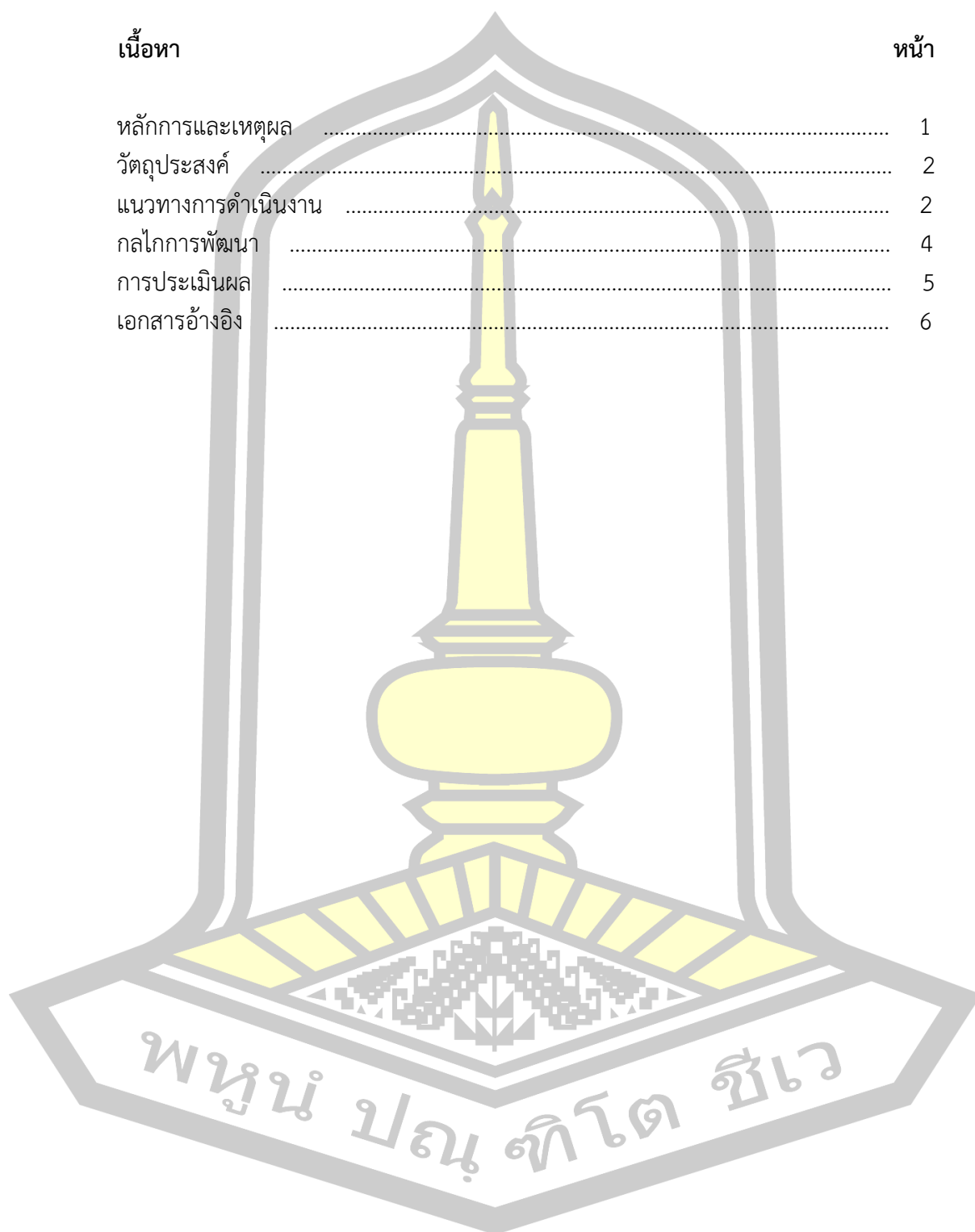
ขอขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนทำให้คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นิศากร จิตวงศ์

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
แนวทางการดำเนินงาน	2
กลไกการพัฒนา	4
การประเมินผล	5
เอกสารอ้างอิง	6

**แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1**

1. หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนกับเด็กทั่วไปเต็มการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ จัดการเรียนรวมโดยให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเรียนในบางวิชาหรือบางเวลาตามความพร้อมของเด็ก และการเรียนเต็ม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม โดยดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงการสร้างโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้พัฒนาตนเองร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน

การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ในภาพรวม สาเหตุหลักประการหนึ่ง เนื่องมาจากการพัฒนาการเรียนรวมยังขาดความเข้มแข็งและการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และจากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกลุ่มงานที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดความคล่องตัว ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานดังกล่าว จึงคัดเลือกและประกาศให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำร่อง จัดตั้งกลุ่มงานการศึกษาพิเศษ (การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม) ในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 40 เขต เพื่อรับผิดชอบงานการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2555)

จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ปัญหาสำคัญ ผู้บริหารและครูสอนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและครูเป็นคนที่ตัดสินใจในการจัดการเรียนรวมด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานการจัดการเรียนรวมในระดับโรงเรียนบ่อยๆ สำหรับตำแหน่งที่เลี้ยงเด็กพิการที่ได้รับจัดสรรมาให้ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูการศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

เรียนรวม พบว่ามีหลายโรงเรียนที่มอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการทำงานผดุงครรภ์ที่ว่างไว้ โดยที่พี่เลี้ยงเด็กพิการไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เต็มเวลา แต่ปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย หรือทำหน้าที่สอนแทนครูประจำการในกลุ่มสาระที่โรงเรียนขาดแคลน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2555)

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการพัฒนาไปดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. แนวทางการพัฒนา

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการคัดกรองประเภทความบกพร่อง นักเรียนเรียนรวมก่อนรับเข้าเรียน
- 2) โรงเรียนมีการประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความบกพร่องและสามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกวิธี
- 3) โรงเรียนมีการฝึกทักษะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ สังคมและการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
- 4) โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเทอม
- 5) โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล
- 6) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 7) โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ หนังสือ และเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ และปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท
- 2) โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรวมให้ผู้เรียนและครอบครัว สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศในการเรียนรวม
- 4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกร่วมกันกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโครงการเรียนรวม
- 5) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรวม และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
- 6) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องการจัดการเรียนรวม โดยจัดทำป้ายประกาศโปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายนิเทศ

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 2) ครูมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 3) ครูมีการนำเทคนิคการสอนและวิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อวางแผนการสอน และประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อการส่งต่อหรือคัดแยกนักเรียน
- 4) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอน นอกห้องเรียนและในชุมชน
- 5) ครูมีการประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 6) โรงเรียนมีการจัดทำแผน/ปฏิทินการรับนักเรียน และจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรง ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ด้านเครื่องมือ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรวม
- 2) โรงเรียนมีการส่งบุคลากร เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับ

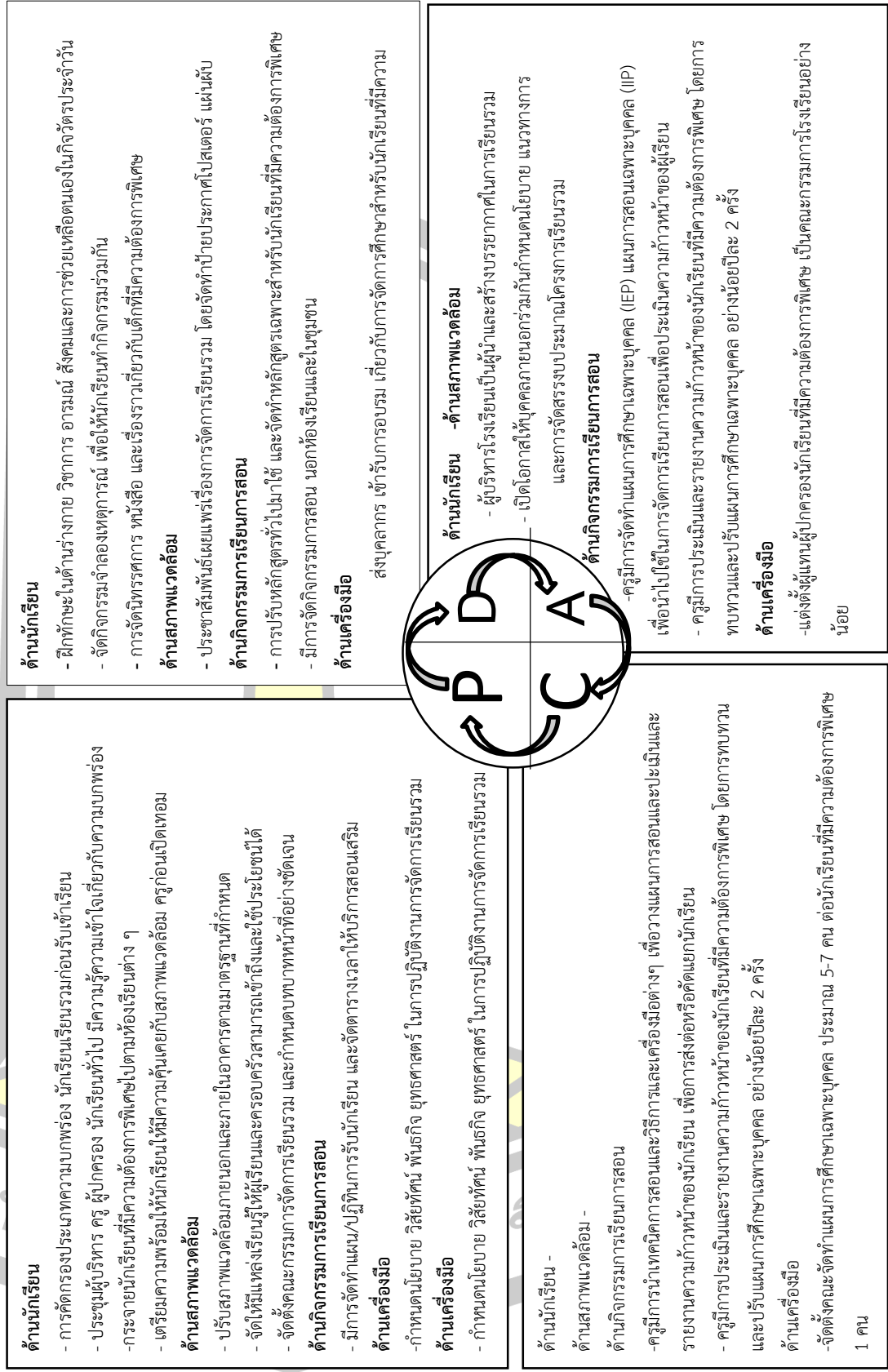
นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

- 3) โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนรวมจัดบริการต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุน
- 4) โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน
- 5) โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาเฉพาะบุคคล ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน
- 6) โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ ฯลฯ ของโครงการจัดการเรียนรวม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- 7) โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

4. กลไกการพัฒนา

กลไกการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเอ็ด เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการ PDCA ดังนี้

5. การประเมินผล

5.1 การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา

5.2 การประเมินความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

5.3 การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

5.4 การนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้มี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เครื่องมือ

1) แบบรายงานผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษา

แบบเรียนรวม

2) แบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษา

3) แบบประเมินผลความพึงพอใจของการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

4) แบบนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2554). นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในสตรวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 – 2561) เบญจา ชลธาร์นนท์. (2544).การศึกษาแบบเรียนรวม. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

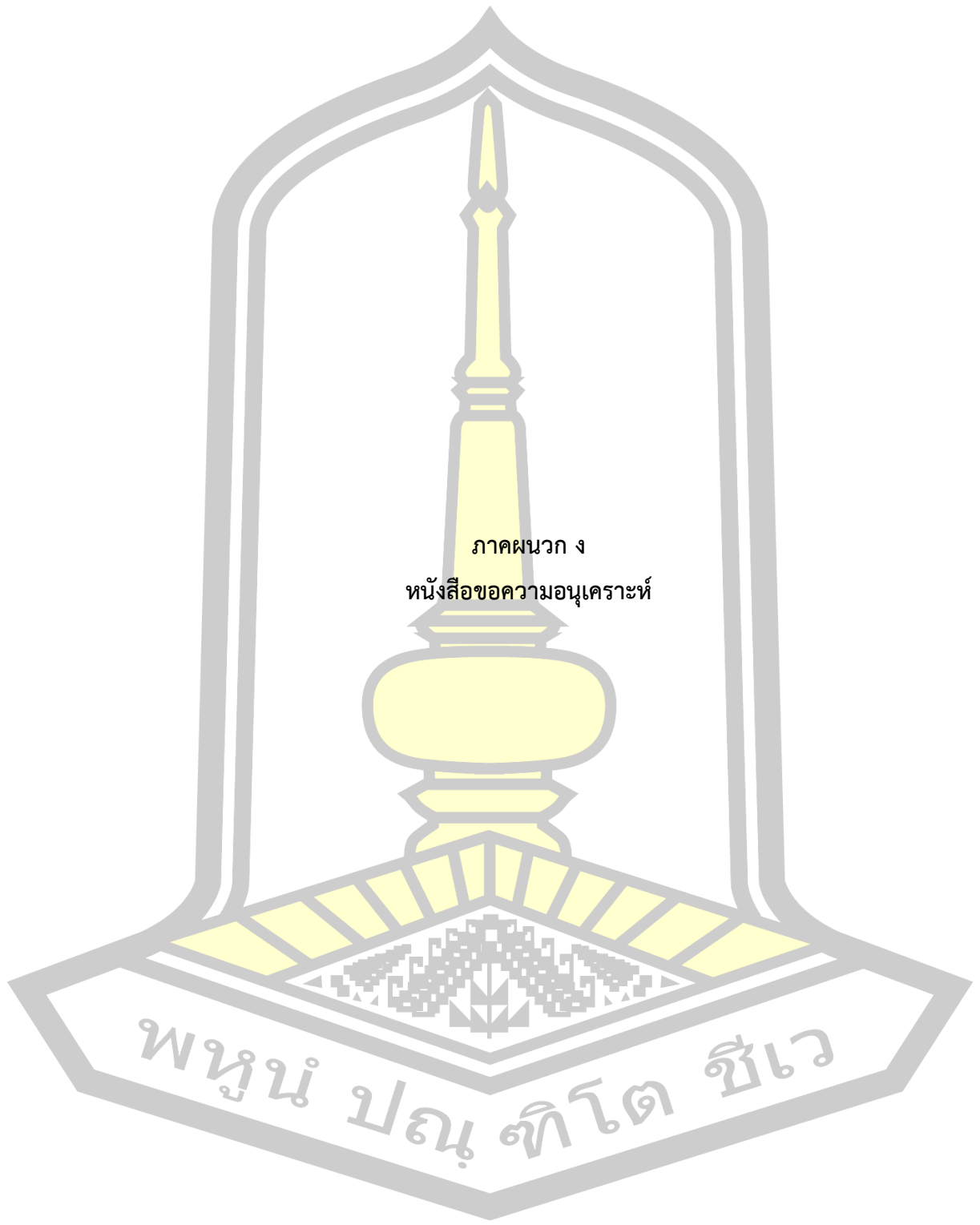
_____. (2548).คู่มือการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา, 2548. ผดุง อารยะวิญญู.(2541). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แว่นแก้ว.

_____.(2542) .การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพรส, _____ . (2543) .การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการเรียนรวม เล่ม 4.กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.

_____. (2551).การเรียนรวม. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที.

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2550). แนวทางการจัดการเรียนรวม.กรุงเทพฯ: สันติศึกษาพิมพ์.

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2) / ว 639

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

17 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วย นางนิศากร จิตวิงค์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สรีวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางนิศากร จิตวิงค์ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0862441039

ที่ อว 0605.5(2) / ว 638

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

17 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางนิศากร จิตวิงค์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สิริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขออนุญาตยืมจากท่านโปรดอนุญาตให้ นางนิศากร จิตวิงค์ ทำการยืมเครื่องใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0862441039

ที่ อว 0605.5(2) / ว 637

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

17 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน

ด้วย นางนิศากร จิตวิงค์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0862441039

ที่ อว 0605.5(2)/ว660

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน

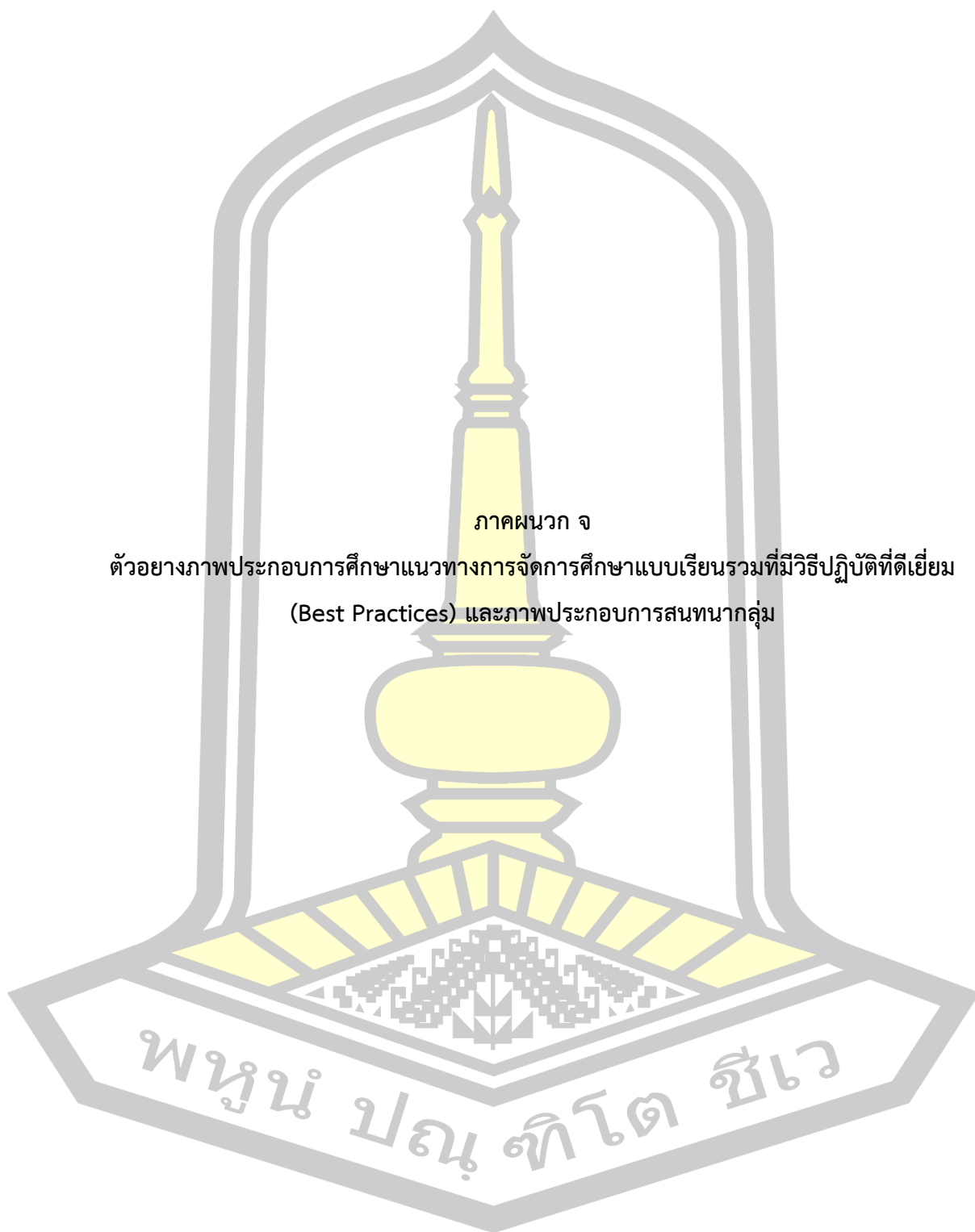
ด้วย นางนิศากร จิตวงศ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สรวิวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนีสิต 0862441039

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างภาพประกอบการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม
(Best Practices) และภาพประกอบการสนทนากลุ่ม

พหุ ประทีป ชีวะ

ภาพประกอบ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โรงเรียนบ้านเมืองร้อยเอ็ด ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพประกอบ 4 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

ภาพประกอบ 5 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) โรงเรียนบ้านบ้านเมืองธวัชบุรี ตำบลนิเวศน์ อำเภोधวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพประกอบ 6 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรวม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ณ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดร้อยเอ็ด ตำบลดงลาน อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางนิตากร จิตวิวงศ์
วันเกิด	วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 301 หมู่ที่ 7 ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู อันดับ คศ.3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านหนองบัวฮี จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2545 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว